

Gemeente Op Maat

Apeldoorn

09

Centraal Bureau voor de Statistiek

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2007–2008	= 2007 tot en met 2008
2007/2008	= het gemiddelde over de jaren 2007 tot en met 2008
2007/'08	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2007 en eindigend in 2008
2005/'06–2007/'08	= oogstjaar, boekjaar enz., 2005/'06 tot en met 2007/'08

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Enkele gebruikte afkortingen

AO	= Arbeidsongeschiktheid
CBS	= Centraal Bureau voor de Statistiek
COROP	= Coördinatie Commissie Regionaal Onderzoekprogramma
GGD	= Gemeentelijke gezondheidsdienst
GOM	= Gemeente Op Maat
IOAW	= Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	= Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IVA	= Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten
KWB	= Kerncijfers Wijken en Buurten
NUTS	= Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques
OAD	= Omgevingsadressendichtheid
RKN	= Regionale Kerncijfers Nederland
RPA	= Regionale Platforms Arbeidsmarkt
SBI	= Standaard Bedrijfsindeling
VINEX	= Vierde Nota ruimtelijke ordening Extra
Wajong	= Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
WAO	= Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
WAZ	= Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen
WGA	= Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten
Wgr	= Wet gemeenschappelijke regelingen
WIA	= Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WOZ	= Wet waardering onroerende zaken
WW	= Werkloosheidswet
WWB	= Wet Werk en Bijstand

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress en druk
Centraal Bureau voor de Statistiek
Grafimedia

Omslag
TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen
Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen
E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet
www.cbs.nl

Kengetal: A-127
ISBN: 978-90-357-1252-2

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2009.
Verveelvoudiging is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

Enkele gebruikte afkortingen	2
Leeswijzer	5
1 Bevolking	6
1.1 Aantal inwoners	6
1.2 Bevolkingssamenstelling	7
1.3 Bevolkingsontwikkeling	9
2 Onderwijs	13
2.1 Primair onderwijs	13
2.2 Voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs	13
2.3 Hoger onderwijs	15
3 Bouwen en wonen	16
3.1 Woonruimtenvoorraad	16
3.2 Nieuwbouw en onttrekking	16
3.3 Woningwaarde	17
4 Inkomen en sociale zekerheid	19
4.1 Inkomen	19
4.2 Sociale zekerheid	20
5 Verkeer en vervoer	24
5.1 Vervoermiddelen	24
5.2 Lengte van wegen	24
6 Oppervlakte, dichtheden en bodemgebruik	26
6.1 Oppervlakte	26
6.2 Dichtheden	26
6.3 Bodemgebruik	27
7 Criminaliteit	30
7.1 Geregistreerde misdrijven	30
7.2 Opgehelderde misdrijven	32
8 Regionale indelingen 2008	33
8.1 Gemeentelijke indeling 2008	33
8.2 StatLine-publicatie 'Gebieden in Nederland'	34
9 Kerncijfers wijken en buurten	36
9.1 Indeling in wijken en buurten	36
9.2 Statistieken over wijken en buurten	36
9.3 Nieuwe vormen van presenteren CBS-buurtgegevens	37
10 Gemeentelijke cijfers op de CBS-website	51
10.1 StatLine CBS Databank	51
10.2 Kaarten met regionale indelingen	52
10.3 Kaarten met wijk- en buurtindeling	52
Lijst van gebruikte begrippen	54
Aan deze publicatie werkten mee	64

De publicatie *Gemeente Op Maat 2008* is de gemeentelijke overzichtspublicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Voor elke gemeente die op 1 januari 2008 bestond, is een publicatie samengesteld met daarin een selectie uit de veelheid aan CBS-statistieken. Deze informatie vindt u in hoofdstukken 1 tot en met 7. Hier worden voor een aantal onderwerpen de gemeentelijke uitkomsten steeds vergeleken met provinciale en nationale cijfers.

Hoofdstuk 8 laat zien tot welke regionale indelingen de gemeente Apeldoorn behoort. Door het combineren van de gebiedsindelingen kunnen uitkomsten worden samengesteld over arrondissementen, politieregio's of andere gebieden zoals de Waddeneilanden, de Bollenstreek en Zeeuwsch-Vlaanderen.

De onderverdeling van de gemeente in wijken en buurten is opgenomen in hoofdstuk 9. Hier vindt u ook statistieken over wijken en buurten in Apeldoorn. Op internet is het ook mogelijk om buurtcijfers te bekijken. Dit kan bijvoorbeeld op de "CBSinuwbuurt"-website of in Google Earth. Dit hoofdstuk laat u zien hoe dit moet.

Gemeente Op Maat is een selectie uit een breed aanbod van de beschikbare regionale statistieken. Zo zijn in deze publicatie voor de gemeente Apeldoorn bijvoorbeeld diverse uitkeringen in het kader van de sociale zekerheid opgenomen. Van alle uitkeringen is tevens een onderscheid gemaakt naar mannen en vrouwen en wordt het aantal uitkeringen afgezet tegen de in de gemeente woonachtige bevolking. In StatLine, de elektronische databank van het CBS, kunt u vervolgens diverse andere kenmerken van de uitkeringen vinden, zoals de leeftijd van de aanvragers en de duur van de uitkering. Naast jaarlijkse gegevens, zijn van de uitkeringsgegevens ook (gemeentelijke) gegevens per kwartaal beschikbaar. Een toelichting op alle gemeentelijke informatie op de CBS-website vindt u in hoofdstuk 10.

De meeste gegevens in deze *Gemeente Op Maat* kunnen worden geraadpleegd in StatLine. Ze staan in drie publicaties: Regionale Kerncijfers Nederland, Kerncijfers Wijken en Buurten en Gebieden in Nederland. Hier kunt u tevens actuele cijfers vinden die zijn verschenen na het samenstellen van deze publicatie.

Eind 2009 is ook de tweede editie van de publicatie *Leven in Nederland* verschenen. In deze publicatie, waarin gegevens op gemeentelijk niveau centraal staan, bestaat elk hoofdstuk uit twee onderdelen: een essay waarin thema's in een politieke en bestuurlijke context worden geplaatst en een breed overzicht van statistische gegevens op gemeentelijk niveau. Leven in Nederland is tot stand gekomen in een samenwerkingsverband tussen het CBS en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

1. Bevolking

1.1 Aantal inwoners

Bevolkingsgroei in 2008 groter dan voorgaande jaren

Op 1 januari 2008 telden de 443 Nederlandse gemeenten 16,41 miljoen inwoners. Een jaar eerder waren dat er nog bijna 16,36 miljoen. Deze stijging van ruim 47 duizend was tweemaal zo groot als die in het voorgaande jaar.

Eind 2008 woonden er bijna 16,49 miljoen mensen in Nederland. Daarmee steeg het aantal inwoners in 2008 met zelfs 80 duizend. Deze sterke groei is vooral toe te schrijven aan een toename van het aantal immigranten en een daling van het aantal emigranten. De immigratie bereikte met 143 duizend mensen een record: zo'n hoog aantal nam het CBS niet eerder waar.

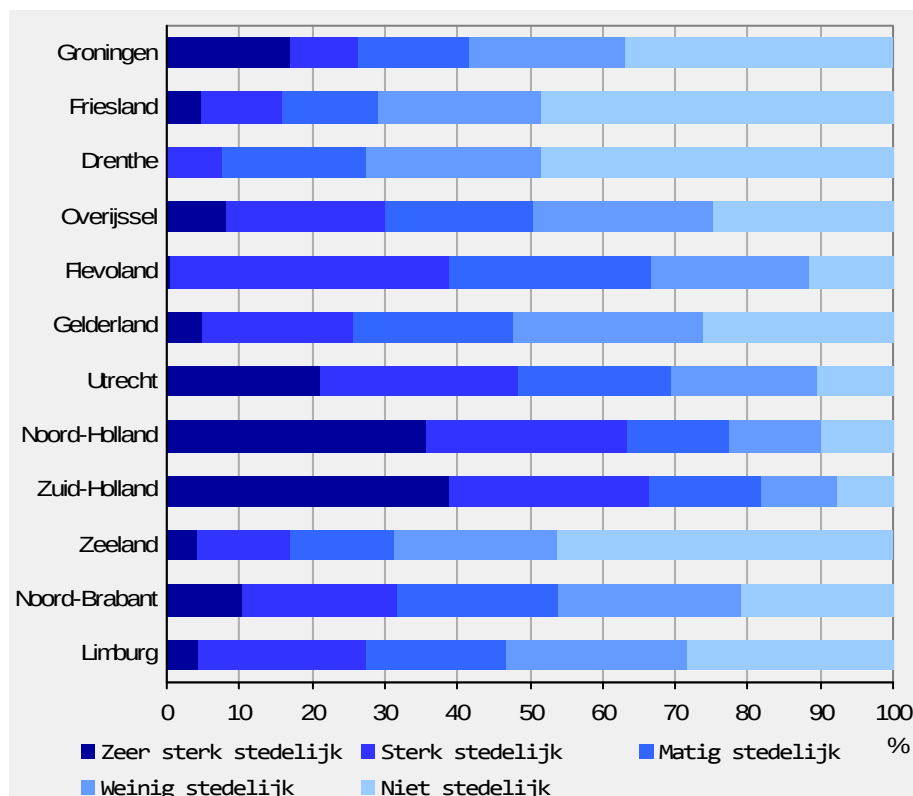
De kleinste provincie van Nederland was Flevoland. Hier woonden in 2008 bijna 379 duizend mensen; half zoveel als in Amsterdam. Amsterdam was met 747 duizend inwoners de grootste gemeente en wat inwonertal betreft bijna 800 maal groter dan Schiermonnikoog, dat met zijn 951 inwoners de kleinste gemeente was. Gemiddeld woonden er in een Nederlandse gemeente 37 duizend mensen.

Meerderheid gemeenten heeft geen zeer sterk stedelijk gebied

Aan de hand van het aantal adressen per vierkante kilometer wordt de stedelijkheid bepaald. Het CBS onderscheidt vijf maten van stedelijkheid: zeer sterk, sterk, matig, weinig en niet stedelijk.

Drenthe was de enige provincie waar geen enkele inwoner in een zeer sterk stedelijk gebied woonde. Voor heel Nederland gold dat 367 gemeenten geen inwoners in een zeer sterk stedelijk gebied hadden. Er waren zelfs gemeenten waarvan alle inwoners in een niet-stedelijke omgeving woonden. Dit gold voor bijvoorbeeld de Waddeneilanden (exclusief Texel) en 22 kleine gemeenten op het vasteland zoals Kessel en Lith. Ook sommige inwoners van de grote steden woonden in een landelijk gebied, al waren hun aantallen klein. Zo woonden in Amsterdam 5,7 duizend van de 747 duizend inwoners in een niet-stedelijk gedeelte van de gemeente en bijna 8 duizend in een weinig stedelijk deel.

1.1 Inwoners naar stedelijkheid per provincie, 2008

Er is een sterk verband tussen stedelijkheid en gemeentegrootte. Gemeenten met minder dan 10 duizend inwoners hadden geen zeer sterk stedelijke gedeelten, terwijl in de gemeenten met 250 duizend inwoners of meer (de vier grootste gemeenten van Nederland) juist drie kwart van de mensen in een zeer sterk stedelijk gebied woonde.

1.2 Bevolkingssamenstelling

Relatief veel jongeren in Flevoland

In 2008 was ongeveer een kwart van de Nederlandse bevolking jonger dan 20 jaar. In Flevoland was het aandeel jongeren met bijna 30 procent het grootst. Daarmee had Flevoland aanzienlijk meer jongeren dan Limburg met het laagste aandeel, ruim 21,5 procent.

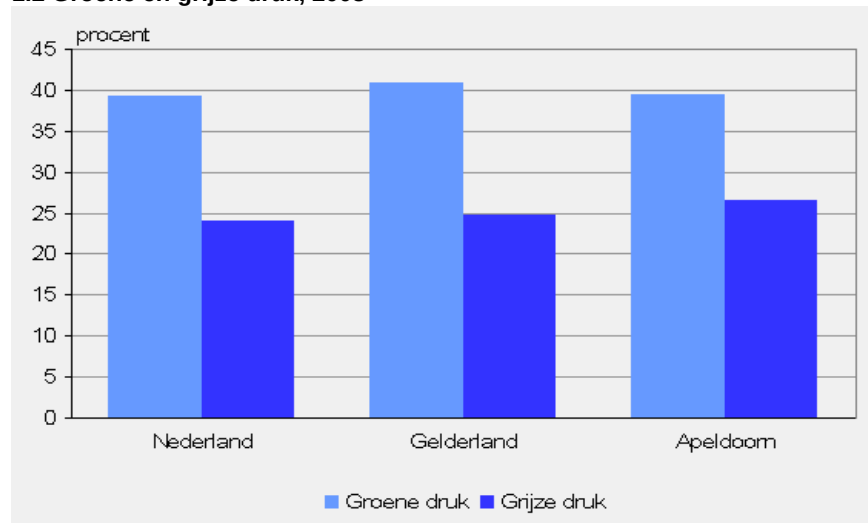
Flevoland had ook een groot aandeel jonge kinderen. Het aandeel van 0- tot en met 4-jarigen bedroeg hier 7,2 procent, tegen 5,8 procent voor heel Nederland en 4,6 procent voor Limburg. Op gemeenteniveau was Urk was koploper, met 10,4 procent kinderen van 0 tot en met 4 jaar.

In 2008 was bijna 15 procent van de bevolking 65 jaar of ouder. Er waren grote regionale verschillen: in Flevoland was slechts ruim 9 procent 65-plusser, tegen meer dan 17 procent in Limburg. De gemeente met het grootste aandeel 65-plussers lag echter niet in Limburg; dat was Laren met bijna 27 procent inwoners van 65 jaar of ouder.

Demografische druk het hoogst in Rozendaal

De demografische druk bedroeg in 2008 voor heel Nederland 63,2 procent. Dit houdt in dat er op iedere 100 inwoners in de 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar 63,2 inwoners waren van 0 tot 20 jaar of 65 jaar of ouder. Hoe hoger de demografische druk, hoe groter het aandeel personen in de bevolking dat inactief is op de arbeidsmarkt en niet meebetaalt aan sociale premies. De demografische druk was het hoogst in Rozendaal met 97,8 procent en het laagst in Groningen met 44,9 procent.

1.2 Groene en grijze druk, 2008

De demografische druk is onder te verdelen in groene en grijze druk. De groene druk geeft aan hoe het staat met het de verhouding van 0- tot 20-jarigen ten opzichte van de 'productieven' en de grijze druk geeft het aandeel 65-plussers aan. De groene druk is sinds begin jaren '90 stabiel, terwijl de grijze druk nog steeds toeneemt.

Tussen de Nederlandse provincies en gemeenten bestonden in 2008 grote verschillen in groene en grijze druk. Flevoland was een jonge provincie, met een relatief hoge groene druk van 47,3 procent, tegen 39,2 procent landelijk. De grijze druk was in Flevoland met 14,7 procent juist laag. In Zeeland, met de hoogste grijze druk, lag deze ruim twee maal zo hoog.

Relatief veel ongehuwden in studentensteden

In 2008 was 34,6 procent van de Nederlanders ongehuwd. In 1995 was dat nog 31 procent. Het percentage ongehuwde personen lag, net als in eerdere jaren, erg hoog in de studentensteden. Bovenaan stond Groningen, waar 58 procent van de inwoners ongehuwd was. Daarna volgden Utrecht, Amsterdam, Wageningen en Nijmegen.

In 2008 was 51,2 procent van de Nederlanders van 15 jaar en ouder gehuwd. In 1995 was dat nog 56,3 procent. Landelijk waren er grote verschillen in het percentage gehuwde personen: in bijvoorbeeld de gemeente Rozendaal was 69 procent van de inwoners gehuwd. Ook gemeenten in de zogenoemde *bible belt*, waaronder Bunschoten, Zwartewaterland en Goedereede, hadden grote aandelen gehuwden. In deze gemeenten was het aandeel gescheiden personen juist zeer klein. Over heel Nederland gerekend was 7,7 procent gescheiden, tegen 2 procent in Urk, Staphorst en Tubbergen.

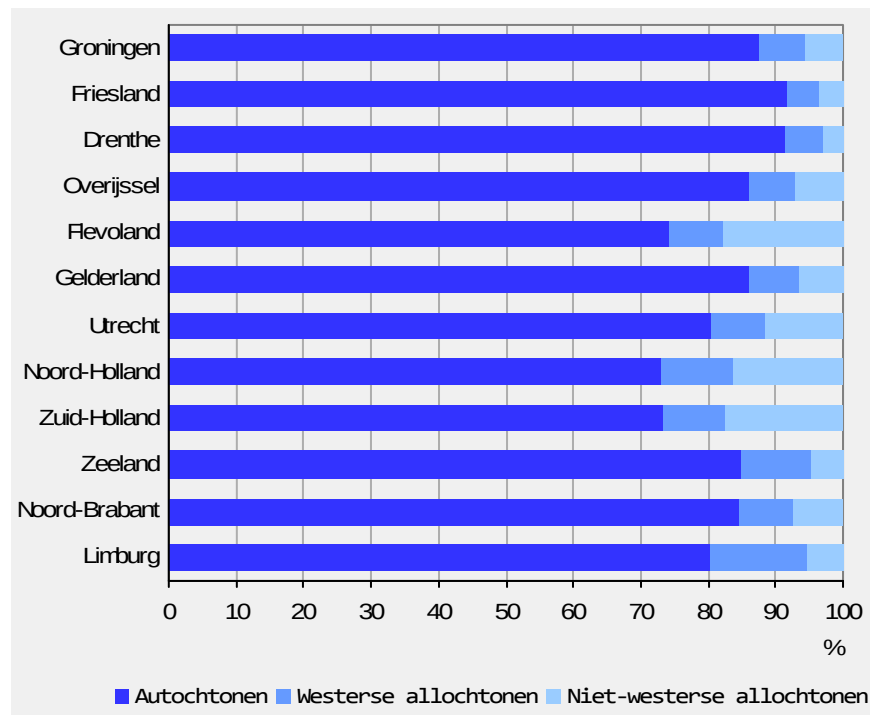
Urk meest autochtone gemeente

In 2008 woonden er 3,2 miljoen allochtonen in Nederland. Daarmee was één op de vijf inwoners allochtoon. Van hen waren 1,77 miljoen van niet-westerse herkomst. De grootste groep onder de niet-westerse allochtonen vormden de Turken, met 373 duizend personen.

In elke gemeente woonden zowel westerse als niet-westerse allochtonen, al waren er grote verschillen in aantallen. In grote lijnen nam het aandeel niet-westerse allochtonen af naarmate een gemeente kleiner was of verder van het westen van het land gelegen. Niet-westerse allochtonen woonden vooral in de vier grote steden en in Almere.

De meest autochtone gemeente van Nederland was Urk, waar 97,5 procent van de bevolking autochtoon was. Tegenhanger was Vaals, met slechts 50,8 procent aan autochtonen. In 2008 lag het aandeel autochtonen hier voor het eerst in vele jaren boven de 50 procent. De allochtonen in Vaals waren vooral westers, overwegend van Duitse herkomst.

1.3 Herkomst naar provincie, 2008

Grote verschillen in huishoudensgrootte

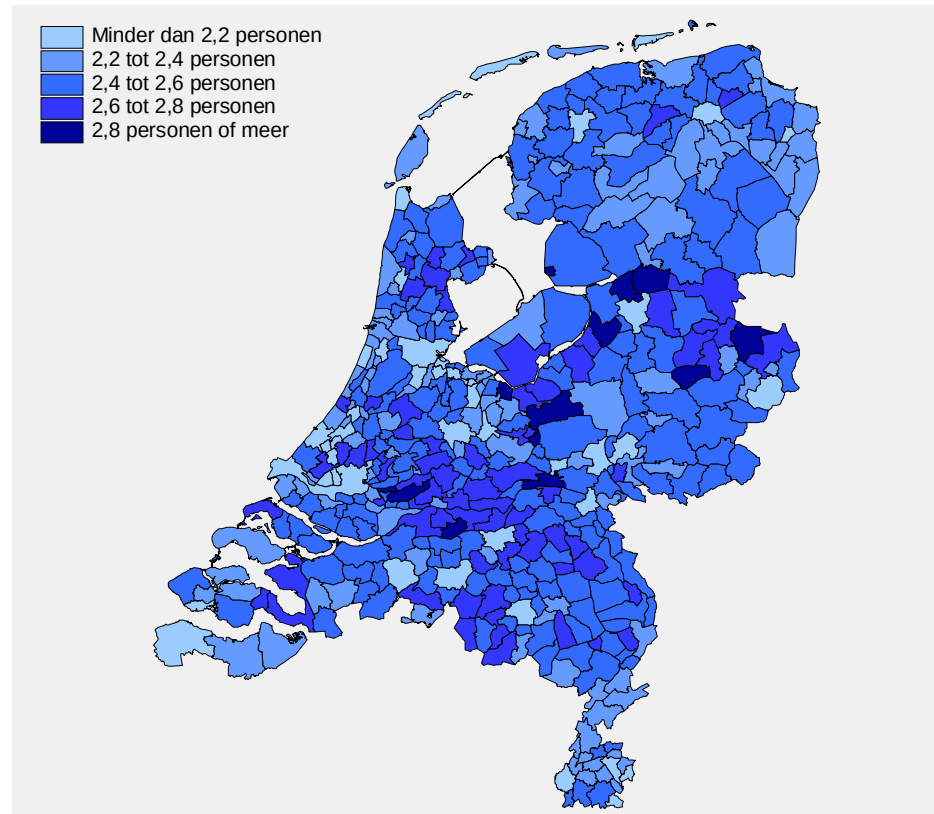
In 2008 telde Nederland 7,2 miljoen huishoudens, bestaande uit gemiddeld 2,24 personen. De gemiddelde huishoudensgrootte varieerde flink tussen de gemeenten. In Groningen, een studentenstad met veel eenpersoonshuishoudens, lag het op 1,7 per-

sonen, terwijl huishoudens in tegenhanger Urk uit gemiddeld 3,5 personen bestonden. Urk staat dan ook bekend als een gemeente waar veel grote gezinnen wonen.

Steeds meer eenpersoonshuishoudens

In de afgelopen tien jaar is het aantal eenpersoonshuishoudens flink toegenomen, van 2,2 naar 2,6 miljoen. In 2008 kwamen eenpersoonshuishoudens vooral voor in grote gemeenten en in het bijzonder in de universiteitssteden. Naast Groningen maakten ook in Amsterdam, Utrecht, Nijmegen, Leiden en Delft eenpersoonshuishoudens meer dan de helft van alle huishoudens uit. Bijzonder was Wageningen, dat geen grote gemeente is, maar wel een universiteit heeft en waar 60 procent van de huishoudens uit één persoon bestond.

1.4 Huishoudensgrootte per gemeente, 2008

1.3 Bevolkingsontwikkeling

Landelijke groei, regionale krimp

De Nederlandse bevolking is in 2008 gegroeid met 80 duizend personen. Op provinciaal niveau had Flevoland de grootste relatieve bevolkingsgroei met 12,6 procent. Bij de gemeenten waren Aalsmeer en Laren de grootste stijgers. In Aalsmeer vormden vooral verhuizingen naar de gemeente de reden, terwijl in Laren vooral immigratie het aantal inwoners deed toenemen.

In sommige regio's kromp de bevolking juist. Zo nam het aantal inwoners van Limburg af. De krimp was het sterkst in Zuid-Limburg, waar deze tien jaar geleden al inzette. Ook in de regio's Oost-Groningen, Delfzijl en omgeving en Zeeuwsch-Vlaanderen kromp de bevolking.

In bijna 40 procent van de Nederlandse gemeenten nam het aantal inwoners in 2008 af. De inwonertallen van Bellingwedde en Delfzijl daalden relatief het sterkst. Voornaamste reden was dat er meer mensen uit deze gemeenten vertrokken dan dat er zich vestigden.

Relatief meeste geboorten in Urk

In 2008 zijn er bijna 185 duizend kinderen geboren. Het aantal geboorten lag hiermee hoger dan in 2007 - de eerste stijging in zeven jaar. Per 1 000 inwoners werden er gemiddeld 11,2 kinderen geboren. In Urk, de gemeente met het hoogste relatieve cijfer, werd het dubbele aantal gehaald.

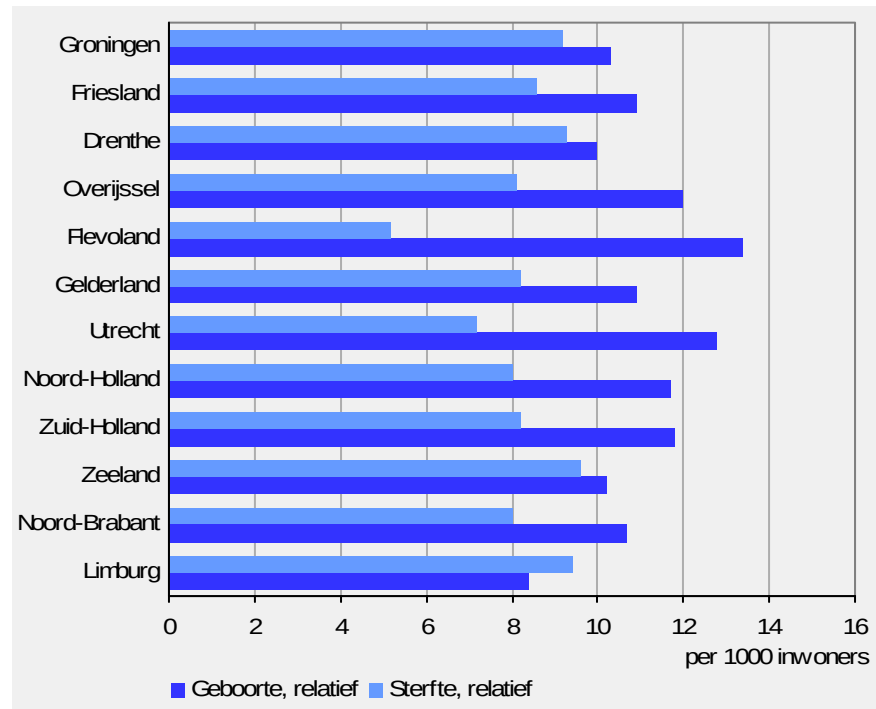
Het geboorteoverschot, ofwel het verschil tussen geboorte en sterfte, is een maat voor de natuurlijke groei van de bevolking. Dit is de groei (of krimp) exclusief migratie. Het geboorteoverschot liep voor de verschillende provincies nogal uiteen. Limburg was de enige provincie met natuurlijke krimp. Het geboortecijfer lag hier bijna 1 200 lager dan het sterftecijfer.

Relatief hoogste sterfte in Laren

In 2008 overleden er in Nederland ruim 135 duizend personen. Net als dat voor de geboorten lag ook het sterftecijfer hoger dan in 2007. Het was de eerste stijging na een daling gedurende vijf jaar.

Per 1 000 inwoners overleden er over heel Nederland gerekend 8,2 personen. In Laren, de gemeente met de meeste 65-plussers, lag het sterftecijfer het hoogst met 18 personen per 1 000 inwoners.

1.5 Geboorte en sterfte, 2008

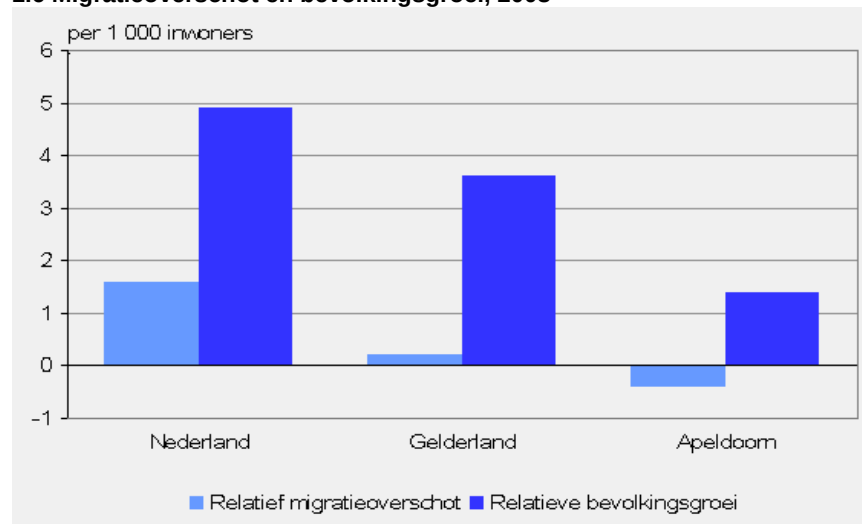

Meer immi- dan emigranten

Het migratieoverschot is het verschil tussen het aantal mensen dat in een jaar immigrereert en het aantal dat emigreert. In 2008 lag dit voor heel Nederland op 26,6 duizend. Er zijn dus meer mensen in Nederland gaan wonen dan dat er zijn vertrokken. De voorgaande vijf jaar was dit andersom. Bovendien bereikte de immigratie in 2008 met bijna 143 duizend personen een recordhoogte.

In 2008 was Laren de gemeente met het grootste migratieoverschot. Er kwamen 982 immigranten wonen, terwijl 81 emigranten de gemeente verlieten. Dit verschil was vooral toe te schrijven aan asielzoekerscentrum Crailo, dat in augustus 2007 is heropend.

1.6 Migratieoverschot en bevolkingsgroei, 2008

Gemeenten met Vinex-locaties in trek

In 2008 zijn bijna 650 duizend personen verhuisd naar een andere gemeente. Onder de gemeenten waar meer mensen naartoe verhuisden dan dat eruit vertrokken waren veel gemeenten met Vinex-locaties, zoals Pijnacker-Nootdorp, Aalsmeer en Lansingerland. Bovenaan het lijstje met gemeenten waaruit juist meer mensen vertrokken dan dat er kwamen wonen, stonden 's-Gravenhage en Alkmaar.

Over 30 jaar 17,5 miljoen Nederlanders

Volgens de bevolkingsprognose van het CBS zal de Nederlandse bevolking de komende 30 jaar nog groeien tot 17,5 miljoen inwoners. Daarna neemt het aantal inwoners af. In 2050 zullen er in Nederland 17,3 miljoen mensen wonen. Het aantal 65-plussers zal dan flink zijn gestegen, van de huidige 14,7 procent naar 24,5 procent. Ook het allochtone deel van de bevolking zal in omvang zijn toegenomen, van de huidige 10,8 procent naar 17,2 procent. Het aandeel westerse allochtonen zal dan van 8,8 naar 11,5 procent zijn gestegen.

Tabel 1.1
Bevolking naar geslacht, stedelijkheidsklasse en demografische druk, 1 januari 2008

	Apeldoorn	Gelderland	Nederland
Inwoners	155 108	1 983 869	16 405 399
mannen	76 185	978 683	8 112 073
vrouwen	78 923	1 005 186	8 293 326
zeer sterk stedelijk gebied	14 900	97 730	3 181 140
sterk stedelijk gebied	72 380	413 120	3 787 780
matig stedelijk gebied	35 270	432 860	3 001 390
weinig stedelijk gebied	11 820	520 560	3 179 580
niet stedelijk gebied	20 740	519 600	3 255 510
Druk per 100 personen van 20-64 jaar	66,2	65,7	63,2
groene druk (19 jaar of jonger)	39,5	40,9	39,2
grijze druk (65 jaar of ouder)	26,6	24,8	24,0

Tabel 1.2**Bevolking naar leeftijd, herkomstgroepering en burgerlijke staat, 1 januari 2008**

	Apeldoorn		Gelderland		Nederland	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Inwoners						
jonger dan 5 jaar	8 759	5,6	114 376	5,8	945 727	5,8
5 tot 10 jaar	9 462	6,1	127 413	6,4	1 011 145	6,2
10 tot 15 jaar	9 322	6,0	123 487	6,2	978 852	6,0
15 tot 20 jaar	9 336	6,0	124 352	6,3	1 004 726	6,1
20 tot 25 jaar	7 920	5,1	114 146	5,8	977 757	6,0
25 tot 45 jaar	41 112	26,5	535 153	27,0	4 592 210	28,0
45 tot 65 jaar	44 321	28,6	548 217	27,6	4 480 156	27,3
65 tot 80 jaar	18 173	11,7	222 742	11,2	1 799 337	11,0
80 jaar of ouder	6 703	4,3	73 983	3,7	615 489	3,8
autochtonen	132 109	85,2	1 709 026	86,1	13 189 983	80,4
allochtonen	22 999	14,8	274 843	13,9	3 215 416	19,6
westerse allochtonen	12 174	7,8	149 516	7,5	1 449 686	8,8
niet-westerse allochtonen	10 825	7,0	125 327	6,3	1 765 730	10,8
Marokko	764	0,5	19 468	1,0	335 127	2,0
Ned. Antillen en Aruba	979	0,6	8 349	0,4	131 841	0,8
Suriname	948	0,6	11 062	0,6	335 799	2,0
Turkije	4 006	2,6	38 258	1,9	372 714	2,3
overige niet-westerse allochtonen	4 128	2,7	48 190	2,4	590 249	3,6
Inwoners van 15 jaar of ouder	127 565		1 618 593		13 469 675	
ongehuwd	40 274	31,6	531 039	32,8	4 666 180	34,6
gehuwd	68 055	53,3	872 087	53,9	6 898 147	51,2
gescheiden	10 027	7,9	106 834	6,6	1 035 737	7,7
verweduwd	9 209	7,2	108 633	6,7	869 611	6,5

Tabel 1.3**Particuliere huishoudens, 1 januari 2008**

	Apeldoorn		Gelderland		Nederland	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Particuliere huishoudens	66 220		839 842		7 242 202	
eenpersoonshuishoudens	21 529	32,5	273 836	32,6	2 571 014	35,5
huishoudens zonder kinderen	21 168	32,0	258 554	30,8	2 148 277	29,7
huishoudens met kinderen	23 523	35,5	307 452	36,6	2 522 911	34,8
Gemiddelde huishoudensgrootte	2,29		2,33		2,24	

Tabel 1.4**Bevolkingsontwikkeling, 2008**

	Apeldoorn		Gelderland		Nederland	
	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾
Aantal inwoners op 1 januari	155 108		1 983 869		16 405 399	
geboorte	1 644	10,6	21 695	10,9	184 634	11,2
sterfte	1 495	9,6	16 352	8,2	135 136	8,2
<i>Geboorteoverschot</i>	<i>149</i>	<i>0,9</i>	<i>5 343</i>	<i>2,7</i>	<i>49 498</i>	<i>3,0</i>
vestiging	4 737		78 354		645 706	
vertrek	4 638		77 310		645 706	
<i>Binnenlands migratieoverschot</i>	<i>99</i>	<i>0,6</i>	<i>1 044</i>	<i>0,5</i>		
immigratie	618		10 535		142 737	
emigratie	687		10 118		116 097	
<i>Migratieoverschot*</i>	<i>-69</i>	<i>-0,4</i>	<i>417</i>	<i>0,2</i>	<i>26 640</i>	<i>1,6</i>
Aantal inwoners op 31 december	155 332		1 991 062		16 485 787	
Bevolkingsgroei (na saldo correcties)	224	1,4	7 193	3,6	80 388	4,9
<i>Gemiddeld aantal inwoners</i>	<i>155 220,0</i>		<i>1 987 465,5</i>		<i>16 445 593,0</i>	

¹⁾ Per 1 000 van de gemiddelde bevolking en bij relatieve bevolkingsgroei per 1 000 van de bevolking op 1 januari.

2. Onderwijs

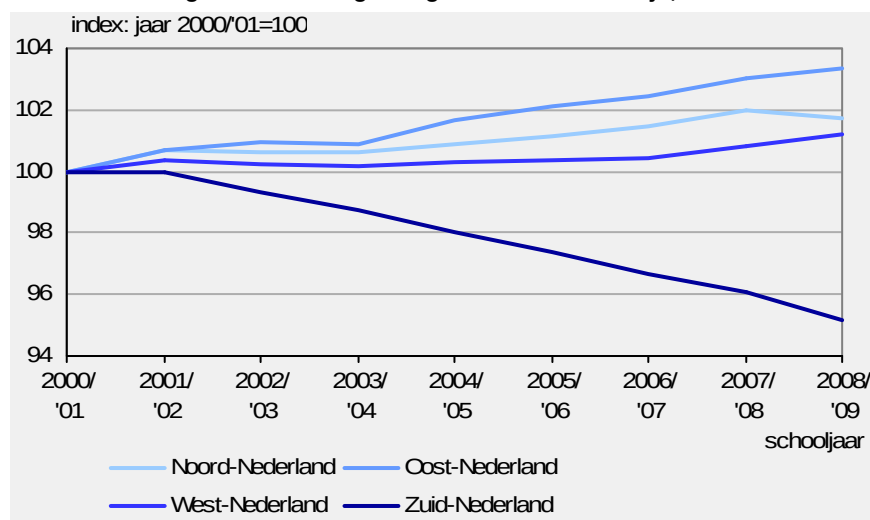
2.1 Primair onderwijs

Aantal kinderen op basisscholen in Zuid-Nederland nam af

In het schooljaar 2008/'09 gingen in Nederland 1,55 miljoen kinderen naar het gewone basisonderwijs. Dit aantal is al enkele jaren redelijk constant. De ontwikkeling van het aantal leerlingen in het basisonderwijs hangt sterk samen met de toe- of afname van het aantal 4- tot 12-jarigen.

Waar het noorden, westen en oosten van Nederland de afgelopen jaren een groei van het aantal leerlingen lieten zien, kende Zuid-Nederland juist een sterke afname. In de provincie Limburg was deze het sterkst: daar lag in 2008/'09 het aantal leerlingen in het reguliere basisonderwijs 11 procent lager dan in 2000/'01.

2.1 Ontwikkeling aantal leerlingen regulier basisonderwijs, 2000/'01-2008/'09*

Kinderen die meer hulp nodig hebben bij het leren dan het gewone basisonderwijs kan bieden, zijn aangewezen op het speciaal onderwijs. In 2008/'09 volgden 110 duizend kinderen speciaal basisonderwijs of onderwijs aan speciale scholen. Het aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs daalt al jaren, maar dat op speciale scholen steeg juist sterk.

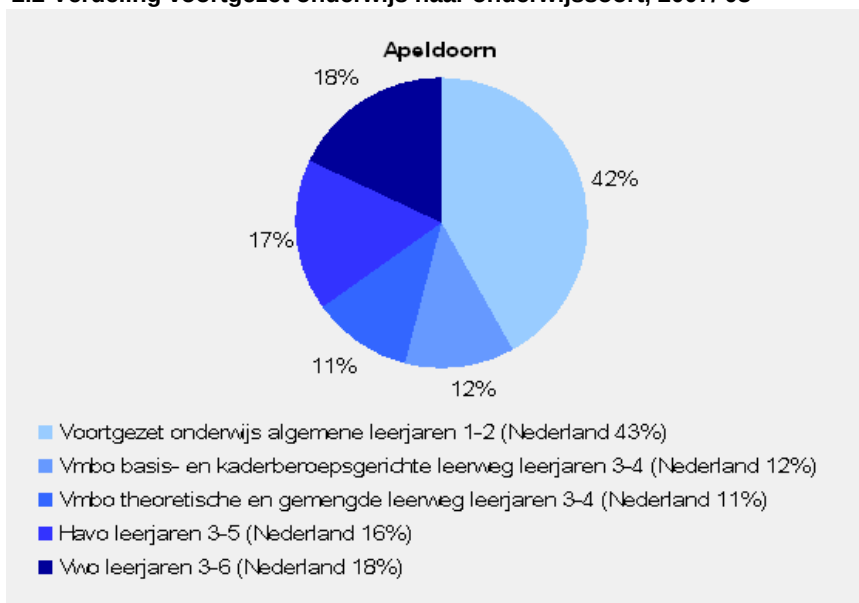
2.2 Voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs

In 2008 minder leerlingen in het voortgezet onderwijs

Het aantal leerlingen dat in het schooljaar 2007/'08 naar het voortgezet onderwijs (exclusief het praktijkonderwijs) ging, bedroeg 914 duizend - ruim duizend minder dan het jaar ervoor. De afgelopen jaren was juist een groei te zien. In 2003/'04 volgden nog bijna 863 duizend leerlingen voortgezet onderwijs.

In de eerste twee leerjaren is nog niet door iedereen een definitieve keuze gemaakt voor een onderwijssoort. Pas vanaf het derde leerjaar is dit voor praktisch elke leerling duidelijk. Van de jongeren in het voortgezet onderwijs ging ruim 24 procent naar het vmbo. De Waddeneilanden Ameland en Schiermonnikoog kenden naar verhouding de meeste vmbo-leerlingen (meer dan 40 procent), maar het betrof slechts kleine aantallen. Opvallend is dat het aandeel havo-vwo'ers het hoogst was in gemeenten waar veel mensen met een hoog inkomen wonen, zoals Rozendaal en Bloemendaal.

2.2 Verdeling voortgezet onderwijs naar onderwijssoort, 2007/'08*

Beroepsopleidende leerweg meest populair onder mbo'ers

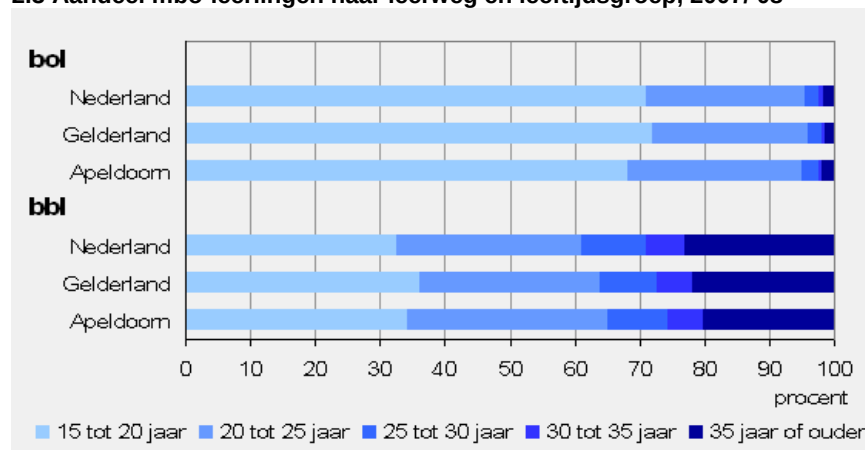
In 2007/'08 volgden 513 duizend deelnemers het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Dat waren er bijna 17 duizend meer dan een jaar eerder.

Het mbo kent twee leerwegen: de beroepsopleidende leerweg (bol) en de beroepsbegeleidende leerweg (bbl). In de eerste variant gaan leerlingen dagelijks naar school en zijn er stageperiodes. In de bbl werken leerlingen veelal vier dagen per week in een leerbedrijf en gaan ze één dag naar school, maar ook andere combinaties zijn mogelijk. De bol was in 2007/'08 het meest populair. Bijna 70 procent van de mbo'ers volgde deze leerweg. In 274 gemeenten lag dat aandeel lager, maar alleen van de mbo'ers uit Steenbergen en Woensdrecht volgde minder dan de helft de bol.

Beroepsbegeleidende leerweg trok meer oudere deelnemers

Vooraf jongeren in de leeftijd van 15 tot 20 jaar volgden de bol. De bbl daarentegen trok een grote groep oudere leerlingen. In het schooljaar 2007/'08 waren vier op de tien deelnemers aan de bbl 25 jaar of ouder, tegen 1 op de 20 bol-leerlingen.

2.3 Aandeel mbo-leerlingen naar leerweg en leeftijdsgroep, 2007/'08*

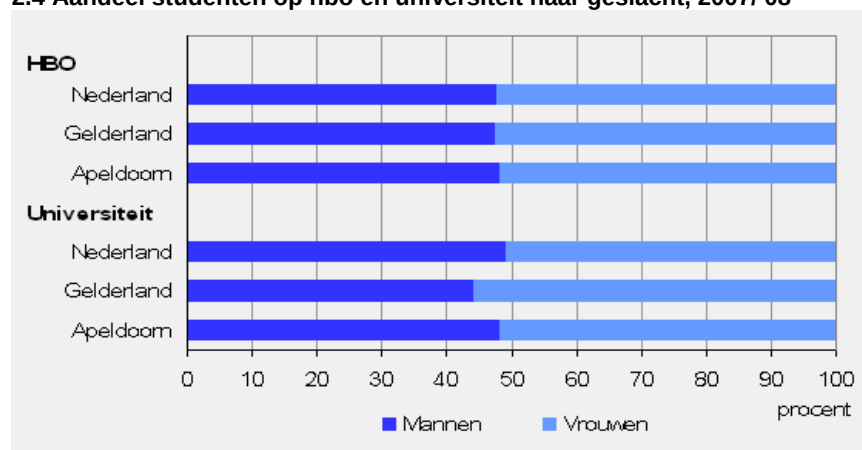
2.3 Hoger onderwijs

Meer vrouwen dan mannen ingeschreven aan universiteit

In 2007/'08 stonden 585 duizend studenten ingeschreven aan een instelling voor hoger onderwijs. Ruim een derde van hen bezocht de universiteit. In de loop der jaren zijn steeds meer vrouwen gaan deelnemen aan het hoger onderwijs. In het studiejaar 2006/'07 stonden er voor het eerst meer vrouwen dan mannen aan de universiteiten ingeschreven. In het hoger beroepsonderwijs vond deze omslag al in 1997/'98 plaats. Onder autochtone studenten aan de universiteiten zijn nog steeds net iets meer mannen dan vrouwen. Onder allochtone studenten zijn vrouwen al jaren in de meerderheid.

Op provinciaal en gemeentelijk niveau is de invloed terug te zien van de aangeboden opleidingen op de verhouding tussen mannen en vrouwen. In bijvoorbeeld de gemeenten rond Delft, Eindhoven en Enschede wonen meer mannelijke dan vrouwelijke universitaire studenten. De plaatselijke universiteiten bieden vooral technische studies aan, die vaker door mannen worden gevolgd.

2.4 Aandeel studenten op hbo en universiteit naar geslacht, 2007/'08*

Tabel 2.1

Leerlingen primair onderwijs per gemeente waar de hoofdvestiging staat, 2008/'09*

	Apeldoorn	Gelderland	Nederland
Basisonderwijs	14 374	195 741	1 553 332
Speciaal basisonderwijs	596	5 662	44 055
Expertisecentra	1 329	9 899	66 264

Tabel 2.2

Leerlingen voortgezet onderwijs/middelbaar beroepsonderwijs en studenten hoger onderwijs per woongemeente, 2007/'08*

	Apeldoorn	Gelderland	Nederland
Voortgezet onderwijs ¹⁾	8 868	115 164	914 210
Beroepsopleidende leerweg	3 422	42 951	351 354
Beroepsbegeleidende leerweg	1 461	20 621	161 904
Hoger beroepsonderwijs (vol-/deeltijd)	2 819	40 855	374 377
Wetenschappelijk onderwijs (vol-/deeltijd)	680	21 692	212 728

¹⁾ Excl. praktijkonderwijs.

3. Bouwen en wonen

3.1 Woonruimtenvoorraad

Ruim 7 miljoen woningen

Begin 2008 telde Nederland ruim 7 miljoen woningen. Met 1,54 miljoen woningen had de provincie Zuid-Holland daarin het grootste aandeel. Ook in Noord-Holland en Noord-Brabant stonden meer dan één miljoen woningen. Van alle woningen in Nederland stond 53 procent in één van deze drie provincies.

Van de gemeenten had Amsterdam met 388 duizend woningen verreweg de grootste woningvoorraad. Nummer twee, de gemeente Rotterdam, telde bijna 100 duizend woningen minder. In de vier grootste gemeenten van Nederland samen stonden meer dan 1 miljoen woningen.

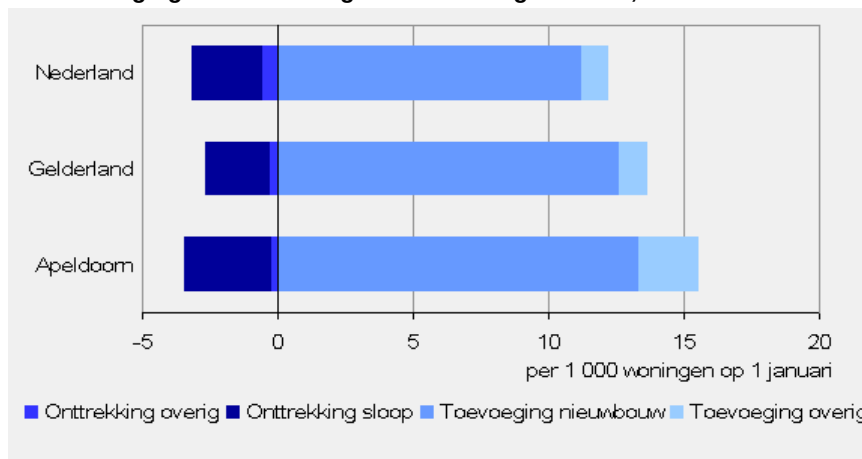
Naast gewone woningen stonden er op 1 januari 2008 ook 115 duizend wooneenheden en 101 duizend recreatiewoningen in Nederland.

3.2 Nieuwbouw en onttrekking

Grootste relatieve toename woningvoorraad in gemeente Aalsmeer

In 2008 groeide de Nederlandse woningvoorraad met ruim 63 duizend woningen (inclusief administratieve correcties). Dat was de grootste toename sinds 1999. Er werden 86 duizend woningen aan de voorraad toegevoegd, waarvan 79 duizend door nieuwbouw. Tegelijk werden er ruim 22 duizend woningen aan de voorraad onttrokken, waarvan ruim 18 duizend door sloop.

3.1 Toevoeging en onttrekking aan de woningvoorraad, 2008

Noot: overige vormen van toevoeging zijn bijvoorbeeld woningsplitsing en verbouw van een kantoor tot woning; overige onttrekkingen zijn onttrekkingen door verbouw of bestemmingswijziging.

Op provincieniveau nam de woningvoorraad naar verhouding het meest toe in Flevoland. Hier kwamen er per 1 000 woningen 19 bij. In Limburg was de toename het kleinst, met 4 per 1 000 woningen. In absolute zin groeide de voorraad in de provincie Zuid-Holland het hardst, met ruim 12 duizend woningen. In Zeeland was de toename met 1,5 duizend woningen het kleinst.

De gemeente met de grootste relatieve toename was Aalsmeer. Hier groeide de woningvoorraad met 89 per 1 000 woningen. Ook de gemeenten Pijnacker-Nootdorp en Hendrik-Ido-Ambacht breidden met respectievelijk 76 en 75 per 1 000 woningen fors uit. De absolute toename was met 3,4 duizend woningen het grootst in de gemeente Amsterdam, gevolgd door Utrecht, 's-Gravenhage, Almere en Tilburg met toenames van respectievelijk 2,5 duizend, 2 duizend, 1,4 duizend en 1,3 duizend woningen.

Einde aan jaarlijkse groei in nieuwbouw

In 2008 kwamen in Nederland 78,9 duizend woningen gereed. Dat waren er 11,2 per 1 000 woningen op 1 januari 2008. Het aantal gereedgekomen woningen viel 1,3 duizend lager uit dan in 2007. Daarmee kwam een einde aan de jaarlijkse groei van het aantal gereedgekomen woningen, die was begonnen in 2004.

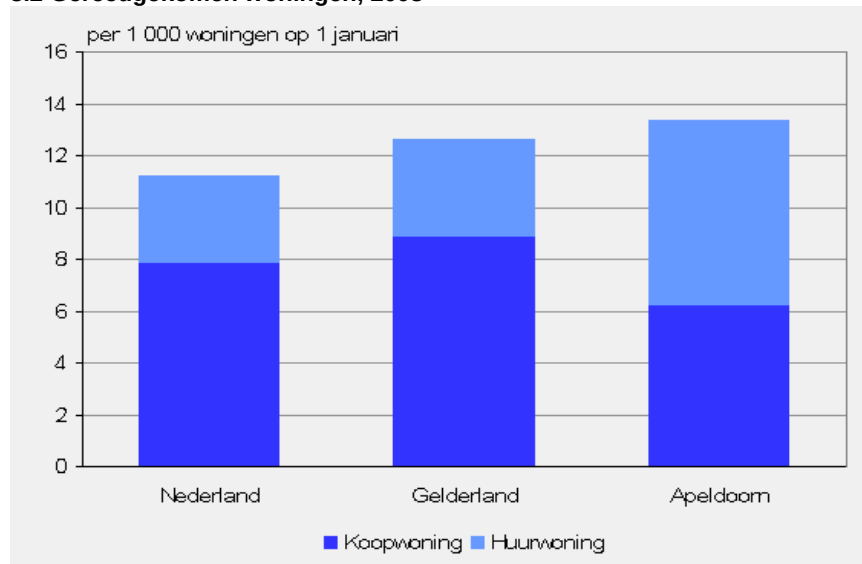
In vijf provincies daalde het aantal gereedgekomen woningen. De grootste relatieve afname vond plaats in Drenthe, waar het aantal gereedgekomen woningen met 29 procent kromp van 2 793 naar 2 006 woningen.

Groningen kende de grootste relatieve groei. Hier steeg het aantal gereedgekomen woningen met 39 procent, van 2 147 naar 2 984 woningen.

Aandeel gereedgekomen koopwoningen nam af

Van de 79 duizend woningen die in 2008 gereedkwamen, was 70 procent een koopwoning en 30 procent een huurwoning. Het aandeel koopwoningen in het totaal aantal gereedgekomen woningen neemt al af sinds 2002 toen dit aandeel nog op 81 procent lag. Hoewel het jaarlijks aantal gereedgekomen koopwoningen in deze periode zelfs iets toenam van 54 duizend in 2002 naar ruim 55 duizend in 2008, nam het jaarlijks aantal gereedgekomen huurwoningen in dezelfde periode nog sterker toe van bijna 13 duizend in 2002 tot bijna 24 duizend in 2008.

3.2 Gereedgekomen woningen, 2008

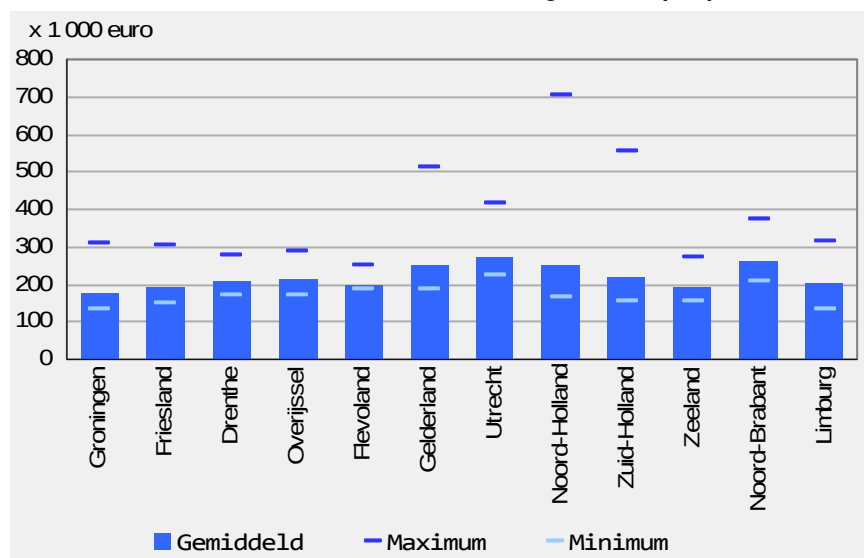

3.3 Woningwaarde

Gemiddelde woningwaarde in Nederland 233 duizend euro

De gemiddelde woningwaarde in Nederland lag op 1 januari 2008 op 233 duizend euro, een toename van 16 duizend euro ten opzichte van een jaar eerder. In de provincie Groningen lag de woningwaarde met 174 duizend euro het laagst en in de provincie Utrecht met 271 duizend euro het hoogst. Dat Groningen de laagste en Utrecht de hoogste woningwaarde hebben is al 10 jaar het geval. De gemeente Reiderland in de provincie Groningen had met 133 duizend euro de laagste woningwaarde van Nederland. In de gemeente Bloemendaal in Noord-Holland lag deze met 705 duizend euro veruit het hoogst. Op de tweede en derde plaats stonden de Noord-Hollandse gemeenten Blaricum en Laren met een woningwaarde van 593 en 592 duizend euro respectievelijk.

3.3 Gemiddelde, minimum en maximum woningwaarde¹⁾ per provincie, 2008

¹⁾ Nader voorlopige cijfers, peildatum 1 januari 2007

Tabel 3.1
Woonruimtenvoorraad, 1 januari 2008

	Apeldoorn	Gelderland	Nederland
Voorraad woningen	64 891	799 507	7 043 212
saldo vermeerdering woningen in 2008*, relatief ¹⁾	12,1	10,8	9,0
Voorraad wooneenheden	435	14 556	115 110
Recreatiewoningen	1 484	16 152	101 244
Capaciteit bijzondere woongebouwen	5 914	51 767	348 905

¹⁾ Per 1 000 woningen op 1 januari 2008.

Tabel 3.2
Nieuwbouwwoningen, 2008

	Apeldoorn	Gelderland	Nederland
Nieuwbouwwoningen	867	10 078	78 882
Eigendomsverhouding			
% koopwoningen	46,5	70,2	69,9
% huurwoningen	53,5	29,8	30,1
Woningtype			
% eengezinswoningen	48,7	70,3	61,0
% meergezinswoningen	51,3	29,7	39,0

Tabel 3.3
Waarde onroerende zaken, 2008¹⁾

	Apeldoorn	Gelderland	Nederland
Woningen in mln. euro	16 504	200 408	1 633 174
Niet-woningen in mln. euro	3 954	41 559	388 822
Gemiddelde woningwaarde in duizend euro	253	252	233

¹⁾ Nader voorlopige cijfers, peildatum 1 januari 2007.

4. Inkomen en sociale zekerheid

4.1 Inkomen

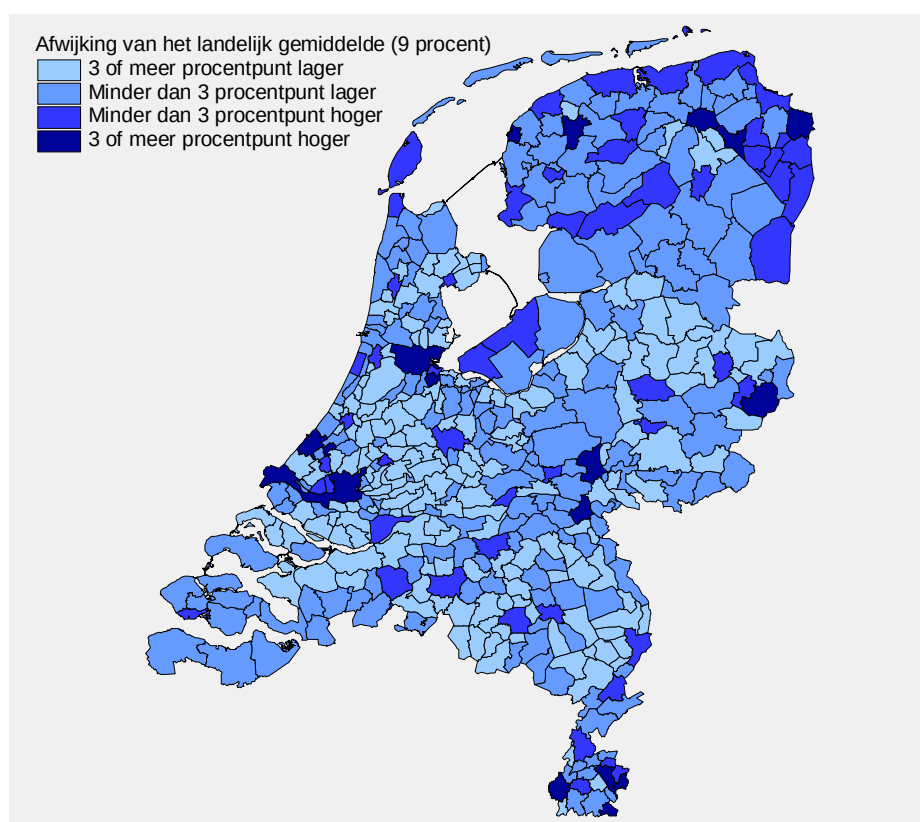
Relatief veel lage inkomens in grote steden

In 2006 telde Nederland 598 duizend huishoudens met een laag inkomen. Dat kwam neer op 9 procent van alle huishoudens. Het aandeel per gemeente liep uiteen van 2,4 tot 17,1 procent.

Onder de tien gemeenten met in verhouding de meeste lage inkomens waren de drie grote gemeenten Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage. In 2006 bevond circa 22 procent van de huishoudens met een laag inkomen zich in één van deze drie gemeenten. Ter vergelijking: van het totale aantal huishoudens was 13 procent er gevestigd.

De concentratie van lage inkomens in de grote steden had verschillende oorzaken. Zo hadden de grote steden relatief veel inwoners met een bijstands- of werkloosheidsuitkering. Verder waren niet-westerse allochtonen, die vaker een laag inkomen hebben, er oververtegenwoordigd.

4.1 Aandeel huishoudens met laag inkomen naar gemeente, 2006* (gemeentelijke indeling 2007)

Tabel 4.1
Aandeel huishoudens met laag inkomen naar gemeentegrootte, 2006* ¹⁾

Gelderse gemeenten

Gemeentegrootte (x 1 000 inwoners)	Aantal gemeenten	Huishoudens met laag inkomen (%)	Afwijking provinciaal gemiddelde (%)
0 tot 20	15	5,9	-1,9
20 tot 50	35	6,5	-1,3
50 tot 100	2	7,5	-0,3
100 tot 250	4	10,7	2,9
250 of meer	-		
Apeldoorn		7,2	-0,5

¹⁾ Gemeentelijke indeling 2007.

Meer lage inkomens in grotere gemeenten

In het algemeen gold dat hoe meer inwoners een gemeente had, des te hoger het aandeel lage inkomens was. In gemeenten met 0 tot 20 duizend inwoners had gemiddeld ruim 6 procent van de huishoudens een laag inkomen. In gemeenten met 50 duizend tot 100 duizend inwoners was dat al 9 procent, en in gemeenten met 100 duizend of meer inwoners lag het aandeel lage inkomens met ruim 12 procent duidelijk het hoogst.

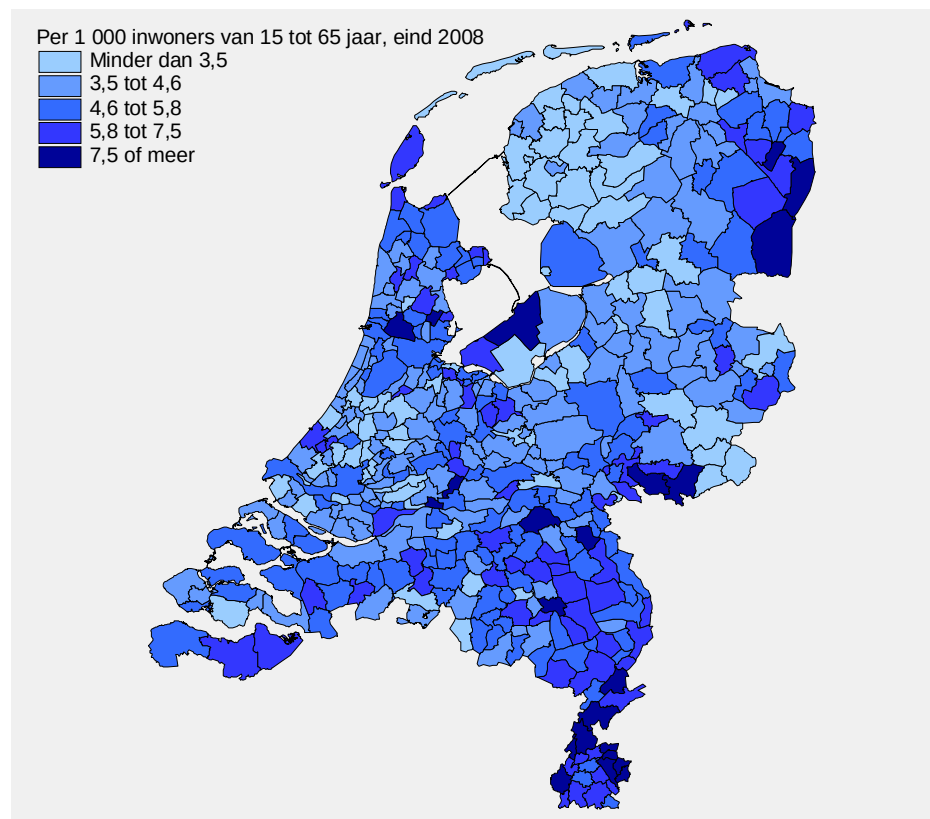
4.2 Sociale zekerheid

Aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen licht gedaald

Eind 2008 werden in Nederland 815 duizend arbeidsongeschiktheidsuitkeringen verstrekt (exclusief ongeveer 21 duizend uitkeringen aan uitkeringsgerechtigden in het buitenland). Dat waren er 7 duizend minder dan een jaar eerder. Tot de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen behoren uitkeringen in het kader van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA), de Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen (WAZ) en de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong).

Het merendeel (543 duizend) van de verstrekte arbeidsongeschiktheidsuitkeringen betrof WAO-uitkeringen. Vanaf 1 januari 2004 kunnen werknemers geen aanspraak meer maken op een WAO-uitkering. Deze werknemers kunnen, nadat de werkgever het loon twee jaar heeft doorbetaald, per 1 januari 2006 een uitkering aanvragen in het kader van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). Het aantal WAO-uitkeringen neemt sinds 2003 af. Het aantal WIA-uitkeringen is juist sterk toegenomen, van 18 duizend eind 2006 tot bijna 58 duizend eind 2008.

4.2 Uitkeringen in het kader van de WIA per gemeente, eind 2008

Minder WAZ- en meer Wajong-uitkeringen

Het aantal uitkeringen in het kader van de WAZ daalde in 2008 met 10 procent tot 38 duizend. Sinds 1998, toen er nog 58 duizend werden verstrekt, is het aantal WAZ-uitkeringen bijna onophoudelijk afgenomen.

Na 1 augustus 2004, toen de WAZ werd afgeschaft, zijn er in het kader van deze wet geen nieuwe uitkeringen meer toegekend.

Uitkeringen in het kader van de Wajong namen de afgelopen jaren juist in aantal toe. Eind 2008 werden er 177 duizend verstrekt, ofwel 8 procent meer dan een jaar eerder.

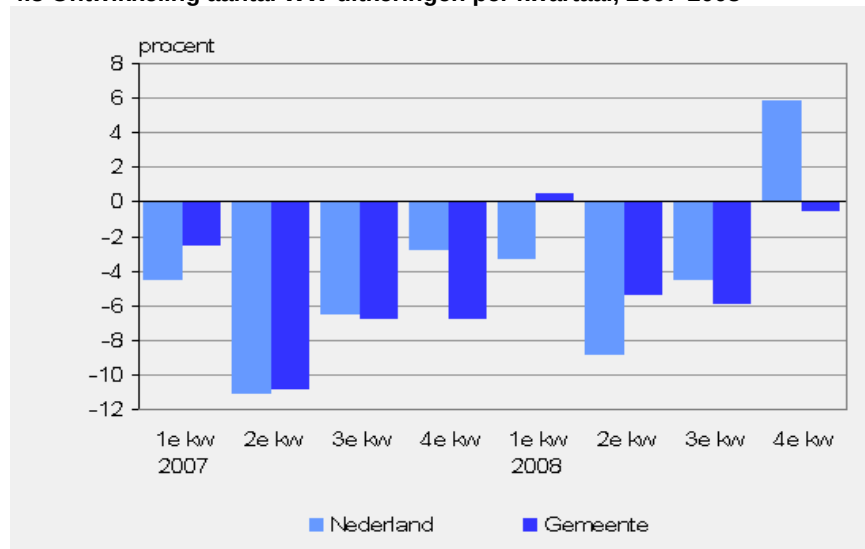
Meer werkloosheidsuitkeringen in november en december

Eind 2008 werden 171 duizend uitkeringen in het kader van de Werkloosheidswet (WW) verstrekt (inclusief uitkeringen van aanvragers woonachtig in buitenland). Dat was 11 procent minder dan een jaar eerder. De daling deed zich voor in alle provincies en was met ruim 17 procent het grootst in Utrecht. Tegenhanger was Drenthe, met een afname van 3,5 procent.

De gemeente Amsterdam telde met 9,4 duizend het grootste aantal WW-uitkeringen, gevolgd door Rotterdam met 6,8 duizend, 's-Gravenhage met 4,6 duizend en Eindhoven en Utrecht met beide 2,7 duizend uitkeringen.

Het aantal WW-uitkeringen vermindert al sinds 2005, maar in 2008 was de daling minder groot dan de voorgaande jaren. In november en december steeg het aantal uitkeringen, als gevolg van de financiële crisis, zelfs sterk.

4.3 Ontwikkeling aantal WW-uitkeringen per kwartaal, 2007-2008

Minder bijstandsuitkeringen

Eind 2008 telde Nederland ruim 292 duizend uitkeringen in het kader van de Wet Werk en Bijstand (WWB). Het aantal bijstandsuitkeringen daalt sinds 2005, toen er nog 363 duizend werden verstrekt.

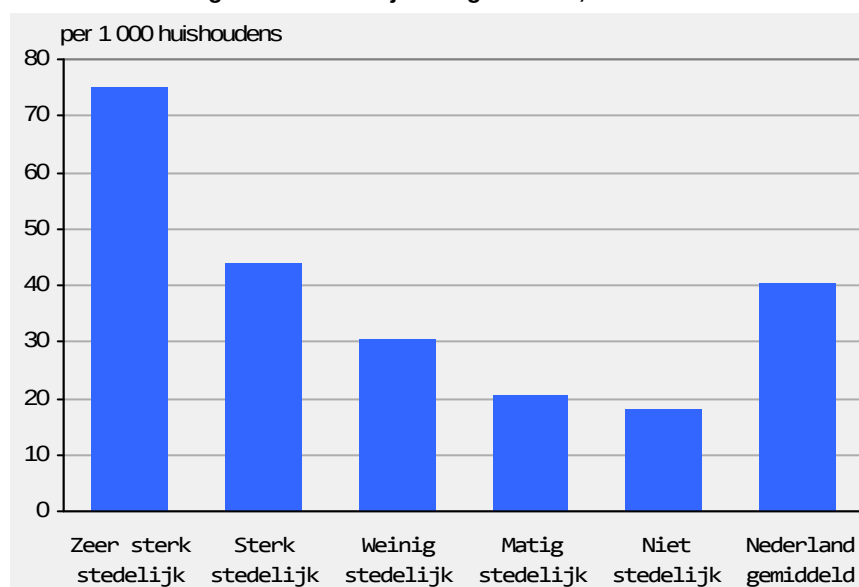
In verhouding werden in de gemeente Rotterdam met 111 uitkeringen per 1 000 huishoudens verreweg de meeste uitkeringen verstrekt. De gemeenten Amsterdam, Heerlen en 's-Gravenhage volgden met respectievelijk 85, 82 en 77 uitkeringen per 1 000 huishoudens.

Het aantal bijstandsuitkeringen in gemeenten hing sterk samen met hun stedelijkheid (zie 4.4). In zeer sterk stedelijke gemeenten werden gemiddeld 75 bijstandsuitkeringen per 1 000 huishoudens verstrekt, tegen 18 per 1 000 huishoudens in niet stedelijke gemeenten.

Meer uitkeringen voor oudere gedeeltelijk arbeidsongeschikten

In het kader van de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ) werden eind 2008 een kleine 8 duizend uitkeringen verstrekt. Dit was een toename van ruim 500 ten opzichte van een jaar eerder. Ten opzichte van 1999, toen nog ruim 25 duizend IOAW- en IOAZ-uitkeringen werden verstrekt, is het aantal echter flink afgenomen.

4.4 WWB-uitkeringen naar stedelijkheid gemeente, ultimo 2008

Tabel 4.2
Personen, gemiddeld besteedbaar inkomen in 1 000 euro, 2006^{*1)}

	Apeldoorn	Gelderland	Nederland
Totale bevolking	13,4	12,9	13,3
personen 15 jaar of ouder met 52 weken inkomen	18,5	18,2	18,6
mannen	23,0	22,7	22,9
vrouwen	13,8	13,4	14,0
15 tot 25 jaar	8,6	8,7	8,8
25 tot 45 jaar	19,4	19,1	19,7
45 tot 65 jaar	21,6	21,5	21,9
65 jaar of ouder	16,8	16,4	16,4
werknemers	20,5	20,2	20,9
zelfstandigen	25,8	24,4	24,6
met werkloosheids- of bijstandsuitkering	12,4	12,3	12,3
pensioenontvangers	17,0	16,4	16,5
autochtonen	18,7	18,4	18,9
allochtonen	17,1	16,6	17,2
westerse allochtonen	18,9	18,1	19,1
niet-westerse allochtonen	14,3	14,1	15,1

¹⁾ Gemeentelijke indeling 2007.

Tabel 4.3
Particuliere huishoudens met inkomen, gemiddeld besteedbaar inkomen in 1 000 euro, 2006^{*1)}

	Apeldoorn	Gelderland	Nederland
Totaal particuliere huishoudens	31,5	31,7	31,3
eenpersoonshuishouden	18,7	18,2	18,6
paar zonder kinderen	34,1	33,3	33,8
paar met kinderen	42,3	41,9	42,6
eenoudergezin	24,7	26,1	25,3
Belangrijkste bron van inkomen			
loon	35,1	35,2	35,1
winst uit onderneming	44,1	43,0	41,9
werkloosheids-, bijstands-, arbeidsongeschiktheidsuitkering	18,1	18,4	17,8
pensioen	24,1	23,5	23,3

¹⁾ Gemeentelijke indeling 2007.

Tabel 4.4**Particuliere huishoudens met inkomen, gemiddeld gestandaardiseerd inkomen in 1 000 euro, 2006^{*1)}**

	Apeldoorn	Gelderland	Nederland
Totaal particuliere huishoudens	21,8	21,5	21,6
eenpersoonshuishouden	18,7	18,2	18,6
paar zonder kinderen	24,9	24,3	24,7
paar met kinderen	22,6	22,3	22,8
eenoudergezin	16,8	17,8	17,3

¹⁾ Gemeentelijke indeling 2007.**Tabel 4.5****Uitkeringen arbeidsongeschiktheid, 31 december 2008**

	Apeldoorn		Gelderland		Nederland	
	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾
AO-uitkeringen*	8 670	84	96 950	73	814 830	73
mannen*	4 450		53 150		437 650	
vrouwen*	4 220		43 810		377 090	
WAO-uitkeringen	5 460	53	61 460	46	543 040	49
mannen	2 680		33 340		285 260	
vrouwen	2 770		28 120		257 740	
Wajong-uitkeringen	2 380	23	24 590	19	176 570	16
mannen	1 320		13 490		98 050	
vrouwen	1 060		11 100		78 500	
WAZ-uitkeringen	320		4 610		37 580	
mannen	190		3 060		25 670	
vrouwen	130		1 550		11 880	
IVA-uitkeringen*	140		1 620		13 310	
mannen*	80		900		7 520	
vrouwen*	60		720		5 790	
WGA-uitkeringen*	380		4 680		44 340	
mannen*	180		2 360		21 150	
vrouwen*	200		2 330		23 170	

¹⁾ Per 1 000 inwoners 15 tot 65 jaar.**Tabel 4.6****Uitkeringen werkloosheid, 31 december 2008**

	Apeldoorn		Gelderland		Nederland	
	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾
WW-uitkeringen	1 420	14	19 100	14	170 830	15
mannen	810		10 070		91 320	
vrouwen	610		9 030		79 500	

¹⁾ Per 1 000 inwoners 15 tot 65 jaar.**Tabel 4.7****Uitkeringen bijstand, 31 december 2008**

	Apeldoorn		Gelderland		Nederland	
	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾
WWB-uitkeringen	2 240	34	26 770	32	292 340	40
WWB-uitkeringen 15 tot 65 jaar	2 050		24 220		258 780	
mannen	820		9 740		106 560	
vrouwen	1 230		14 480		152 220	
IOAW- en IOAZ-uitkeringen	70		910		7 840	
mannen	40		650		5 610	
vrouwen	30		260		2 230	

¹⁾ Per 1 000 huishoudens.

5. Verkeer en vervoer

5.1 Vervoermiddelen

Aantal hybride personenauto's verdubbeld

In 2008 telde Nederland bijna 7,5 miljoen personenauto's. Daarvan reed 80 procent op benzine, 17 procent op diesel en 3 procent op LPG.

Het aantal hybride personenauto's met een Nederlands kenteken is in 2008 verdubbeld. Waren er op 1 januari 2008 nog 11,3 duizend hybrides op de weg, een jaar later waren dat er ruim 23 duizend. Deze toename is grotendeels toe te schrijven aan het zakelijk gebruik. Het aantal zakenhybrides groeide van 3,5 duizend naar ruim 12 duizend.

Ondanks de toename van het aantal hybride auto's bleef hun aandeel in het totale aantal personenauto's zeer klein: slechts 0,3 procent.

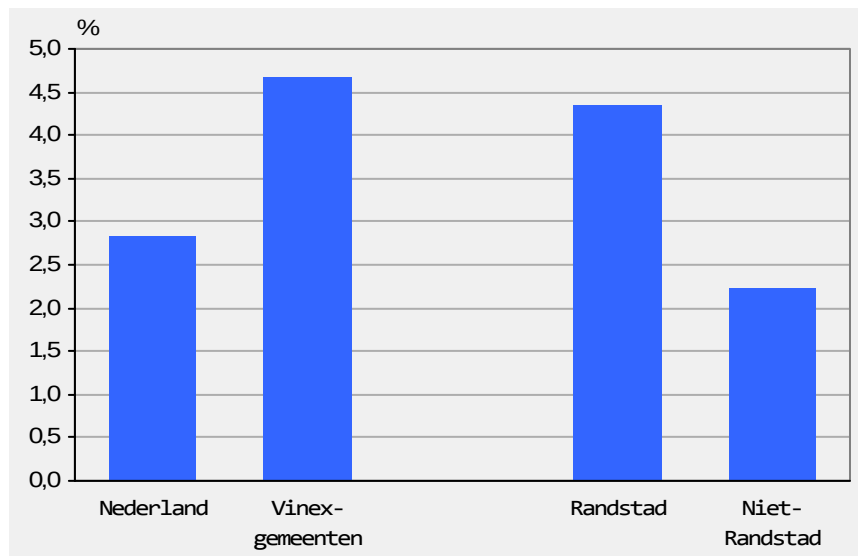
5.2 Lengte van wegen

Uitbreiding wegennet vooral in Randstad en Vinex-wijken

Begin 2008 had het Nederlandse wegennet een totale lengte van 136 duizend kilometer. Dat was 665 kilometer meer dan een jaar eerder. Vooral de nieuwe straten in nieuwbouwwijken waren debet aan deze groei.

Tussen 2003 en 2008 groeide de lengte van het Nederlandse wegennet met 2,8 procent. Deze toename vond vooral plaats in gemeenten waar veel werd gebouwd: de weglengte in gemeenten met één of meerdere Vinex-wijken nam met gemiddeld 4,7 procent toe. Ook binnen de vier Randstedelijke provincies groeide de lengte van de wegen sneller dan landelijk. De toename bedroeg daar 4,3 procent, tegen 2,2 procent buiten de Randstad.

5.1 Toename weglengte, 2003-2008

Grootste toename in Pijnacker-Nootdorp

In de gemeente Pijnacker-Nootdorp nam de lengte van het wegennet tussen 2003 en 2008 het meest toe. De groei bedroeg hier 24 procent. In een aantal grote gemeenten, waaronder Utrecht en Almere, werd het wegennet met ruim tien procent uitgebreid. Voor Utrecht en Almere betekende dit een toename van ruim 100 kilometer in vijf jaar tijd.

Tabel 5.1
Vervoermiddelen, 1 januari 2008

	Apeldoorn		Gelderland		Nederland	
	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾
Personenauto's	71 224	459	886 144	447	7 391 903	451
Personenauto's in bezit van natuurlijke personen	63 364	409	826 819	417	6 518 812	397
Bedrijfsmotorvoertuigen	9 772		132 982		1 082 523	
Motortweewielers	6 562	42	79 110	40	585 204	36

¹⁾ Per 1 000 inwoners.

Tabel 5.2
Lengte van wegen in km, 2008

	Apeldoorn	Gelderland	Nederland
Totale weglengte	1 239	20 069	136 135
gemeentelijke en waterschapswegen	1 089	17 980	123 237
provinciale wegen	65	1 402	7 848
rijkswegen	85	687	5 050

6. Oppervlakte, dichtheden en bodemgebruik

6.1 Oppervlakte

Noordoostpolder de grootste en Bennebroek de kleinste gemeente

Nederland bestond in 2008 uit bijna 34 duizend vierkante kilometer land en bijna 8 duizend vierkante kilometer water. Gemeenten hadden een landoppervlakte van gemiddeld 76 vierkante kilometer. Dit varieerde echter behoorlijk: van 460 vierkante kilometer in de gemeente Noordoostpolder tot 2 vierkante kilometer in Bennebroek.

Lelystad had het meeste binnenwater

De gemeente Lelystad had in 2008 met 533 vierkante kilometer het meeste binnenwater binnen haar grenzen. Dit komt door haar ligging aan het IJsselmeer, dat tot het binnenwater wordt gerekend. De waddengemeente Terschelling had met 587 vierkante kilometer het meeste buitenwater.

6.2 Dichtheden

Bevolkings- en woningdichtheden langzaam toegenomen

Een vierkante kilometer telde in 2008 in Nederland gemiddeld 209 woningen en 486 inwoners. Deze aantallen zijn de afgelopen jaren langzaam toegenomen. In 1999 telde een vierkante kilometer nog 193 woningen en 465 inwoners.

In 2008 had 57 procent van de gemeenten een bevolkingsdichtheid onder het landelijk gemiddelde. De woningdichtheid was in 59 procent van de gemeenten lager dan gemiddeld. Op de ranglijsten van de vijf gemeenten met de hoogste en de laagste bevolkingsdichtheid stonden dezelfde gemeenten als op de ranglijsten voor de hoogste en de laagste woningdichtheid, zij het in een iets andere volgorde. De vijf gemeenten met de hoogste dichtheden waren Amsterdam, Capelle aan den IJssel, 's-Gravenhage, Haarlem en Leiden. Hun tegenhangers waren Ameland, Rozendaal, Schiermonnikoog, Terschelling en Vlieland.

Tabel 6.1 Gemiddelde, minimum en maximum dichtheden, 2008

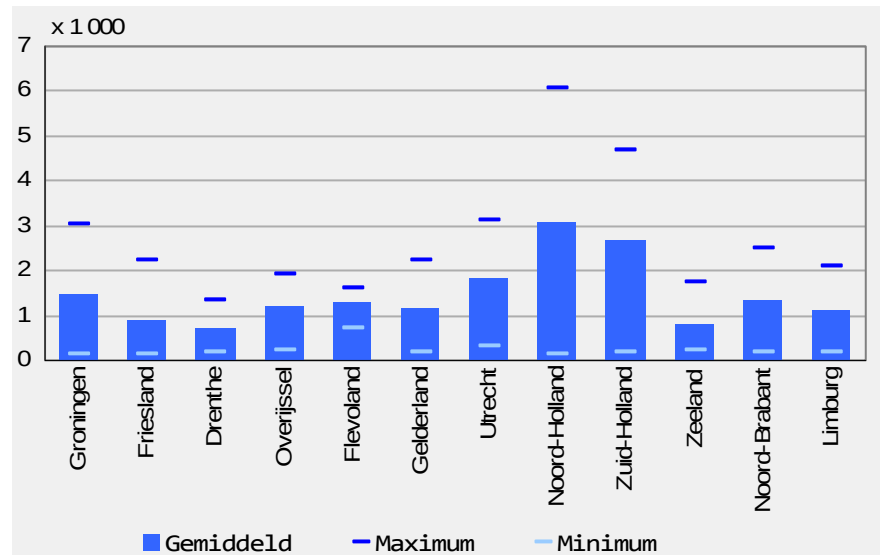
	Minimum Gelderland	Gemiddelde Gelderland	Maximum Gelderland
Woningdichtheid	23	161	1 296
Bevolkingsdichtheid	54	399	3 011
Omgevingsadressendichtheid	176	1 139	2 236

Noot: bij maximum en minimum wordt de dichtheid van de gemeente met de hoogste en laagste dichtheid in de betreffende provincie getoond.

Omgevingsadressendichtheid licht gestegen

De omgevingsadressendichtheid (OAD), die de concentratie van wonen, werken, mobiliteit en recreatie weergeeft, bedroeg in 2008 gemiddeld 1 883. Tussen 2000 en 2008 is de OAD met 1,3 procent gestegen.

6.1 Gemiddelde, minimum en maximum omgevingsadressendichtheid, 2008

Noot: bij maximum en minimum wordt de dichtheid van de gemeente met de hoogste en laagste dichtheid in de betreffende provincie getoond.

De OAD verschilde behoorlijk tussen de provincies, maar ook daarbinnen waren flinke verschillen te zien. Zo lagen in Noord-Holland, dat gemiddeld de hoogste dichtheid had, zowel de gemeente met de hoogste als die met de op één na laagste OAD. Het ging daarbij om Amsterdam, met een OAD van 6 051, en Schermer, met een dichtheid van 129.

6.3 Bodemgebruik

Oppervlakte agrarisch terrein nam af

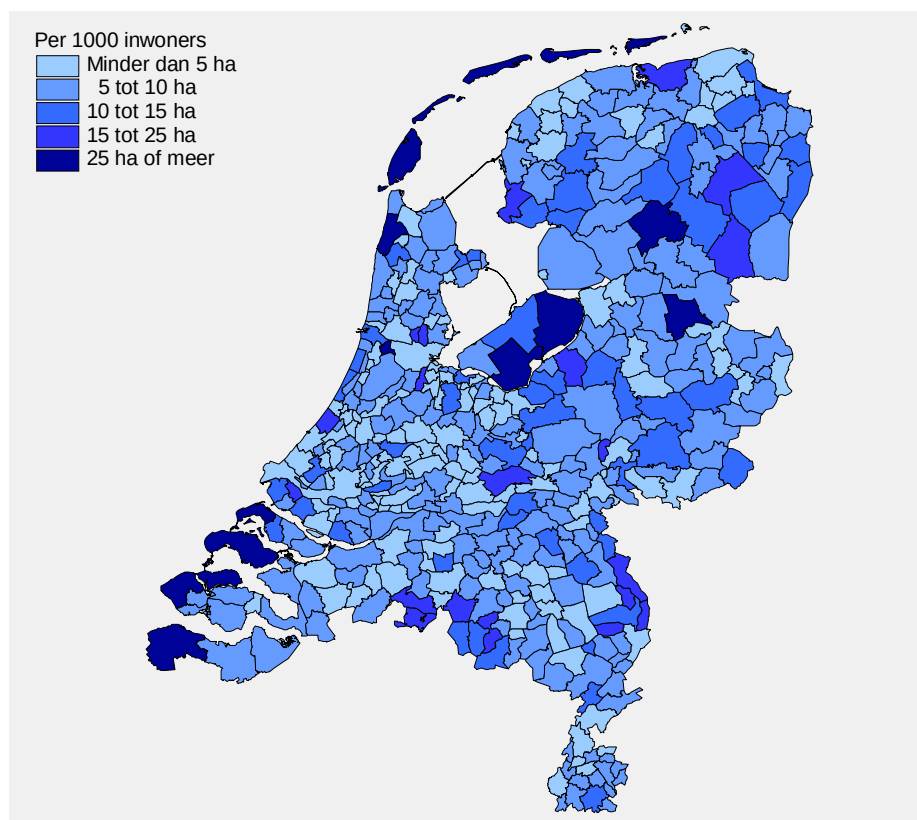
Agrarisch terrein neemt in Nederland veruit het meeste landoppervlak in beslag. In 2006 behoorde bijna 2,3 miljoen hectare tot dit type bodemgebruik. Dat was bijna 68 procent van het totale landoppervlak. Wel is het agrarisch terrein heel langzaam een kleinere plaats gaan innemen. Net als tussen 2000 en 2003 nam de oppervlakte van dit type bodemgebruik tussen 2003 en 2006 met ongeveer 20 duizend hectare af ten gunste van andere typen. Het ging daarbij vooral om semi-bebouwd terrein, bos en open natuurlijk terrein en bebouwd terrein.

Relatief meeste recreatieterrein in kustgemeenten

Recreatieterrein besloeg in 2006 slechts een klein deel van het Nederlands grondgebied. Het nam ruim 96 duizend hectare in. Per duizend inwoners gerekend, is dat 6 hectare.

In verhouding tot hun inwonertal hadden vooral de kustgemeenten een groot oppervlak aan recreatieterrein. Ook de in het binnenland gelegen gemeenten Ommen, Westerveld en Haarlemmerliede en Spaarnwoude en de Flevolandse gemeenten Zeewolde en Dronten telden meer dan 25 hectare recreatieterrein per duizend inwoners.

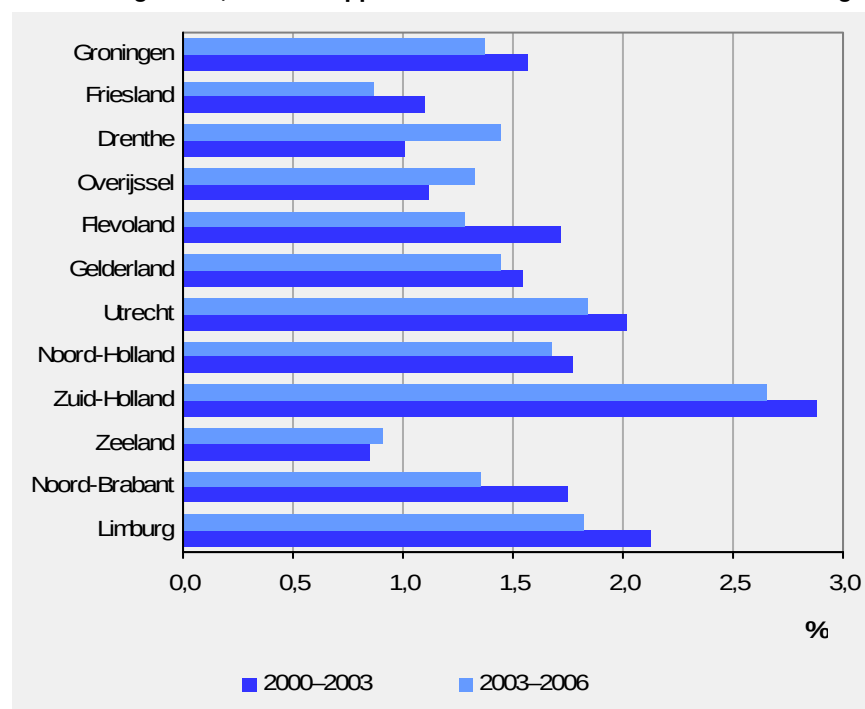
6.2 Recreatieterrein per gemeente, 2006 (gemeentelijke indeling 2008)

Minder oppervlakte van bestemming veranderd

Tussen 2003 en 2006 heeft ruim 1,4 procent van de totale oppervlakte van Nederland een andere bestemming gekregen. Dat was net iets minder dan tussen 2000 en 2003, toen dit circa 1,6 procent was. Alleen in Drenthe, Overijssel en Zeeland is tussen 2003 en 2006 meer oppervlakte van bestemming veranderd dan tussen 2000 en 2003.

6.3 Bodemgebruik, aandeel oppervlakte dat is veranderd van bestemming

Tabel 6.2
Oppervlakte in km², 2008

	Apeldoorn	Gelderland	Nederland
Totaal	341,13	5 136,51	41 543,07
land	339,92	4 971,76	33 756,17
water	1,21	164,75	7 786,90
binnenwater	1,21	164,75	3 598,15
buitenwater	-	-	4 188,75

Tabel 6.3
Dichtheden, 2008

	Apeldoorn	Gelderland	Nederland
Woningdichtheid	191	161	209
Bevolkingsdichtheid	456	399	486
Omgevingsadressendichtheid	1 604	1 139	1 883

Tabel 6.4
Bodemgebruik, 2006 naar gemeentelijke en provinciale indeling 2008

	Apeldoorn		Gelderland		Nederland	
	ha	rel. ¹⁾	ha	rel. ¹⁾	ha	rel. ¹⁾
Verkeesterrein	977	6	16 246	8	115 955	7
Bebouwd terrein	3 580	23	44 174	22	337 927	21
Semi-bebouwd terrein	227	1	5 262	3	52 849	3
Recreatieterrein	1 089	7	12 903	7	96 311	6
Agrarisch terrein	8 673	56	304 464	153	2 285 799	139
Bos en open natuurlijk terrein	19 441	125	113 951	57	484 024	30

¹⁾ Ha per 1 000 inwoners.

7. Criminaliteit

7.1 Geregistreerde misdrijven

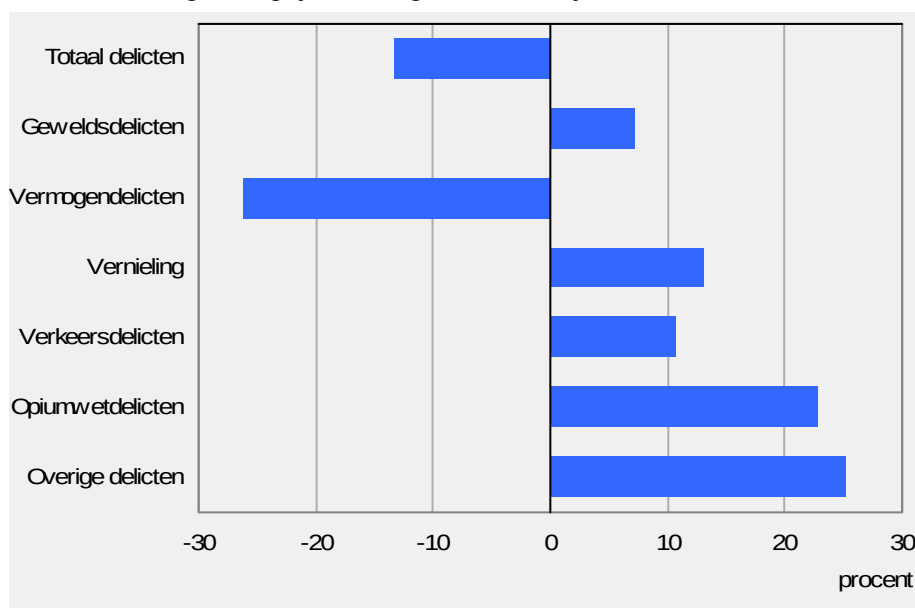
Aantal aangiften bleef nagenoeg gelijk

In 2007 registreerde de Nederlandse politie 1,2 miljoen misdrijven. Dat waren er nagenoeg even veel als in 2006. Meer dan de helft (684 duizend) van de aangiften betrof vermogensmisdrijven, voornamelijk diefstal. Andere veelvoorkomende misdrijven waren vernieling (223 duizend), verkeersmisdrijven (158 duizend) en geweldsmisdrijven (112 duizend). Bij de verkeersmisdrijven ging het vooral om doorrijden na een ongeval (90 duizend) en rijden onder invloed (62 duizend); bij geweldsmisdrijven was er vooral sprake van mishandeling (61 duizend).

Minder vermogensdelicten, maar fors meer drugsdelicten

Na 2002, toen de omvang van de geregistreerde criminaliteit met 1,4 miljoen aangiften op zijn hoogtepunt was, is het aantal geregistreerde misdrijven jaarlijks afgenomen. Dat komt vooral door een daling van het aantal vermogensdelicten, dat tussen 2002 en 2007 met 26 procent kromp. Vernielingen, verkeersmisdrijven en geweldsmisdrijven namen in deze periode juist in aantal toe, met respectievelijk 13 procent, 11 procent en 7 procent. Het aantal geregistreerde misdrijven tegen de Opiumwet steeg nog harder: met 23 procent tot een kleine 16 duizend in 2007.

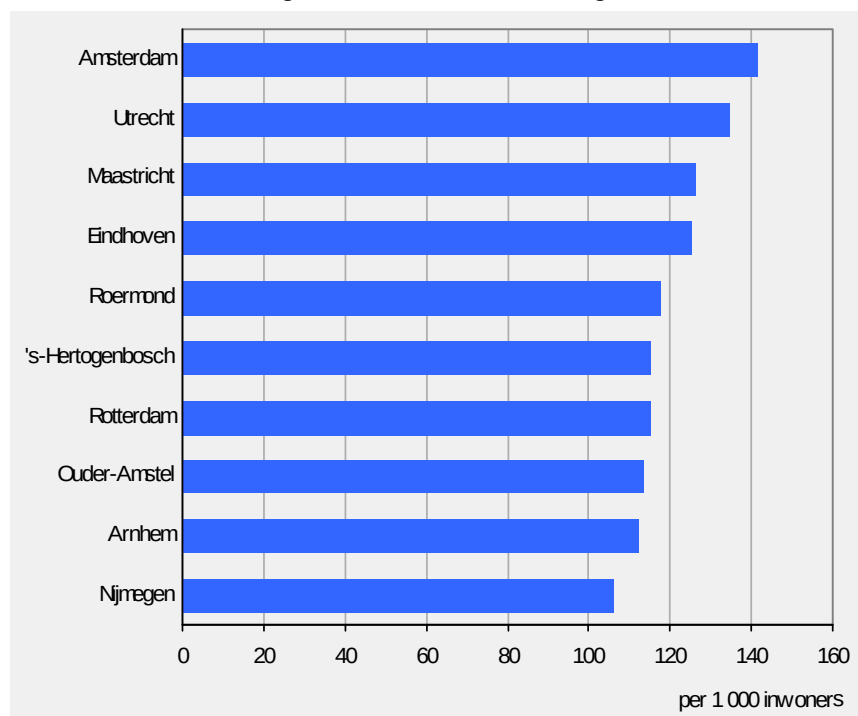
7.1 Ontwikkeling belangrijkste categorieën misdrijven, 2002-2007

Relatief de meeste aangiften in de gemeente Amsterdam

In 2007 vond 45 procent van de door de politie geregistreerde criminaliteit plaats in de 25 grootste gemeenten. Met 142 aangiften per 1 000 inwoners werden in verhouding de meeste delicten geregistreerd in de gemeente Amsterdam, gevolgd door Utrecht, Maastricht en Eindhoven. Van de vier grootste gemeenten kwam alleen 's-Gravenhage niet in de top-10 voor.

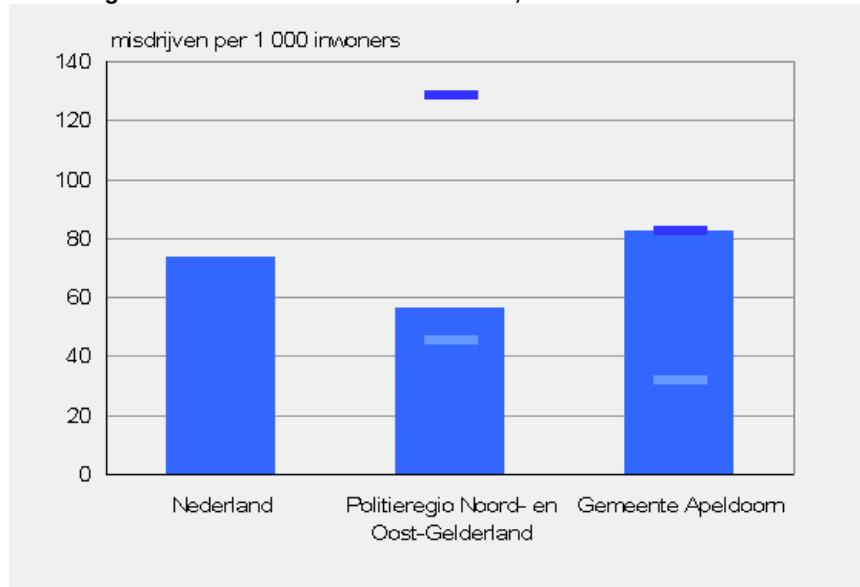
7.2 Gemeenten met hoogste relatieve aantallen aangiften, 2007

Relatief de minste aangiften in Friesland

De politieregio met in verhouding de meeste misdrijven was Amsterdam-Amstelland, met 129 aangiften per 1 000 inwoners. In de politieregio Friesland werd in 2007 het laagste relatieve aantal aangiften geregistreerd: 45 per 1 000 inwoners.

7.3 Geregistreerde criminaliteit in Nederland, 2007

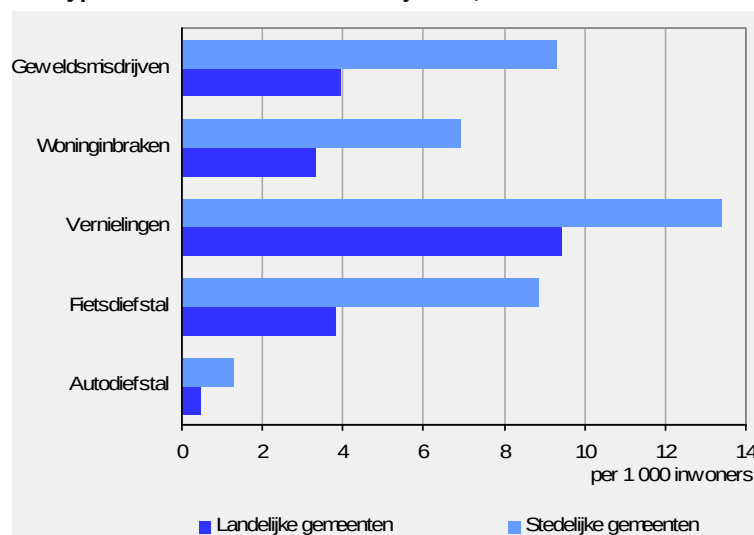

Noot: maximum en minimum tonen hoogst en laagst scorende politieregio onder de politieregio's en de hoogst en laagst scorende gemeenten binnen de politieregio waartoe de gemeente behoort.

Meeste criminaliteit geregistreerd in stedelijke gemeenten

In 2007 werden in stedelijke gemeenten 96 misdrijven per 1 000 inwoners geregistreerd, tegen 47 in landelijke gemeenten. Geweldd misdrijven werden in verhouding ruim twee keer zo vaak geregistreerd in stedelijke gemeenten dan in landelijke gemeenten.

7.4 Typen criminaliteit naar stedelijkheid, 2007

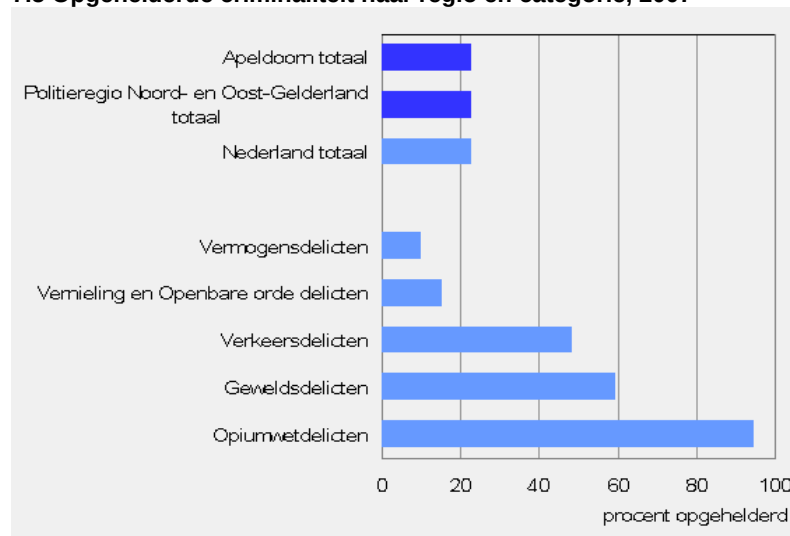

7.2 Opgehelderde misdrijven

Ruim één op de vijf geregistreeerde misdrijven opgelost

In 2007 werden 276 duizend gevallen van criminaliteit opgehelderd door de politie, de landelijke Politiedienst of de marechaussee. Dit komt overeen met 22,7 procent van alle aangiften - nagenoeg even veel als een jaar eerder. Het aandeel opgehelderde misdrijven neemt toe sinds 2000, toen het nog op 15,6 procent lag.

7.5 Opgehelderde criminaliteit naar regio en categorie, 2007

Het aandeel opgeloste zaken verschilde in 2007 sterk per type delict. Van de vermogensmisdrijven werd 9,9 procent opgehelderd, tegen 95,0 procent van de misdrijven tegen de Opiumwet of de Wet Wapens en Munitie.

Tabel 7.1
Geregistreeerde en opgehelderde criminaliteit, 2007

	Apeldoorn		Politieregio Noord- en Oost-Gelderland		Nederland ¹⁾	
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
Geregistreeerde criminaliteit ²⁾	12 846	83	45 629	57	1 214 503	74
Opgehelderde criminaliteit ³⁾	2 931	22,8%	9 588	21,0%	275 880	22,7%

¹⁾ Nederland bevat als enige regio ook de gegevens van de landelijke politiedienst en de marechaussee.

²⁾ Relatief: per 1 000 van de bevolking op 1 januari 2007.

³⁾ Relatief: als percentage van de geregistreeerde criminaliteit.

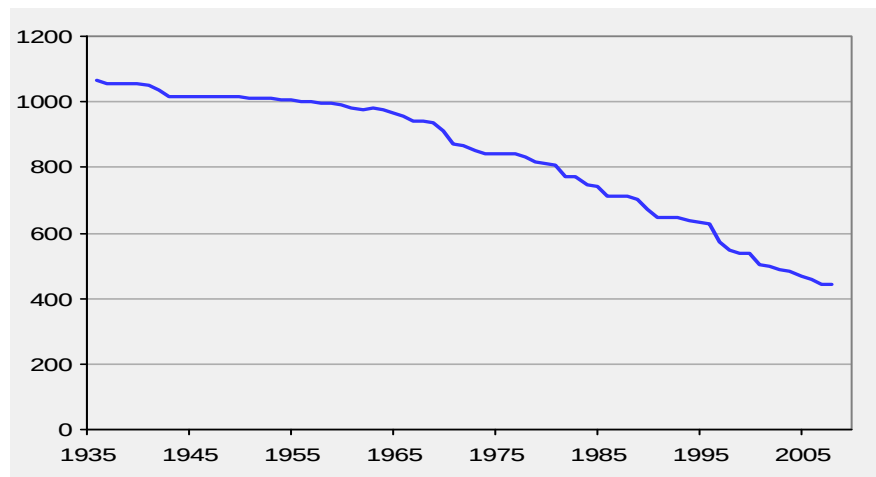
8. Regionale indelingen 2008

8.1 Gemeentelijke indeling 2008

Aantal gemeenten in 2008 onveranderd op 443

Op 1 januari 2008 telde Nederland 443 gemeenten. Het aantal gemeenten in Nederland is tussen 2007 en 2008 gelijk gebleven. Dit kwam doordat er voor het eerst sinds 1992 geen gemeentelijke herindelingen plaatsvonden.

8.1 Aantal gemeenten in Nederland op 1 januari

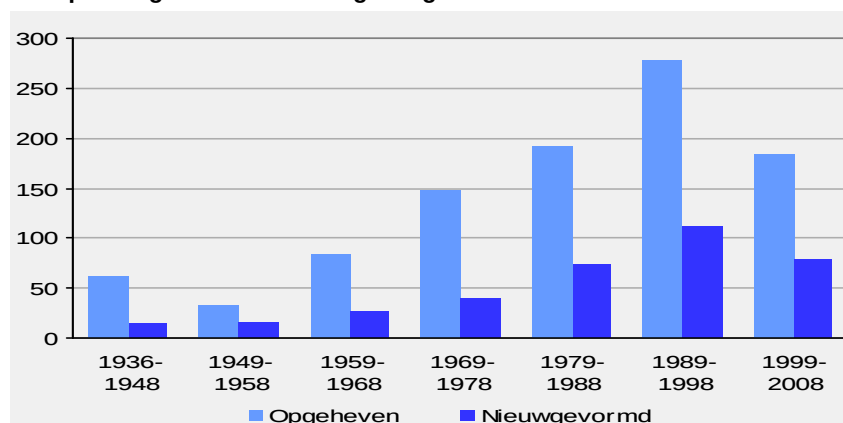

Sinds 1936 meer dan 350 nieuwe gemeenten

Jaarlijks vinden vele gemeentelijke herindelingen en grenswijzigingen plaats, onder andere om de bestuurskracht van gemeenten te versterken. Hierdoor is het aantal gemeenten in Nederland sinds 1936 gedaald van 1064 naar 443 gemeenten in 2008. Daarbij zijn 359 nieuwe gemeenten gevormd en 980 gemeenten opgeheven. Bij al deze wijzigingen waren in totaal meer dan 7,5 miljoen inwoners betrokken.

Naast veranderingen in gemeentegrenzen zijn er ook gemeenten die alleen hun naam hebben veranderd. Dit gebeurde 49 keer tussen 1936 en 2008. In twaalf gevallen ging het om slechts een andere schrijfwijze van een bestaande naam.

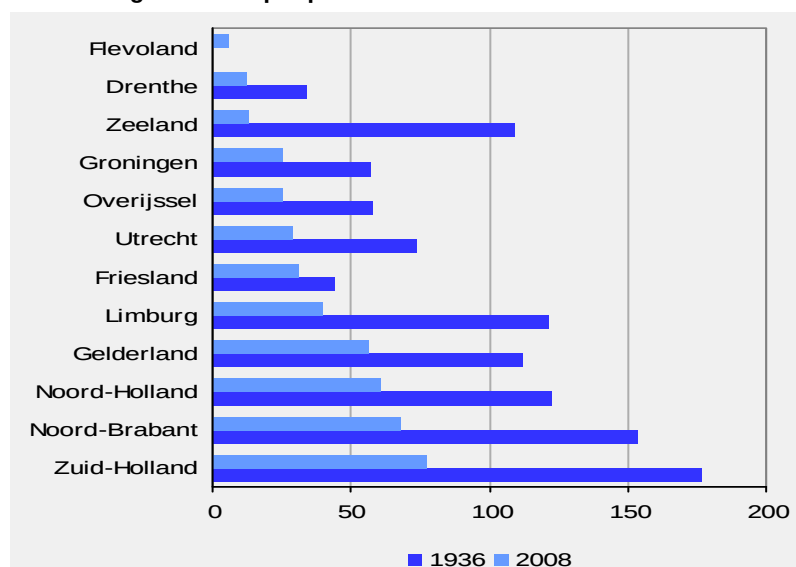
8.2 Opheffing en nieuwvorming van gemeenten

Aantal gemeenten sterkst gedaald in Zeeland

Sinds 1936 is het aantal gemeenten in alle provincies afgenomen. De relatief sterkste daling vond daarbij plaats in Zeeland: van 109 gemeenten in 1936 naar 13 in 2008. In Friesland daalde het aantal gemeenten zowel relatief als absoluut gezien het minst, van 44 naar 31 gemeenten.

8.3 Aantal gemeenten per provincie

Sinds 1936 ruim 1 900 grenswijzigingen

Het komt ook voor dat een gemeentelijke grens wijzigt zonder dat er sprake is van een herindeling. Sinds 1936 gebeurde dit ruim 1,9 duizend maal. Ruim 800 maal waren hierbij geen inwoners betrokken.

8.2 StatLine-publicatie 'Gebieden in Nederland'

Nederland kent een groot aantal regionale indelingen. Naast de standaardindelingen in gemeenten en provincies telt ons land nog tal van andere gebieden en regio's, waaronder arrondissementen, brandweergebieden, politieregio's en landbouwgebieden. Of in de naamgeving sprake is van een gebied of een regio, hangt af van het betreffende (beleids)veld.

In StatLine zijn de meest recente gegevens over gebieden in Nederland te vinden. De databank bevat ook publicaties waarin relaties worden gelegd tussen de gemeentelijke indeling en diverse andere indelingen van het Nederlands grondgebied. Ter illustratie is in figuur 8.4 de publicatie 'Gebieden in Nederland 2008' geselecteerd. Naast de officiële code en naam van de gemeente, bevat de publicatie het onderdeel 'Lokalisering'. Hiermee is na te gaan in welke gebieden of regio's een gemeente is gelokaliseerd.

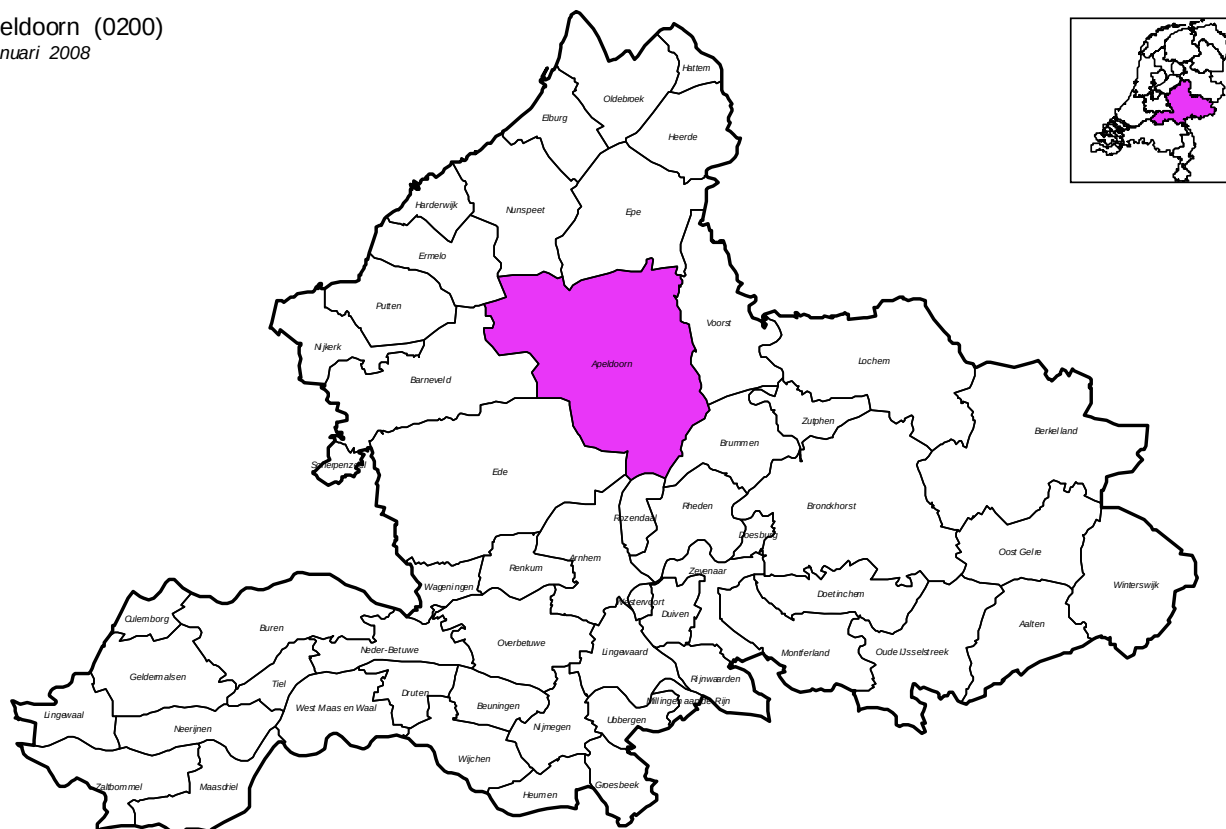
8.4 Gebieden in Nederland in StatLine

In hoofdstuk 10 wordt een uitleg gegeven over het raadplegen van onderwerpen uit een StatLine-publicatie als 'Gebieden in Nederland'

8.5. Ligging in de provincie

Apeldoorn (0200)
1 januari 2008

Tabel 8.6
Gebieden in Nederland, 2008

Code	Gebied/regio	Naam
<i>Standaard regionale indelingen:</i>		
02	Landsdeel	Oost-Nederland
25	Provincie	Gelderland
13	COROP-gebied	Veluwe
05	Stadsgewest	Apeldoorn
05	Grootstedelijke agglomeratie	Apeldoorn
<i>Thematische regionale indelingen:</i>		
06	Arrondissement	Zutphen
3105	Brandweerregio	Noord- en Oost-Gelderland
1300	COROP-plusgebied	Veluwe
130	COROP-subgebied	Veluwe
033	Economisch-geografisch gebied	Apeldoorn
1406	GGD-regio	GGD Gelre-IJssel
2501	Landbouwgebied	Oostelijke Veluwe
05	Landbouwgebied (groep)	Centraal Veehouderijgebied
06	Politieregio	Noord- en Oost-Gelderland
02	Ressort	Arnhem
09	RPA-gebied	Stedendriehoek
08	Toeristengebied	Veluwe en Veluwerand
11	Wgr-samenwerkingsgebied	Stedendriehoek

In tabel 8.6 is een onderscheid gemaakt in standaard- en thematische regionale indelingen. De gebieden/regio's waartoe een gemeente behoort, vindt u in deze tabel. In vrijwel alle regionale publicaties hanteert het CBS de standaard regionale indelingen. Daarnaast is er een aantal thematische regionale indelingen. Deze behoren bij een specifiek onderwerp. Alle gemeentelijke gegevens zijn optelbaar naar alle indelingen. Dit kan met behulp van de StatLine-publicatie 'Gebieden in Nederland'.

9. Kerncijfers wijken en buurten

9.1 Indeling in wijken en buurten

Buurten vormen het laagste regionale niveau

In 2008 bestonden de 443 Nederlandse gemeenten uit 2 531 wijken en 11 477 buurten. Elke gemeente heeft minimaal één wijk en elke wijk is weer opgebouwd uit minimaal één buurt. Buurten vormen daarmee het laagste regionale niveau.

De onderverdeling van gemeenten in wijken en buurten dateert van de volkstelling van 1947. De indeling is gemaakt door gemeenten, aansluitend op hun wensen voor beleidsvorming. Om buurten zo goed mogelijk te kunnen vergelijken, worden ze zo mogelijk afgebakend volgens landelijke richtlijnen. In woongebieden worden buurten zoveel mogelijk naar homogene bebouwing ingedeeld, voor zover het aantal inwoners niet te hoog wordt. Voor werkgebieden en grotere recreatiegebieden streven gemeenten een maximum aan oppervlakte na. Voor de indeling van gebieden met verspreide bebouwing vormen lokale inzichten het uitgangspunt. Overigens loopt de indeling naar wijken en buurten niet altijd gelijk met postcodegebieden.

Een unieke code voor elke buurt

Aan elk gebied is een unieke code van acht posities toegekend. Deze wijk- en buurtcode is opgebouwd uit een gemeentecode van vier posities, een wijkcode van twee posities en een buurtcode van twee posities. De overzichtskaart verderop in dit hoofdstuk geeft inzicht in de codering, naamgeving, ligging en omvang van de buurten. Ook is een kaart opgenomen met de bevolkingsdichtheid per buurt. Deze kaart is weggelaten voor gemeenten waarvan het aantal buurten of het aantal waardeklassen te klein is voor een zinvolle weergave.

9.2 Statistieken over wijken en buurten

Kerncijfers wijken en buurten in StatLine

In StatLine zijn wijk- en buurtgegevens te vinden over de thema's bevolking, wonen, energie, onderwijs, arbeid, inkomen, sociale zekerheid, bedrijven, motorvoertuigen, voorzieningen, oppervlakte en bodemgebruik. De StatLine-publicaties 'Kerncijfers wijken en buurten' zijn beschikbaar vanaf 1995 als tweejaarlijkse publicatie en vanaf 2003 jaarlijks. Ze bieden de mogelijkheid om buurten te typeren en onderling te vergelijken.

9.1 Kerncijfers wijken en buurten in StatLine

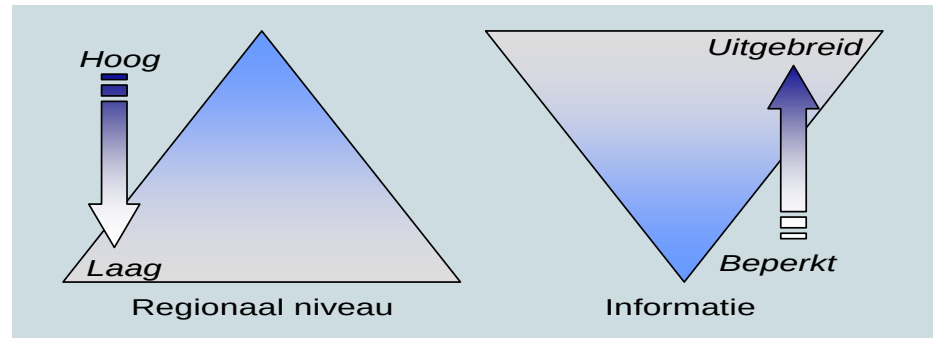
Ter illustratie is in figuur 9.1 de publicatie 'Kerncijfers wijken en buurten 2003-2008' geselecteerd. Enkele van de uitkomsten staan in de tabellen 9.1 tot en met 9.5 verderop in dit hoofdstuk. Met het oog op betrouwbaarheid en geheimhouding kunnen cijfers ontbreken. Dit is met een . (punt) of x (kruisje) aangegeven.

In hoofdstuk 10 wordt een uitleg gegeven over het raadplegen van onderwerpen uit een StatLine-publicatie als Kerncijfers wijken en buurten.

Beschikbaarheid van statistieken op buurniveau beperkt

De beschikbaarheid van statistieken is op buurniveau beperkter dan op hogere regionale niveaus. Schematisch kan dit als volgt worden weergegeven.

9.2 Regionale statistieken en beschikbaarheid

De top van de linker driehoek heeft betrekking op Nederland als geheel; de onderkant op de vele buurten die ons land telt. Het veld binnen de driehoek wordt begrensd door de verschillende gebiedsindelingen, uiteenlopend van landsdeel tot buurt. De hoeveelheid beschikbare informatie is omgekeerd evenredig met het aantal gebieden.

Op nationaal en hoog-regionaal niveau is veel informatie beschikbaar; denk bijvoorbeeld aan uitkomsten over het consumentenprijsindexcijfer of de internationale handel. Het 'niveau Nederland' is te gebruiken als eenheid in internationaal vergelijkende studies.

Betrouwbare uitkomsten over (wijken en) buurten kunnen alleen worden samengesteld uit onderzoeken met voldoende grote steekproeven of registraties. Zo zijn gegevens uit de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens voor het aantal inwoners naar geslacht, leeftijd en herkomst in de StatLine-publicatie Kerncijfers wijken en buurten opgenomen, net als gegevens uit de registraties van uitkeringen en motorvoertuigen. Van steekproeven zijn er uitsluitend gegevens opgenomen uit het zeer uitgebreide regionaal inkomensonderzoek. Uitkomsten van enquêtes die bij het steekproefontwerp geen rekening (kunnen) houden met representativiteit over buurten of enkel op lokaal niveau zijn afgenomen, zijn echter niet vermeld.

9.3 Nieuwe vormen van presenteren CBS-buurtgegevens

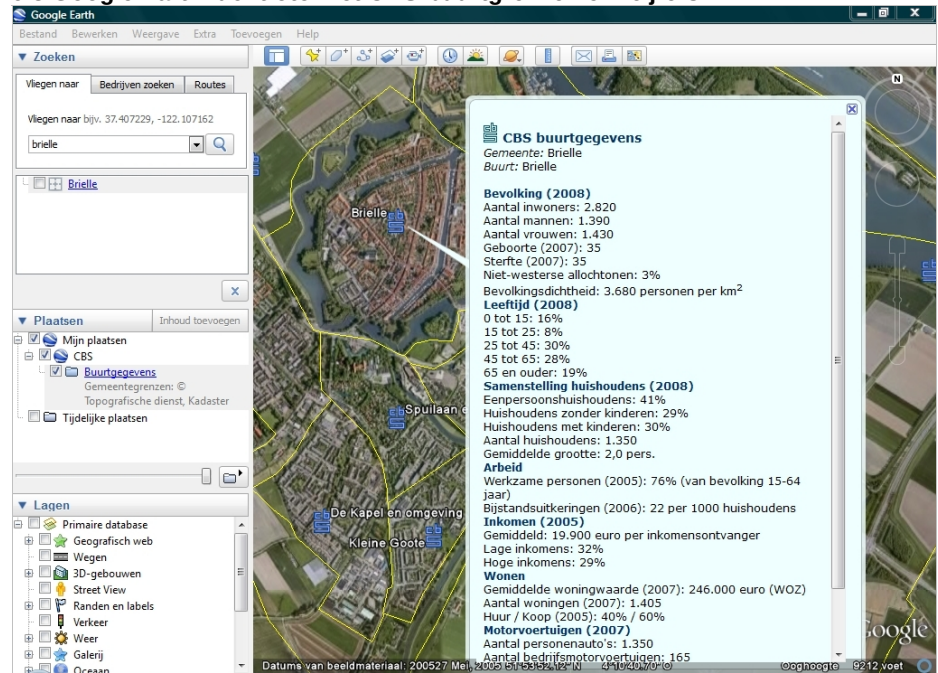
Speciale kaartlaag en aparte website

In de afgelopen jaren heeft het CBS twee nieuwe vormen ontwikkeld voor het presenteren van cijfers over buurten: een kaartlaag in Google Earth en de website CBSinuwbuurt.nl.

CBS-buurtgegevens in Google Earth

Sinds eind 2007 is het mogelijk om in Google Earth een selectie van de buurtcijfers uit de StatLine-tabel Kerncijfers Wijken en Buurten te bekijken. Gebruikers moeten daartoe Google Earth versie 4.1 of hoger installeren en op cbs.nl de kaartlaag met buurtcijfers ophalen. Wanneer ze vervolgens in Google Earth inzoomen op Nederland, zien ze stapsgewijs de buurtgrenzen verschijnen. Bij elke buurt worden de naam en een CBS-logo weergegeven. Wanneer gebruikers op de naam van de buurt of het logo klikken, verschijnt een ballon met buurtcijfers (figuur 9.3). Onder meer het aantal inwoners, de samenstelling van de huishoudens, het gemiddeld inkomen en de gemiddelde woningwaarde in een buurt zijn op deze manier te vinden.

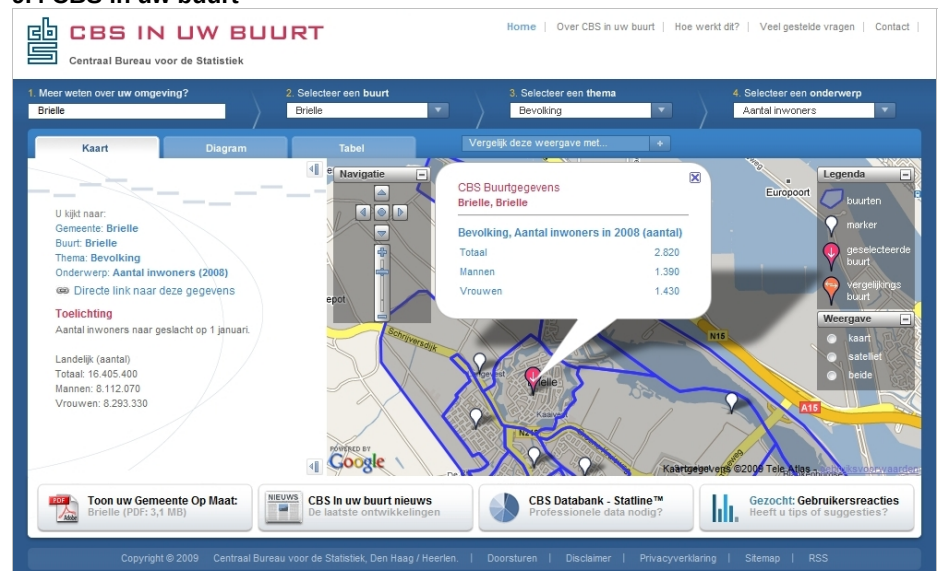
9.3 Google Earth luchtfoto met CBS-buurtgrenzen en -cijfers

Buurtcijfers op CBSinuwbuurt.nl

Naast de CBS-kaartlaag in Google Earth is er een speciale website ontwikkeld die buurtgegevens toont: CBSinuwbuurt.nl. Deze site is sinds begin 2008 operationeel en maakt gebruik van Google Maps. Voordeel daarvan is dat gebruikers geen programma op hun computer hoeven te installeren, zoals bij Google Earth wel het geval is. CBSinuwbuurt.nl bevat dezelfde selectie van buurtcijfers uit de StatLine-tabel Kerncijfers wijken en buurten als de kaartlaag in Google Earth. Bovenaan de website kunnen gebruikers achtereenvolgens een gemeente, een buurt in die gemeente, een thema en ten slotte het onderwerp kiezen waarover ze informatie wensen (figuur 9.4). Rondom de kaart zijn knoppen opgenomen die verwijzen naar onder meer StatLine, CBS-publicaties over buurten en de online versie van Gemeente op Maat.

9.4 CBS in uw buurt

CBSinuwbuurt.nl bevat enkele analysemogelijkheden. Zo kunnen gebruikers de buurtcijfers in zowel grafieken als tabellen bekijken en deze afzetten tegen het gemeentelijke en het landelijke cijfer. Ook kunnen ze twee buurten onderling vergelijken.

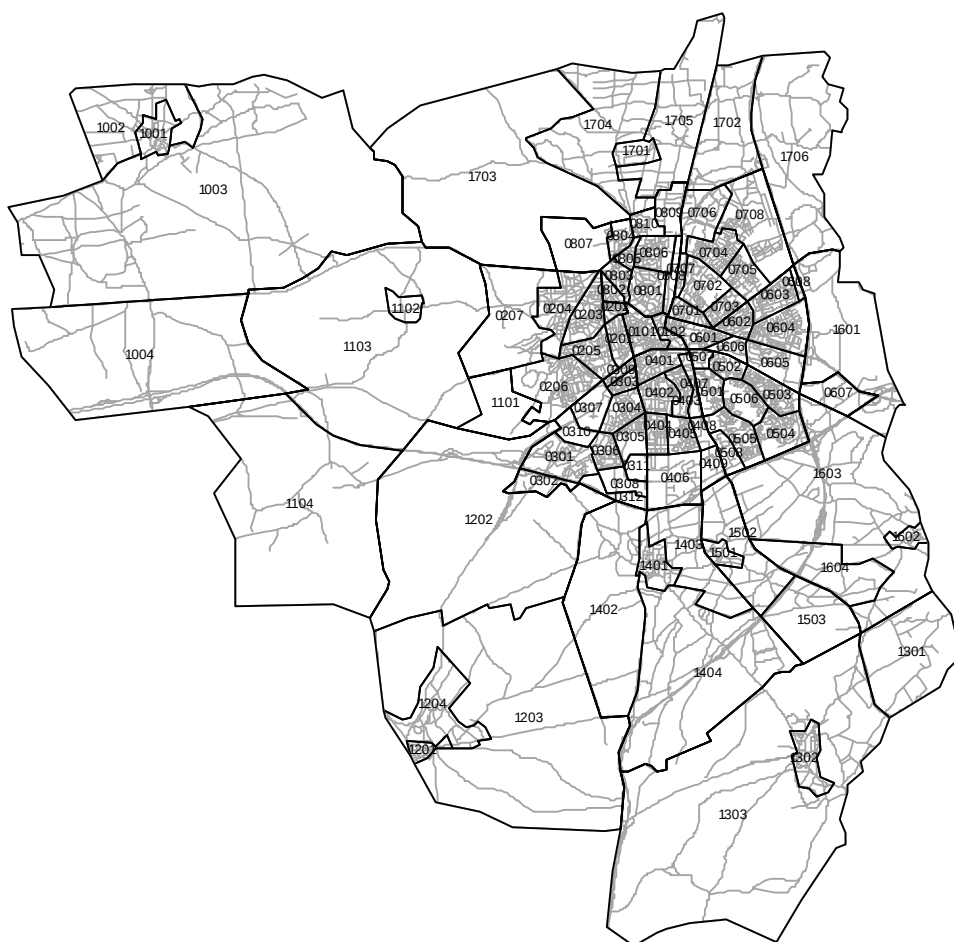
Buurtten

1 januari 2008

Apeldoorn (0200)

verharde wegen

0101 Birnenstad
0102 De Haven
0201 Brinkhorst
0202 Sprengenweg Noord
0203 Sprengenbos
0204 Berg en Bos
0205 Driehuizen
0206 Orden
0207 Park Berg en Bos
0301 Ugchelen
0302 Ugchelen-Zuid
0303 De Heeze
0304 Westenenk
0305 Winkewijert
0306 De Bouwhof
0307 Brouwersmolen
0308 Dennenheuvel
0309 Holthuizen
0310 Brouwersmolen-Zuid
0311 Wernem
0312 Ugchelen-Coutour
0401 Brummelhof
0402 Vogekwartier
0403 Staatsliedenkwartier
0404 Componistenkwartier
0405 Rivierenkwartier
0406 Malkenschoten
0407 Kayersmolen-Noord
0408 Kayersmolen-Midden
0409 Kayersmolen-Zuid
0501 Matendreef
0502 Matenhorst
0503 Matendonk
0504 Matenhoef
0505 Matenveld
0506 Matengarde
0507 Matenhoek
0508 Kupersveld
0601 Welgelegen
0602 Osseveld
0603 Schoonlocht
0604 Steenkamp
0605 Apeldoornse Bos
0606 De Voorwaarts
0607 Bedrijvenpark Ecofactorij
0608 Bedrijvenpark Oost
0701 Zevenhuizen
0702 Sluisoord
0703 De Mheen
0704 Ankaar
0705 Sprekelaar
0706 Bedrijvenpark Apeldoorn-Noord
0707 Sluitelbloem
0708 Zuidbroek
0801 Parken
0802 Spinkbos
0803 Loolaan-Noord
0804 Het Loo
0805 Kerschoten-West
0806 Kerschoten
0807 Paleis park
0808 De Vijt
0809 Stadhoudersmolen
0810 Hommelbrink
1001 Uddel
1002 Agrarisch gebied Uddel
1003 Bosgebied Meerveld
1004 Bosgebied Nieuw Milligen
1101 Orderbos
1102 Hoog Soeren
1103 Bosgebied Hoog Soeren
1104 Bosgebied Hoog Buurloo
1201 Hoenderloo
1202 Bosgebied Ugchelen
1203 Bosgebied Hoenderloo
1204 Miggelenberg
1301 Het Goreld
1302 Loenen
1303 Bosgebied Loenen
1401 Beekbergen
1402 Bosgebied Beekbergen-West
1403 Agrarisch gebied Beekbergen
1404 Bosgebied Beekbergen-Zuid
1501 Lieren
1502 Agrarisch gebied Lieren en Oosterhuizen
1503 Bosgebied Oosterhuizen
1601 Woudhuis
1602 Klarenbeek
1603 De Hooilanden
1604 De Hooilanden Oosterhuizen
1701 Wenum
1702 Beemte
1703 Bosgebied Wiesel
1704 Agrarisch gebied Wiesel
1705 Agrarisch gebied Wenum
1706 Agrarisch gebied Beemte en Broekland

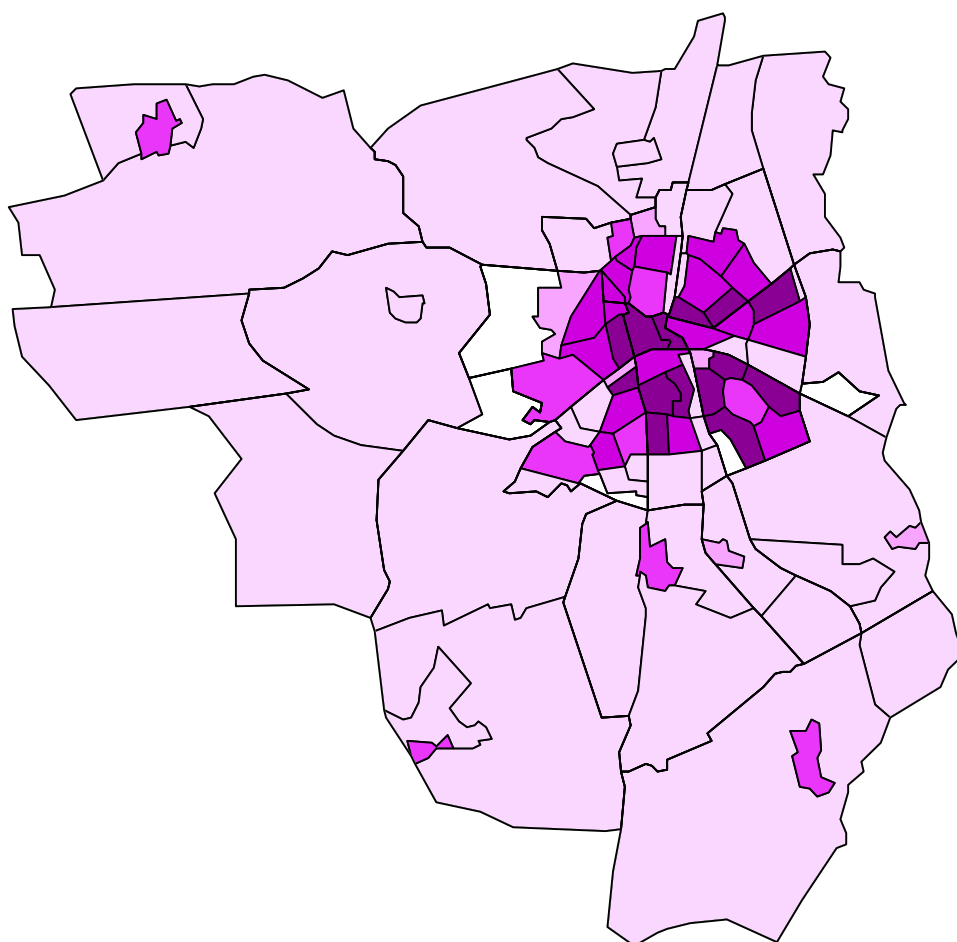
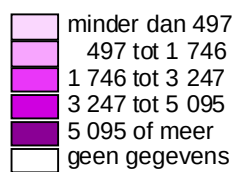
0 1 2 Kilometers

Aantal inwoners per km² land

1 januari 2008

Apeldoorn (0200)

0 1 2 Kilometers

Tabel 9.1

Bevolking naar geslacht en leeftijd, 2008

Wijk- en buurtindeling		Inwoners			Leeftijdsklasse				
		totaal	mannen	vrouwen	0	15	25	45	65
					tot	tot	tot	tot	of
					15	25	45	65	ouder
code	naam	aantal	aantal	aantal	%	%	%	%	%
0200	Apeldoorn	155 110	76 180	78 920	18	11	27	29	16
020001	Wijk 01 Apeldoorn Centrum	6 020	3 050	2 970	6	11	34	28	21
02000101	Binnenstad	4 370	2 180	2 180	6	12	35	26	20
02000102	De Haven	1 650	870	780	7	9	31	31	22
020002	Wijk 02 Apeldoorn West	21 540	10 240	11 300	17	10	24	29	21
02000201	Brinkhorst	3 150	1 540	1 600	16	13	29	29	14
02000202	Sprengeweg Noord	1 210	530	690	13	10	17	26	35
02000203	Sprengbos	4 420	2 020	2 400	18	7	23	28	23
02000204	Berg en Bos	2 100	1 040	1 060	17	8	15	34	27
02000205	Driehuizen	4 320	2 080	2 240	17	11	26	30	16
02000206	Orden	6 340	3 030	3 300	17	11	24	27	20
02000207	Park Berg en Bos	10	0	0	x	x	x	x	x
020003	Wijk 03 Apeldoorn Zuidwest	14 260	7 000	7 250	16	12	24	33	16
02000301	Ugchelen	3 400	1 680	1 720	15	10	18	34	23
02000302	Ugchelen-Zuid	160	80	80	10	9	18	45	19
02000303	De Heeze	2 280	1 090	1 190	15	12	29	31	14
02000304	Westenenk	3 590	1 820	1 770	20	12	29	29	9
02000305	Winkewijert	1 850	910	940	16	14	28	27	15
02000306	De Bouwhof	2 480	1 190	1 290	15	12	16	41	15
02000307	Brouwersmolen	160	80	70	14	12	33	31	10
02000308	Dennenheuvel	170	60	110	12	5	7	24	53
02000309	Holthuizen	120	60	60	12	13	22	39	13
02000310	Brouwersmolen-Zuid	20	10	10	x	x	x	x	x
02000311	Wernem	30	20	20	x	x	x	x	x
02000312	Ugchelen-Contour	0	0	0	x	x	x	x	x
020004	Wijk 04 Apeldoorn Zuid	18 000	8 910	9 090	16	11	30	26	17
02000401	Brummelhof	3 560	1 780	1 780	16	11	29	28	15
02000402	Vogelkwartier	4 570	2 280	2 290	15	11	31	26	18
02000403	Staatsliedenkwartier	3 140	1 570	1 570	15	13	34	23	14
02000404	Componistenkwartier	3 520	1 680	1 840	16	11	26	27	20
02000405	Rivierenkwartier	2 760	1 370	1 390	17	11	32	24	16
02000406	Malkenschoten	210	110	100	18	19	23	33	8
02000407	Kayersmolen-Noord	130	60	60	10	20	29	28	13
02000408	Kayersmolen-Midden	100	50	40	23	16	39	22	1
02000409	Kayersmolen-Zuid	10	10	10	x	x	x	x	x
020005	Wijk 05 Apeldoorn Zuidoost	27 430	13 530	13 900	19	12	28	31	10
02000501	Matendreef	4 420	2 140	2 280	19	11	30	29	11
02000502	Matenhorst	3 090	1 520	1 570	19	11	32	27	11
02000503	Matendonk	5 520	2 740	2 790	19	12	27	33	10
02000504	Matenhoeve	5 230	2 640	2 590	20	14	24	35	7
02000505	Matenveld	6 220	3 120	3 100	20	13	28	31	8
02000506	Matengarde	2 780	1 280	1 500	14	9	25	30	22
02000507	Matenhoek	160	80	80	17	10	22	40	10
02000508	Kupersveld	10	0	0	x	x	x	x	x
020006	Wijk 06 Apeldoorn Oost	18 330	9 130	9 200	24	10	33	24	9
02000601	Welgelegen	3 460	1 730	1 730	19	12	28	30	11
02000602	Osseveld	2 560	1 270	1 290	22	12	25	31	10
02000603	Schoonlocht	5 180	2 590	2 600	28	8	43	16	5
02000604	Steenkamp	6 510	3 190	3 320	26	9	34	21	9
02000605	Apeldoornse Bos	590	340	250	4	9	11	64	13
02000606	De Voorwaarts	20	10	10	x	x	x	x	x
02000607	Bedrijvenpark Ecofactorij	0	0	0	x	x	x	x	x
02000608	Bedrijvenpark Oost	20	10	10	x	x	x	x	x
020007	Wijk 07 Apeldoorn Noordoost	18 070	8 680	9 390	18	11	25	27	19
02000701	Zevenhuizen	2 410	1 200	1 210	17	12	23	35	14
02000702	Sluisoord	4 150	1 930	2 220	19	11	23	28	19
02000703	De Mheen	3 030	1 490	1 550	18	11	26	27	19
02000704	Anklaar	4 130	1 950	2 180	17	11	25	22	24
02000705	Sprenkelaar	3 800	1 810	1 990	22	12	26	24	16
02000706	Bedrijvenpark Apeldoorn-Noord	160	90	80	5	10	28	42	15
02000707	Sleutelbloem	60	30	30	21	2	46	17	14
02000708	Zuidbroek	320	180	140	7	7	18	36	32

Tabel 9.1 (slot)

Bevolking naar geslacht en leeftijd, 2008

Wijk- en buurtindeling		Inwoners			Leeftijdsklasse				
		totaal	mannen	vrouwen	0	15	25	45	65
					tot 15	tot 25	tot 45	tot 65	of ouder
code	naam	aantal	aantal	aantal	%	%	%	%	%
020008	Wijk 08 Apeldoorn Noord	12 610	5 960	6 650	16	10	22	29	23
02000801	Parken	2 280	1 150	1 130	19	12	19	33	18
02000802	Spainkbos	1 210	560	660	12	11	20	31	27
02000803	Loolaan-Noord	2 030	1 000	1 030	18	11	26	28	17
02000804	Het Loo	1 470	720	740	17	10	18	38	18
02000805	Kerschoten-West	1 110	490	620	13	7	22	21	37
02000806	Kerschoten	3 330	1 460	1 870	14	10	24	25	28
02000807	Paleispark	20	10	10	x	x	x	x	x
02000808	De Vlijt	160	90	80	13	17	24	39	6
02000809	Stadhoudersmolen	160	80	70	22	10	29	29	10
02000810	Hommelbrink	840	400	440	18	11	19	34	18
020010	Wijk10 Uddel en omgeving	2 880	1 440	1 440	27	15	24	21	12
02001001	Uddel	1 880	940	940	28	15	25	20	12
02001002	Agrarisch gebied Uddel	520	240	270	29	19	20	21	11
02001003	Bosgebied Meerveld	380	200	180	24	15	26	23	12
02001004	Bosgebied Nieuw Milligen	100	50	50	23	10	27	34	6
020011	Wijk 11 Hoog Soeren en omgeving	370	190	180	11	6	20	35	29
02001101	Orderbos	0	0	0	x	x	x	x	x
02001102	Hoog Soeren	190	90	100	10	2	15	39	34
02001103	Bosgebied Hoog Soeren	60	40	30	20	3	20	27	30
02001104	Bosgebied Hoog Buurloo	110	60	50	5	14	26	35	19
020012	Wijk 12 Hoenderloo en omgeving	1 770	950	830	18	16	20	31	15
02001201	Hoenderloo	790	380	400	14	10	21	34	20
02001202	Bosgebied Ugchelen	120	90	40	9	9	30	45	7
02001203	Bosgebied Hoenderloo	260	140	120	18	18	27	27	10
02001204	Miggelenberg	600	340	260	24	23	14	27	11
020013	Wijk 13 Loenen en omgeving	3 170	1 590	1 580	15	11	24	31	20
02001301	Het Goreld	240	120	120	17	13	22	32	16
02001302	Loenen	2 160	1 080	1 080	15	9	24	29	22
02001303	Bosgebied Loenen	760	380	370	14	14	23	35	14
020014	Wijk 14 Beekbergen en omgeving	4 380	2 320	2 060	15	10	21	32	22
02001401	Beekbergen	2 570	1 270	1 310	18	9	23	27	24
02001402	Bosgebied Beekbergen-West	340	170	170	12	14	19	39	16
02001403	Agrarisch gebied Beekbergen	460	290	170	13	10	17	43	17
02001404	Bosgebied Beekbergen-Zuid	1 010	600	410	10	10	21	36	24
020015	Wijk 15 Lieren en omgeving	1 250	650	600	19	11	23	31	17
02001501	Lieren	600	310	290	20	12	21	31	17
02001502	Agrarisch gebied Lieren en Oosterhuizen	540	280	270	20	11	24	28	18
02001503	Bosgebied Oosterhuizen	100	60	40	12	11	25	45	8
020016	Wijk 16 Klarenbeek en omgeving	1 860	960	900	18	14	25	29	14
02001601	Woudhuis	280	140	140	20	13	26	21	19
02001602	Klarenbeek	510	260	250	18	12	26	33	12
02001603	De Hooilanden	860	460	400	18	16	23	29	14
02001604	De Hooilanden en Oosterhuizen	220	110	110	17	11	29	31	12
020017	Wijk 17 Wenum, Wiesel en Beemte	3 160	1 590	1 580	18	11	22	32	17
02001701	Wenum	240	120	120	13	10	19	36	21
02001702	Beemte	390	200	190	18	11	24	31	15
02001703	Bosgebied Wiesel	100	50	60	15	8	18	37	22
02001704	Agrarisch gebied Wiesel	1 410	680	730	19	10	22	32	17
02001705	Agrarisch gebied Wenum	400	210	190	16	10	22	33	19
02001706	Agrarisch gebied Beemte en Broekland	620	330	290	19	15	23	30	13

Tabel 9.2

Allochtonen naar herkomstgroepering, bevolkingsdichtheid, stedelijkheid en omgevingsadressendichtheid, 2008

Wijk- en buurtindeling		Wes- terse alloch- tonen	Niet-westerse allochtonen						Bevol- kings- dicht- heid	Ste- de- lijk- heid	OAD
			to- taal	Ma- rokko	Ned. Antillen /Aruba	Suri- name	Tur- kije	ove- rig			
code	naam	%	%	%	%	%	%	%	aantal	code	aantal
0200	Apeldoorn	8	7	0	1	1	3	3	456	2	1 608
020001	Wijk 01 Apeldoorn Centrum	11	7	0	1	1	2	3	5 399	1	2 714
02000101	Binnenstad	12	7	0	1	1	1	4	5 449	1	2 778
02000102	De Haven	8	8	0	1	1	4	2	5 272	2	2 476
020002	Wijk 02 Apeldoorn West	9	7	0	0	0	3	3	1 906	2	1 804
02000201	Brinkhorst	8	4	0	0	1	1	3	5 452	1	2 841
02000202	Sprengeweg Noord	8	3	0	1	0	1	1	4 779	2	2 242
02000203	Sprengbos	9	2	0	0	0	0	1	4 120	2	1 830
02000204	Berg en Bos	10	4	0	0	1	0	2	1 297	4	751
02000205	Driehuizen	8	4	0	0	0	1	2	4 293	2	2 013
02000206	Orden	9	15	1	1	0	9	4	2 627	3	1 306
02000207	Park Berg en Bos	x	x	x	x	x	x	x	x	5	259
020003	Wijk 03 Apeldoorn Zuidwest	7	4	0	0	0	2	1	1 889	3	1 376
02000301	Ugchelen	6	1	0	0	0	0	1	2 195	4	628
02000302	Ugchelen-Zuid	7	1	x	x	x	x	x	240	5	261
02000303	De Heeze	7	8	1	1	0	3	2	6 883	2	2 219
02000304	Westenenk	6	8	0	0	0	4	2	4 520	2	1 694
02000305	Winkewijert	6	5	1	0	0	3	1	2 759	2	1 751
02000306	De Bouwhof	9	2	0	0	0	0	1	4 309	4	863
02000307	Brouwersmolen	7	1	x	x	x	x	x	192	3	1 427
02000308	Dennenheuvel	8	1	x	x	x	x	x	313	5	478
02000309	Holthuizen	4	0	x	x	x	x	x	680	2	2 223
02000310	Brouwersmolen-Zuid	x	x	x	x	x	x	x	27	4	892
02000311	Wernem	x	x	x	x	x	x	x	95	4	521
02000312	Ugchelen-Contour	x	x	x	x	x	x	x	x	.	.
020004	Wijk 04 Apeldoorn Zuid	8	11	1	1	1	6	3	2 890	2	2 108
02000401	Brummelhof	8	5	0	0	1	2	2	4 621	1	2 624
02000402	Vogelkwartier	8	9	0	1	0	6	2	5 873	2	2 475
02000403	Staatsliedenkwartier	9	22	2	1	1	11	6	5 925	2	2 248
02000404	Componistenkwartier	7	10	1	0	1	6	2	6 448	2	1 715
02000405	Rivierenkwartier	10	14	1	0	1	7	4	4 329	3	1 496
02000406	Malkenschoten	2	1	x	x	x	x	x	112	4	527
02000407	Kayersmolen-Noord	7	6	x	x	x	x	x	376	2	2 205
02000408	Kayersmolen-Midden	8	0	x	x	x	x	x	345	3	1 224
02000409	Kayersmolen-Zuid	x	x	x	x	x	x	x	26	5	431
020005	Wijk 05 Apeldoorn Zuidoost	9	6	1	1	1	1	3	4 635	2	1 630
02000501	Matendreef	10	7	1	1	1	1	3	6 478	2	1 931
02000502	Matenhorst	9	10	1	1	2	3	3	6 903	2	1 600
02000503	Matendonk	10	7	1	1	1	1	3	6 214	2	1 582
02000504	Matenhoeve	8	4	0	1	1	0	2	4 326	3	1 497
02000505	Matenveld	9	6	1	1	1	1	3	5 477	3	1 383
02000506	Matengaarde	10	6	0	1	1	1	3	3 176	2	1 947
02000507	Matenhoek	8	3	x	x	x	x	x	738	2	1 864
02000508	Kupersveld	x	x	x	x	x	x	x	x	3	1 012
020006	Wijk 06 Apeldoorn Oost	7	6	0	1	1	2	2	2 967	2	1 619
02000601	Welgelegen	7	4	0	0	1	1	2	4 792	2	2 052
02000602	Osseveld	7	4	0	1	1	0	2	4 959	2	1 935
02000603	Schoonlocht	7	9	1	1	1	5	2	5 658	2	1 556
02000604	Steenkamp	7	5	0	1	0	1	2	4 967	3	1 302
02000605	Apeldoornse Bos	9	2	0	0	0	1	0	496	3	1 246
02000606	De Voorwaarts	x	x	x	x	x	x	x	40	2	1 645
02000607	Bedrijvenpark Ecofactorij	x	x	x	x	x	x	x	x	5	76
02000608	Bedrijvenpark Oost	x	x	x	x	x	x	x	132	4	543
020007	Wijk 07 Apeldoorn Noordoost	9	14	1	1	1	6	6	2 191	2	1 635
02000701	Zevenhuizen	7	2	0	0	0	0	1	5 481	2	1 848
02000702	Sluisoord	9	18	1	2	1	8	6	4 008	2	1 757
02000703	De Mheen	9	6	1	1	1	2	2	5 928	2	1 999
02000704	Anklaar	9	19	1	1	1	9	8	4 248	3	1 412
02000705	Sprenkelaar	9	21	1	2	1	9	8	4 376	2	1 625
02000706	Bedrijvenpark Apeldoorn-Noord	5	1	x	x	x	x	x	126	4	627
02000707	Sleutelbloem	10	2	x	x	x	x	x	358	2	1 524
02000708	Zuidbroek	12	4	0	2	0	0	2	109	5	324

Tabel 9.2 (slot)

Allochtonen naar herkomstgroepering, bevolkingsdichtheid, stedelijkheid en omgevingsadressendichtheid, 2008

Wijk- en buurtindeling		Wes- terse alloch- tonen	Niet-westerse allochtonen						Bevol- kings- dicht- heid	Ste- de- lijk- heid	OAD
			to- taal	Ma- rokko	Ned. Antillen /Aruba	Suri- name	Tur- kije	ove- rig			
code	naam	%	%	%	%	%	%	%	aantal	code	aantal
020008	Wijk 08 Apeldoorn Noord	9	5	1	0	0	1	3	1 852	2	1 540
02000801	Parken	10	4	0	1	0	0	3	2 337	2	2 074
02000802	Spainkbos	12	5	0	1	0	0	4	4 606	2	2 037
02000803	Loolaan-Noord	8	3	0	0	0	0	2	5 094	2	1 701
02000804	Het Loo	8	1	0	0	0	0	0	3 246	3	1 117
02000805	Kerschoten-West	8	8	1	0	0	4	3	4 262	3	1 448
02000806	Kerschoten	9	10	1	1	0	1	6	3 972	3	1 388
02000807	Paleispark	x	x	x	x	x	x	x	12	5	345
02000808	De Vlijt	4	2	x	x	x	x	x	443	2	1 744
02000809	Stadhoudersmolen	6	3	x	x	x	x	x	203	5	416
02000810	Hommelbrink	6	2	0	0	0	0	1	1 745	4	881
020010	Wijk10 Uddel en omgeving	1	1	0	0	0	0	0	50	5	160
02001001	Uddel	1	0	x	x	x	x	x	1 959	5	206
02001002	Agrarisch gebied Uddel	1	0	x	x	x	x	x	121	5	115
02001003	Bosgebied Meerveld	2	2	x	x	x	x	x	11	5	36
02001004	Bosgebied Nieuw Milligen	5	3	x	x	x	x	x	7	5	10
020011	Wijk 11 Hoog Soeren en omgeving	11	1	x	x	x	x	x	8	5	28
02001101	Orderbos	x	x	x	x	x	x	x	x	5	2
02001102	Hoog Soeren	8	0	x	x	x	x	x	355	5	39
02001103	Bosgebied Hoog Soeren	17	0	x	x	x	x	x	3	5	16
02001104	Bosgebied Hoog Buurloo	11	2	x	x	x	x	x	6	5	11
020012	Wijk 12 Hoenderloo en omgeving	7	3	0	0	1	0	1	37	5	103
02001201	Hoenderloo	4	0	x	x	x	x	x	2 096	5	137
02001202	Bosgebied Ugchelen	9	2	x	x	x	x	x	6	5	51
02001203	Bosgebied Hoenderloo	12	0	x	x	x	x	x	11	5	40
02001204	Miggelenberg	8	8	1	1	2	0	4	209	5	76
020013	Wijk 13 Loenen en omgeving	4	1	0	0	0	0	0	85	5	225
02001301	Het Goreld	2	2	x	x	x	x	x	47	5	29
02001302	Loenen	4	1	0	0	0	1	0	1 950	5	288
02001303	Bosgebied Loenen	6	1	x	x	x	x	x	24	5	94
020014	Wijk 14 Beekbergen en omgeving	5	2	0	0	0	0	1	178	5	278
02001401	Beekbergen	4	1	0	0	0	0	1	2 467	5	356
02001402	Bosgebied Beekbergen-West	6	2	x	x	x	x	x	41	5	173
02001403	Agrarisch gebied Beekbergen	4	2	x	x	x	x	x	140	5	225
02001404	Bosgebied Beekbergen-Zuid	9	4	0	1	1	0	1	83	5	59
020015	Wijk 15 Lieren en omgeving	3	1	x	x	x	x	x	186	5	102
02001501	Lieren	4	1	x	x	x	x	x	1 376	5	133
02001502	Agrarisch gebied Lieren en Oosterhuizen	2	1	x	x	x	x	x	166	5	81
02001503	Bosgebied Oosterhuizen	7	0	x	x	x	x	x	35	5	33
020016	Wijk 16 Klarenbeek en omgeving	3	1	0	0	0	0	0	78	5	108
02001601	Woudhuis	4	1	x	x	x	x	x	41	5	123
02001602	Klarenbeek	2	0	x	x	x	x	x	1 176	5	152
02001603	De Hooilanden	2	1	x	x	x	x	x	62	5	91
02001604	De Hooilanden en Oosterhuizen	4	0	x	x	x	x	x	78	5	34
020017	Wijk 17 Wenum, Wiesel en Beemte	5	1	0	0	0	0	1	73	5	122
02001701	Wenum	3	2	x	x	x	x	x	373	5	105
02001702	Beemte	3	2	x	x	x	x	x	96	5	40
02001703	Bosgebied Wiesel	17	2	x	x	x	x	x	6	5	35
02001704	Agrarisch gebied Wiesel	5	1	x	x	x	x	x	219	5	180
02001705	Agrarisch gebied Wenum	2	1	x	x	x	x	x	79	5	121
02001706	Agrarisch gebied Beemte en Broekland	4	1	x	x	x	x	x	71	5	33

Tabel 9.3

Particuliere huishoudens en bevolking naar burgerlijke staat, 2008

Wijk- en buurtindeling		Particuliere huishoudens					Burgerlijke staat			
			gemid- delde grootte	een- per- soons	zonder kin- deren	met kin - deren	onge- huwd	ge- huwd	ge- scheiden	ver- duwd
code	naam	aantal	aantal	%	%	%	%	%	%	%
0200	Apeldoorn	66 220	2,3	33	32	36	44	44	6	6
020001	Wijk 01 Apeldoorn Centrum	3 700	1,6	57	32	11	48	34	10	8
02000101	Binnenstad	2 830	1,5	61	29	11	51	30	10	8
02000102	De Haven	870	1,7	45	40	14	41	43	10	7
020002	Wijk 02 Apeldoorn West	9 900	2,2	37	32	31	41	44	7	8
02000201	Brinkhorst	1 530	2,1	42	30	28	47	40	7	6
02000202	Sprengenweg Noord	650	1,9	48	31	21	35	43	8	14
02000203	Sprengbos	1 940	2,2	36	32	31	39	46	6	9
02000204	Berg en Bos	850	2,4	21	47	31	32	58	3	7
02000205	Driehuizen	1 970	2,2	36	30	35	43	43	8	6
02000206	Orden	2 960	2,1	38	30	32	42	43	8	7
02000207	Park Berg en Bos	0	x	x	x	x	x	x	x	x
020003	Wijk 03 Apeldoorn Zuidwest	5 880	2,4	26	36	38	40	49	5	6
02000301	Ugchelen	1 400	2,4	23	42	35	34	54	4	7
02000302	Ugchelen-Zuid	70	2,3	28	38	35	34	53	6	7
02000303	De Heeze	1 090	2,1	40	29	31	45	40	9	6
02000304	Westenenk	1 400	2,6	23	31	46	46	46	5	3
02000305	Winkewijert	780	2,3	27	35	38	43	48	5	5
02000306	De Bouwhof	970	2,5	18	41	40	35	56	4	5
02000307	Brouwersmolen	70	2,2	41	25	34	47	43	6	4
02000308	Dennenheuvel	30	2,6	22	41	38	23	34	6	38
02000309	Holthuizen	50	2,3	25	36	40	39	48	7	6
02000310	Brouwersmolen-Zuid	0	x	x	x	x	x	x	x	x
02000311	Wernem	10	2,8	8	42	50	x	x	x	x
02000312	Ugchelen-Contour	0	x	x	x	x	x	x	x	x
020004	Wijk 04 Apeldoorn Zuid	8 440	2,1	38	29	32	45	40	8	7
02000401	Brummelhof	1 620	2,2	37	30	33	44	44	6	6
02000402	Vogelkwartier	2 280	2,0	42	28	29	44	39	9	8
02000403	Staatsliedenkwartier	1 590	2,0	46	25	30	52	35	8	6
02000404	Componistenkwartier	1 490	2,3	31	33	37	41	42	8	9
02000405	Rivierenkwartier	1 280	2,2	35	32	32	45	42	7	5
02000406	Malkenschoten	80	2,4	27	30	43	55	37	5	4
02000407	Kayersmolen-Noord	50	2,3	28	33	39	46	46	6	2
02000408	Kayersmolen-Midden	30	3,0	16	19	66	55	36	5	3
02000409	Kayersmolen-Zuid	0	x	x	x	x	x	x	x	x
020005	Wijk 05 Apeldoorn Zuidoost	11 170	2,4	27	31	42	44	45	7	4
02000501	Matendreef	1 940	2,3	33	30	37	46	41	9	4
02000502	Matenhorst	1 350	2,3	34	29	37	45	43	8	4
02000503	Matendonk	2 270	2,4	26	32	41	43	46	7	4
02000504	Matenhoeve	1 900	2,7	17	31	53	43	49	5	3
02000505	Matenveld	2 400	2,6	21	34	45	45	46	6	3
02000506	Matengarde	1 240	2,0	42	29	29	41	40	8	12
02000507	Matenhoek	60	2,6	18	39	43	36	53	6	5
02000508	Kupersveld	0	x	x	x	x	x	x	x	x
020006	Wijk 06 Apeldoorn Oost	6 620	2,6	21	31	48	50	43	5	3
02000601	Welgelegen	1 390	2,5	24	36	40	45	46	5	3
02000602	Osseveld	960	2,6	22	31	47	44	47	6	3
02000603	Schoonlocht	1 920	2,7	21	29	50	53	41	4	2
02000604	Steenkamp	2 300	2,7	20	28	52	49	43	4	4
02000605	Apeldoornse Bos	30	2,1	44	32	24	92	6	1	0
02000606	De Voorwaarts	10	x	x	x	x	x	x	x	x
02000607	Bedrijvenpark Ecofactorij	0	x	x	x	x	x	x	x	x
02000608	Bedrijvenpark Oost	0	x	x	x	x	x	x	x	x
020007	Wijk 07 Apeldoorn Noordoost	7 660	2,3	31	33	37	43	44	8	6
02000701	Zevenhuizen	1 000	2,4	26	36	38	41	51	4	5
02000702	Sluisoord	1 800	2,3	32	32	36	42	44	8	6
02000703	De Mheen	1 300	2,3	30	35	35	42	46	7	6
02000704	Anklaar	1 810	2,2	34	32	34	40	43	8	9
02000705	Sprekelaar	1 580	2,4	29	30	41	47	40	9	4
02000706	Bedrijvenpark Apeldoorn-Noord	80	1,7	50	32	18	52	35	8	5
02000707	Sleutelbloem	30	2,0	42	23	35	38	41	17	3
02000708	Zuidbroek	60	2,5	21	41	38	53	24	15	7

Tabel 9.3 (slot)

Particuliere huishoudens en bevolking naar burgerlijke staat, 2008

Wijk- en buurtindeling		Particuliere huishoudens					Burgerlijke staat			
			gemid- delde grootte	een- per- soons	zonder kin- deren	met kin - deren	onge- huwd	ge- huwd	ge- schei- den	ver- we- duwd
code	naam	aantal	aantal	%	%	%	%	%	%	%
020008	Wijk 08 Apeldoorn Noord	5 890	2,1	39	33	28	40	45	6	9
02000801	Parken	970	2,3	31	37	33	41	49	5	5
02000802	Spainkbos	680	1,8	53	29	18	39	43	6	12
02000803	Loolaan-Noord	930	2,2	38	32	30	45	43	5	7
02000804	Het Loo	600	2,5	21	44	36	36	54	5	5
02000805	Kerschoten-West	540	1,9	50	27	23	36	39	6	19
02000806	Kerschoten	1 720	1,9	47	30	23	41	40	9	10
02000807	Paleispark	10	1,9	42	42	17	x	x	x	x
02000808	De Vlijt	70	2,4	22	41	37	45	43	9	3
02000809	Stadhoudersmolen	60	2,8	21	27	52	43	54	2	1
02000810	Hommelbrink	310	2,5	23	35	43	41	47	5	7
020010	Wijk10 Uddel en omgeving	840	3,4	17	29	54	51	44	1	4
02001001	Uddel	560	3,3	18	28	55	50	45	1	4
02001002	Agrarisch gebied Uddel	130	3,8	22	22	56	53	41	1	4
02001003	Bosgebied Meerveld	100	3,2	14	35	50	52	43	2	3
02001004	Bosgebied Nieuw Milligen	40	2,8	8	46	46	45	52	1	2
020011	Wijk 11 Hoog Soeren en omgeving	180	2,0	38	39	23	37	48	6	9
02001101	Orderbos	0	x	x	x	x	x	x	x	x
02001102	Hoog Soeren	100	1,9	35	44	20	29	53	8	11
02001103	Bosgebied Hoog Soeren	20	2,3	36	40	24	55	42	0	3
02001104	Bosgebied Hoog Buurloo	60	2,0	43	30	27	41	43	7	9
020012	Wijk 12 Hoenderloo en omgeving	670	2,3	31	35	34	47	42	6	6
02001201	Hoenderloo	340	2,3	29	38	34	36	50	5	9
02001202	Bosgebied Ugchelen	30	2,5	31	34	34	47	28	22	2
02001203	Bosgebied Hoenderloo	130	2,1	52	18	30	52	36	8	5
02001204	Miggelenberg	170	2,4	22	41	37	57	36	4	3
020013	Wijk 13 Loenen en omgeving	1 330	2,4	28	36	36	40	48	4	7
02001301	Het Goreld	90	2,8	15	42	43	43	48	2	6
02001302	Loenen	940	2,3	30	36	34	39	48	4	8
02001303	Bosgebied Loenen	300	2,5	27	33	40	42	48	5	6
020014	Wijk 14 Beekbergen en omgeving	1 610	2,3	33	33	34	42	41	9	8
02001401	Beekbergen	1 040	2,3	34	32	34	40	44	6	10
02001402	Bosgebied Beekbergen-West	140	2,5	19	44	38	38	54	4	4
02001403	Agrarisch gebied Beekbergen	140	2,5	32	33	35	47	36	13	5
02001404	Bosgebied Beekbergen-Zuid	300	2,2	36	35	30	45	32	17	6
020015	Wijk 15 Lieren en omgeving	440	2,8	18	37	44	41	52	2	5
02001501	Lieren	210	2,8	19	36	44	40	54	1	5
02001502	Agrarisch gebied Lieren en Oosterhuizen	180	3,0	14	39	46	42	52	1	5
02001503	Bosgebied Oosterhuizen	50	2,2	30	34	36	43	45	8	4
020016	Wijk 16 Klarenbeek en omgeving	690	2,7	23	31	46	45	46	3	6
02001601	Woudhuis	100	2,8	21	30	49	47	46	3	5
02001602	Klarenbeek	210	2,4	27	32	40	42	48	3	7
02001603	De Hooilanden	300	2,8	23	29	48	46	45	3	5
02001604	De Hooilanden en Oosterhuizen	80	2,9	14	34	52	43	50	2	5
020017	Wijk 17 Wenum, Wiesel en Beemte	1 200	2,6	24	33	43	42	49	4	5
02001701	Wenum	110	2,2	32	36	32	37	51	5	7
02001702	Beemte	140	2,8	25	30	44	43	49	3	5
02001703	Bosgebied Wiesel	50	2,2	31	46	23	38	59	1	3
02001704	Agrarisch gebied Wiesel	560	2,5	23	34	42	42	46	6	5
02001705	Agrarisch gebied Wenum	160	2,6	26	34	40	39	54	2	5
02001706	Agrarisch gebied Beemte en Broekland	190	3,2	18	22	60	46	48	2	4

Tabel 9.4

Motorvoertuigen en oppervlakte, 2008

Wijk- en buurtindeling		Motorvoertuigen					Oppervlakte		
		personenauto's			bedrijfs- motor- voertuigen	motor- twee- wielers	totaal	land	water
		totaal	per huis- houden	per km ²					
code	naam	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	ha	ha	ha
0200	Apeldoorn	71 225	1,1	210	9 770	6 560	34 113	33 992	121
020001	Wijk 01 Apeldoorn Centrum	2 755	0,7	2 472	225	200	113	112	2
02000101	Binnenstad	1 945	0,7	2 425	155	140	80	80	-
02000102	De Haven	815	0,9	2 593	70	55	33	31	2
020002	Wijk 02 Apeldoorn West	9 395	0,9	832	670	815	1 134	1 130	4
02000201	Brinkhorst	1 315	0,9	2 277	155	145	58	58	-
02000202	Sprengenweg Noord	530	0,8	2 098	15	25	25	25	-
02000203	Sprengenbos	1 915	1,0	1 787	120	155	107	107	-
02000204	Berg en Bos	1 260	1,5	780	55	50	163	162	1
02000205	Driehuizen	1 910	1,0	1 895	175	200	101	101	-
02000206	Orden	2 445	0,8	1 014	145	235	241	241	-
02000207	Park Berg en Bos	20	x	x	5	0	439	436	3
020003	Wijk 03 Apeldoorn Zuidwest	6 745	1,1	894	820	795	755	755	-
02000301	Ugchelen	1 675	1,2	1 082	125	170	155	155	-
02000302	Ugchelen-Zuid	110	1,6	165	20	30	68	68	-
02000303	De Heeze	910	0,8	2 757	45	90	33	33	-
02000304	Westenenk	1 475	1,1	1 854	200	230	79	79	-
02000305	Winkewijert	1 110	1,4	1 656	55	145	67	67	-
02000306	De Bouwhof	1 060	1,1	1 843	70	85	58	58	-
02000307	Brouwersmolen	205	x	x	150	15	81	81	-
02000308	Dennenheuvel	80	x	x	5	0	55	55	-
02000309	Holthuizen	85	1,6	463	40	20	18	18	-
02000310	Brouwersmolen-Zuid	20	x	x	100	10	56	56	-
02000311	Wernem	15	x	x	10	0	35	35	-
02000312	Ugchelen-Contour	0	x	x	0	0	49	49	-
020004	Wijk 04 Apeldoorn Zuid	7 605	0,9	1 221	1 115	790	625	623	2
02000401	Brummelhof	1 515	0,9	1 966	155	225	77	77	0
02000402	Vogelkwartier	1 890	0,8	2 431	195	220	78	78	-
02000403	Staatsliedenkwartier	1 120	0,7	2 113	75	115	53	53	-
02000404	Componistenkwartier	1 345	0,9	2 465	85	115	55	55	-
02000405	Rivierenkwartier	1 155	0,9	1 807	50	95	64	64	-
02000406	Malkenschoten	345	x	x	285	10	189	189	-
02000407	Kayersmolen-Noord	90	1,6	264	80	15	35	34	1
02000408	Kayersmolen-Midden	85	x	x	100	0	28	28	0
02000409	Kayersmolen-Zuid	55	x	x	85	0	46	46	1
020005	Wijk 05 Apeldoorn Zuidoost	11 200	1,0	1 893	765	1 045	600	592	8
02000501	Matendreef	1 715	0,9	2 516	90	180	70	68	2
02000502	Matenhorst	1 215	0,9	2 718	60	105	46	45	1
02000503	Matendonk	2 210	1,0	2 486	110	200	89	89	-
02000504	Matenhoeve	2 140	1,1	1 770	70	230	121	121	-
02000505	Matenveld	2 445	1,0	2 150	125	235	114	114	0
02000506	Matengaarde	1 080	0,9	1 230	50	80	90	88	3
02000507	Matenhoek	300	x	x	120	10	22	21	1
02000508	Kupersveld	100	x	x	135	0	48	46	2
020006	Wijk 06 Apeldoorn Oost	7 145	1,1	1 156	420	750	625	618	7
02000601	Welgelegen	1 460	1,1	2 026	155	160	74	72	2
02000602	Osseveld	1 005	1,0	1 951	55	120	53	52	1
02000603	Schoonlocht	2 060	1,1	2 248	80	205	92	92	-
02000604	Steenkamp	2 555	1,1	1 950	95	250	135	131	4
02000605	Apeldoornse Bos	35	x	x	10	10	118	118	-
02000606	De Voorwaarts	10	x	x	5	0	38	38	-
02000607	Bedrijvenpark Ecofactorij	15	x	x	15	0	103	103	-
02000608	Bedrijvenpark Oost	0	x	x	0	0	12	12	-
020007	Wijk 07 Apeldoorn Noordoost	8 995	1,2	1 090	1 640	630	834	825	9
02000701	Zevenhuizen	1 050	1,1	2 392	65	125	44	44	0
02000702	Sluisoord	1 480	0,8	1 429	90	100	107	104	4
02000703	De Mheen	1 210	0,9	2 368	70	155	51	51	-
02000704	Anklaar	1 500	0,8	1 545	70	95	98	97	1
02000705	Sprenkelaar	1 390	0,9	1 602	50	120	87	87	-
02000706	Bedrijvenpark Apeldoorn-Noord	2 085	x	x	1 195	10	134	131	3
02000707	Sleutelbloem	185	x	x	80	15	18	18	1
02000708	Zuidbroek	85	1,6	30	20	15	294	294	0

Tabel 9.4 (slot)
Motorvoertuigen en oppervlakte, 2008

Wijk- en buurtindeling		Motorvoertuigen					Oppervlakte		
		personenauto's			bedrijfs- motor- voertuigen	motor- twee- wieler	totaal	land	water
		totaal	per huis- houden	per km ²					
code	naam	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	ha	ha	ha
020008	Wijk 08 Apeldoorn Noord	5 865	1,0	861	965	475	686	681	5
02000801	Parken	1 160	1,2	1 193	130	65	97	97	-
02000802	Spainkbos	545	0,8	2 068	40	40	26	26	-
02000803	Loolaan-Noord	900	1,0	2 250	85	110	40	40	-
02000804	Het Loo	700	1,2	1 547	50	60	45	45	-
02000805	Kerschoten-West	420	0,8	1 610	70	40	26	26	-
02000806	Kerschoten	1 300	0,8	1 554	75	105	84	84	-
02000807	Paleispark	10	x	x	15	0	201	200	1
02000808	De Vlijt	140	2,0	378	95	15	39	37	2
02000809	Stadhoudersmolen	300	x	x	360	5	79	77	2
02000810	Hommelbrink	390	1,2	802	45	30	48	48	-
020010	Wijk10 Uddel en omgeving	1 220	1,5	21	255	55	5 785	5 775	10
02001001	Uddel	830	1,5	869	140	35	96	96	-
02001002	Agrarisch gebied Uddel	135	1,0	31	45	5	433	429	4
02001003	Bosgebied Meerveld	190	1,8	5	50	10	3 662	3 657	5
02001004	Bosgebied Nieuw Milligen	60	x	x	20	5	1 595	1 593	2
020011	Wijk 11 Hoog Soeren en omgeving	245	1,3	5	45	30	4 448	4 441	6
02001101	Orderbos	0	x	x	0	0	217	217	-
02001102	Hoog Soeren	130	1,3	245	20	10	54	54	-
02001103	Bosgebied Hoog Soeren	40	x	x	10	5	2 286	2 286	-
02001104	Bosgebied Hoog Buurloo	70	1,3	4	20	10	1 891	1 885	6
020012	Wijk 12 Hoenderloo en omgeving	825	1,2	17	135	95	4 848	4 848	-
02001201	Hoenderloo	400	1,2	1 068	60	65	38	38	-
02001202	Bosgebied Ugchelen	50	x	x	5	0	2 086	2 086	-
02001203	Bosgebied Hoenderloo	105	0,8	4	30	15	2 437	2 437	-
02001204	Miggelenberg	270	1,6	94	40	20	288	288	-
020013	Wijk 13 Loenen en omgeving	1 645	1,2	44	375	215	3 750	3 744	6
02001301	Het Goreld	145	1,7	28	130	25	526	524	3
02001302	Loenen	1 075	1,1	969	145	130	111	111	-
02001303	Bosgebied Loenen	425	1,4	14	105	60	3 112	3 109	3
020014	Wijk 14 Beekbergen en omgeving	1 910	1,2	77	290	205	2 466	2 466	-
02001401	Beekbergen	1 170	1,1	1 122	140	105	104	104	-
02001402	Bosgebied Beekbergen-West	205	1,5	25	55	25	820	820	-
02001403	Agrarisch gebied Beekbergen	130	0,9	40	25	30	325	325	-
02001404	Bosgebied Beekbergen-Zuid	405	1,3	33	70	50	1 216	1 216	-
020015	Wijk 15 Lieren en omgeving	650	1,5	96	140	80	700	673	27
02001501	Lieren	325	1,5	748	55	40	44	44	-
02001502	Agrarisch gebied Lieren en Oosterhuizen	265	1,5	81	65	30	331	328	3
02001503	Bosgebied Oosterhuizen	60	x	x	20	10	325	301	24
020016	Wijk 16 Klarenbeek en omgeving	940	1,4	40	310	115	2 388	2 379	9
02001601	Woudhuis	140	1,4	21	75	15	664	664	0
02001602	Klarenbeek	245	1,2	566	55	25	44	44	-
02001603	De Hooilanden	445	1,5	32	155	55	1 391	1 387	4
02001604	De Hooilanden en Oosterhuizen	110	1,4	39	25	20	289	284	4
020017	Wijk 17 Wenum, Wiesel en Beemte	1 685	1,4	39	635	165	4 358	4 332	26
02001701	Wenum	155	1,4	240	70	15	64	64	-
02001702	Beemte	210	1,5	52	80	20	405	404	2
02001703	Bosgebied Wiesel	35	x	x	0	0	1 851	1 836	14
02001704	Agrarisch gebied Wiesel	740	1,3	115	315	70	646	645	2
02001705	Agrarisch gebied Wenum	240	1,5	47	110	20	519	514	5
02001706	Agrarisch gebied Beemte en Broekland	305	1,6	35	55	35	873	870	3

Tabel 9.5

Woningen en agrarische bedrijven, 2008

Wijk- en buurtindeling		Woning- voorraad	Agrarische bedrijven naar hoofdtype			
			totaal	gewassen	veeteelt	combinatie
code	naam	aantal	aantal	%	%	%
0200	Apeldoorn	64 890	355	11	82	7
020001	Wijk 01 Apeldoorn Centrum	3 525	0	x	x	x
02000101	Binnenstad	2 670	0	x	x	x
02000102	De Haven	855	0	x	x	x
020002	Wijk 02 Apeldoorn West	9 760	0	x	x	x
02000201	Brinkhorst	1 450	0	x	x	x
02000202	Sprengenweg Noord	625	0	x	x	x
02000203	Sprengbos	1 940	0	x	x	x
02000204	Berg en Bos	865	0	x	x	x
02000205	Driehuizen	1 955	0	x	x	x
02000206	Orden	2 920	0	x	x	x
02000207	Park Berg en Bos	5	0	x	x	x
020003	Wijk 03 Apeldoorn Zuidwest	5 910	5	x	x	x
02000301	Ugchelen	1 390	0	x	x	x
02000302	Ugchelen-Zuid	80	0	x	x	x
02000303	De Heeze	1 060	0	x	x	x
02000304	Westenenk	1 460	0	x	x	x
02000305	Winkewijert	785	0	x	x	x
02000306	De Bouwhof	965	0	x	x	x
02000307	Brouwersmolen	65	0	x	x	x
02000308	Dennenheuvel	30	0	x	x	x
02000309	Holthuizen	50	0	x	x	x
02000310	Brouwersmolen-Zuid	15	0	x	x	x
02000311	Wernem	5	0	x	x	x
02000312	Ugchelen-Contour	0	0	x	x	x
020004	Wijk 04 Apeldoorn Zuid	8 440	0	x	x	x
02000401	Brummelhof	1 625	0	x	x	x
02000402	Vogelkwartier	2 245	0	x	x	x
02000403	Staatsliedenkwartier	1 535	0	x	x	x
02000404	Componistenkwartier	1 620	0	x	x	x
02000405	Rivierenkwartier	1 300	0	x	x	x
02000406	Malkenschoten	50	0	x	x	x
02000407	Kayersmolen-Noord	55	0	x	x	x
02000408	Kayersmolen-Midden	5	0	x	x	x
02000409	Kayersmolen-Zuid	5	0	x	x	x
020005	Wijk 05 Apeldoorn Zuidoost	11 055	0	x	x	x
02000501	Matendreef	1 920	0	x	x	x
02000502	Matenhorst	1 325	0	x	x	x
02000503	Matendonk	2 235	0	x	x	x
02000504	Matenhoeve	1 900	0	x	x	x
02000505	Matenveld	2 365	0	x	x	x
02000506	Matengarde	1 250	0	x	x	x
02000507	Matenhoek	55	0	x	x	x
02000508	Kupersveld	5	0	x	x	x
020006	Wijk 06 Apeldoorn Oost	6 350	5	x	x	x
02000601	Welgelegen	1 290	0	x	x	x
02000602	Osseveld	890	0	x	x	x
02000603	Schoonlocht	1 880	0	x	x	x
02000604	Steenkamp	2 245	0	x	x	x
02000605	Apeldoornse Bos	30	5	x	x	x
02000606	De Voorwaarts	5	0	x	x	x
02000607	Bedrijvenpark Ecofactorij	0	0	x	x	x
02000608	Bedrijvenpark Oost	5	0	x	x	x
020007	Wijk 07 Apeldoorn Noordoost	7 780	10	50	40	10
02000701	Zevenhuizen	985	0	x	x	x
02000702	Sluisoord	1 750	0	x	x	x
02000703	De Mheen	1 300	0	x	x	x
02000704	Anklaar	2 035	0	x	x	x
02000705	Sprenkelaar	1 555	0	x	x	x
02000706	Bedrijvenpark Apeldoorn-Noord	70	0	x	x	x
02000707	Sleutelbloem	25	0	x	x	x
02000708	Zuidbroek	55	5	x	x	x

Tabel 9.5 (slot)
Woningen en agrarische bedrijven, 2008

Wijk- en buurtindeling		Woning- voorraad	Agrarische bedrijven naar hoofdtype			
			totaal	gewassen	veeteelt	combinatie
code	naam	aantal	aantal	%	%	%
020008	Wijk 08 Apeldoorn Noord	5 640	5	x	x	x
02000801	Parken	860	0	x	x	x
02000802	Spainkbos	650	0	x	x	x
02000803	Loolaan-Noord	850	0	x	x	x
02000804	Het Loo	600	0	x	x	x
02000805	Kerschoten-West	545	0	x	x	x
02000806	Kerschoten	1 700	0	x	x	x
02000807	Paleispark	15	0	x	x	x
02000808	De Vlijt	70	0	x	x	x
02000809	Stadhoudersmolen	50	0	x	x	x
02000810	Hommelbrink	300	0	x	x	x
020010	Wijk10 Uddel en omgeving	810	70	13	78	9
02001001	Uddel	555	20	0	100	0
02001002	Agrarisch gebied Uddel	115	15	0	100	0
02001003	Bosgebied Meerveld	100	25	17	62	21
02001004	Bosgebied Nieuw Milligen	40	10	x	x	x
020011	Wijk 11 Hoog Soeren en omgeving	175	0	x	x	x
02001101	Orderbos	0	0	x	x	x
02001102	Hoog Soeren	110	0	x	x	x
02001103	Bosgebied Hoog Soeren	20	0	x	x	x
02001104	Bosgebied Hoog Buurloo	45	0	x	x	x
020012	Wijk 12 Hoenderloo en omgeving	605	5	x	x	x
02001201	Hoenderloo	335	0	x	x	x
02001202	Bosgebied Ugchelen	30	0	x	x	x
02001203	Bosgebied Hoenderloo	70	0	x	x	x
02001204	Miggelenberg	170	0	x	x	x
020013	Wijk 13 Loenen en omgeving	1 280	35	0	94	6
02001301	Het Goreld	90	15	0	94	6
02001302	Loenen	915	5	x	x	x
02001303	Bosgebied Loenen	275	15	0	92	8
020014	Wijk 14 Beekbergen en omgeving	1 475	10	0	90	10
02001401	Beekbergen	995	0	x	x	x
02001402	Bosgebied Beekbergen-West	135	0	x	x	x
02001403	Agrarisch gebied Beekbergen	110	10	x	x	x
02001404	Bosgebied Beekbergen-Zuid	235	0	x	x	x
020015	Wijk 15 Lieren en omgeving	440	30	10	83	7
02001501	Lieren	220	10	x	x	x
02001502	Agrarisch gebied Lieren en Oosterhuizen	175	20	11	84	5
02001503	Bosgebied Oosterhuizen	45	0	x	x	x
020016	Wijk 16 Klarenbeek en omgeving	635	70	3	93	4
02001601	Woudhuis	90	10	8	92	0
02001602	Klarenbeek	210	0	x	x	x
02001603	De Hooilanden	265	50	2	94	4
02001604	De Hooilanden en Oosterhuizen	75	5	x	x	x
020017	Wijk 17 Wenum, Wiesel en Beemte	1 010	105	10	84	6
02001701	Wenum	105	5	x	x	x
02001702	Beemte	120	15	12	81	6
02001703	Bosgebied Wiesel	30	0	x	x	x
02001704	Agrarisch gebied Wiesel	435	20	11	84	5
02001705	Agrarisch gebied Wenum	140	20	0	100	0
02001706	Agrarisch gebied Beemte en Broekland	175	45	9	81	9

10. Gemeentelijke cijfers op de CBS-website

10.1 StatLine CBS Databank

Gratis bekijken, printen en opslaan

Via cbs.nl kunt u toegang krijgen tot StatLine, de elektronische databank van het CBS. In StatLine is statistische informatie over vele maatschappelijke en economische onderwerpen te vinden in de vorm van tabellen, grafieken en kaarten. Deze zijn gratis te bekijken, te printen en op te slaan. Gebruikers kunnen zoeken op trefwoorden, een keuze maken met behulp van de zogeheten Webselector en een deel van de statistische informatie benaderen via een kaart.

Voor een groot aantal onderwerpen biedt StatLine statistische gegevens op gemeentenniveau. Over de belangrijkste onderwerpen zijn er speciale kerncijfertabellen; in de overige tabellen zijn gemeentelijke gegevens opgenomen als het verantwoord is deze te publiceren.

Drie zoekmogelijkheden

De snelste manier om cijfers te vinden, is door op www.cbs.nl op 'StatLine CBS databank' te klikken. Daarop volgt een scherm met drie mogelijkheden om StatLine te benaderen.

10.1 Zoeken in StatLine

De eerste ingang tot StatLine is het zoeken met een trefwoord. Als u een trefwoord intoetst en daarna op 'enter' drukt of op 'zoek' klikt, selecteert een zoekmachine tabellen van StatLine-publicaties waarin het trefwoord voorkomt.

De tweede mogelijkheid is het zoeken in de themaboom, via een soort verkenner. Als u op 'Thema' klikt, verschijnt een scherm met de themastructuur van StatLine. In het mapje 'Nederland Regionaal' zijn de gemeentelijke gegevens te vinden.

De derde ingang tot StatLine is cartografisch. Als u op 'Kaart' klikt, kunt u gemeenten in een kaart aanklikken en zo de gemeentelijke kerncijfers benaderen die ook in *Gemeente Op Maat* staan. De kaart bevat ook kerncijfers op het niveau van landdelen, provincies, COROP-gebieden, stadsgewesten en grootstedelijke agglomeraties uit de StatLine-publicatie 'Regionale Kerncijfers Nederland' (RKN).

De cartografische toegang wordt uitsluitend getoond op computers die over een zogenoemde SVG-viewer (Scalable Vector Graphics) beschikken. Deze is gratis te downloaden op www.adobe.nl/svg/viewer/install/main.html.

10.2 Openingsscherm cartografische toegang van StatLine

Voor meer informatie over het gebruik van StatLine is op de openingspagina via de link 'Informatie over StatLine' een gebruikershandleiding te vinden.

10.2 Kaarten met regionale indelingen

Als hulpmiddel voor gebruikers van regionale gegevens en indelingen geeft het CBS een viertal kaarten uit met de indelingen in provincies, COROP-gebieden, economisch-geografische gebieden en stadsgewesten en grootstedelijke agglomeraties (zie 10.3). Op deze kaarten, die beschikbaar zijn vanaf 2000, staan de regionale indelingen met de gemeentelijke indeling als ondergrond. Per regio is aangegeven welke gemeenten ertoe behoren.

De kaarten zijn in PDF-formaat te downloaden op cbs.nl. Papieren exemplaren zijn bij het CBS te koop op A3-formaat (schaal 1 : 800 000) en op A1-formaat (schaal 1 : 400 000).

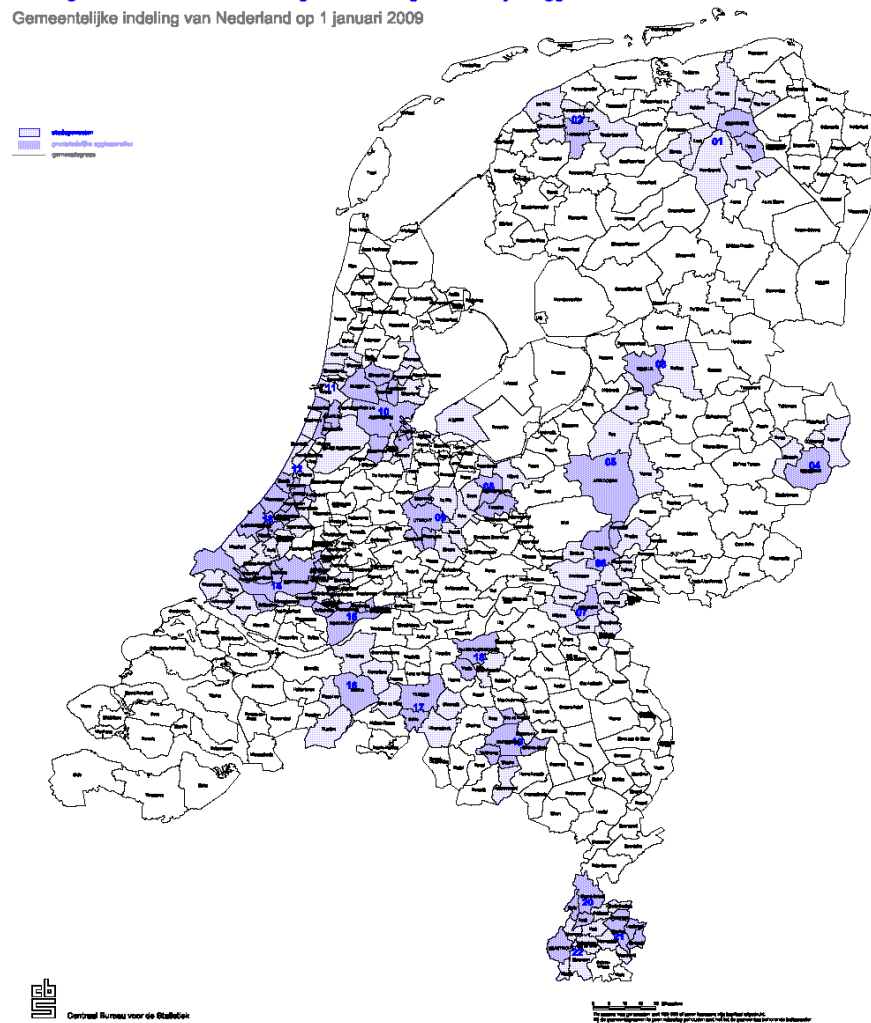
10.3 Kaarten met wijk- en buurtindelingen

Naast kaarten met regionale indelingen stelt het CBS ook een kaart beschikbaar met de digitale geometrie van wijken en buurten. Deze is samengesteld uit drie bronnen. De gemeentegrenzen op land zijn opgenomen volgens de kaart van gemeentegrenzen van de Topografische Dienst Kadaster, buurtgrenzen volgens opgave van de gemeenten en de grens van het land met grotere wateren volgens de meest recente kaart van het Bestand Bodemgebruik van het CBS. In deze bestanden zijn alle grenzen gegeneraliseerd. De kerncijfers van de buurten zijn toegevoegd aan de buurtkaart en, geaggregeerd naar wijk en gemeente, aan respectievelijk de wijk- en gemeente-kaarten. De cijfers in deze kaarten betreffen een momentopname; StatLine bevat de meest recente kerncijfers over wijken en buurten

10.3 Regionale indelingen 2009

Indeling van Nederland in 22 stadsgewesten en grootstedelijke agglomeraties

Gemeentelijke indeling van Nederland op 1 januari 2009

Lijst van gebruikte begrippen

Onderstaande toelichting bevat per hoofdstuk de belangrijkste begrippen die in deze *Gemeente Op Maat* zijn gebruikt. Per hoofdstuk is alfabetisch gesorteerd.

Hoofdstuk 1 Bevolking

Allochtonen - Personen van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren.

Autochtonen - Personen van wie de beide ouders in Nederland zijn geboren.

Bevolking - De geregistreerde bevolking van Nederland.

Bevolkingsgroei - Het geboorteoverschot plus het vestigingsoverschot (binnenlands migratieoverschot en migratieoverschot) plus het saldo van de administratieve correcties en de overige correcties.

Bevolkingsgroei, relatief - Bevolkingsgroei per duizend van de beginbevolking op 1 januari 2008.

Bible belt - Een strook gebieden die loopt van Zeeland, via Zuid-Holland, Utrecht, Gelderland, naar Overijssel en waar veel orthodoxe protestanten wonen.

Binnenlands migratieoverschot – Het aantal gevestigde personen uit een andere gemeente binnen Nederland min het aantal vertrokken personen naar een andere gemeente binnen Nederland.

Binnenlands migratieoverschot, relatief - Binnenlands migratieoverschot per duizend van de gemiddelde bevolking.

Demografische druk - De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar en van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Eenpersoonshuishoudens - Een persoon die alleen in een woonruimte woont en zelf in de dagelijkse behoeften voorziet.

Emigratie - Vertrek van personen naar het buitenland plus de administratief afgevoerde personen uit de gemeentelijke bevolkingsregisters min de administratief opgenomen personen in de gemeentelijke bevolkingsregisters.

Geboorte – Het aantal levendgeborenen van 1 januari 2008 tot en met 31 december 2008. Levendgeborenen zijn kinderen die na de geboorte enig teken van leven hebben vertoond, ongeacht de zwangerschapsduur. Elke levendgeborene is geteld naar de woongemeente van de geborene en dus niet naar de gemeente waar de geboorte heeft plaatsgevonden.

Geboorteoverschot - Het aantal levendgeborenen min het aantal sterfgevallen. Ook wel: natuurlijke bevolkingsgroei.

Geboorteoverschot, relatief - Geboorteoverschot per duizend van de gemiddelde bevolking in 2008.

Gehuwd - Burgerlijke staat die ontstaat na sluiting van een huwelijk of het aangaan van een geregistreerd partnerschap. Inclusief personen die gescheiden zijn van tafel en bed, want zij blijven formeel gehuwd.

Gemiddeld aantal inwoners – De helft van de geregistreerde bevolking op 1 januari plus de helft van de geregistreerde bevolking op 31 december.

Gemiddelde huishoudensgrootte - Het aantal in particuliere huishoudens levende personen gedeeld door het aantal particuliere huishoudens.

Gescheiden - Burgerlijke staat die ontstaat na ontbinding van een huwelijk door echtscheiding of na ontbinding van een geregistreerd partnerschap anders dan door het overlijden van de partner. Behalve personen die gescheiden zijn van tafel en bed, want zij blijven formeel gehuwd.

Groene druk - De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Grijze druk - De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Herkomstgroepering - Kenmerk dat weergeeft met welk land een persoon een feitelijke verwantschap heeft, gegeven het geboorteland van de ouders of van zichzelf. Dit kenmerk maakt onderscheid tussen autochtoon en allochtoon. Binnen de allochtonen is er een onderscheid gemaakt tussen westerse en niet-westerse allochtonen. Dit onderscheid is ingegeven door de grote verschillen in sociaal-economische en culturele situatie. Binnen de groep niet-westerse allochtonen worden de vier grote doelgroepen van het minderhedenbeleid van de overheid onderscheiden, te weten de herkomstlanden Turkije, Marokko, Suriname en Nederlandse Antillen/Aruba.

Immigratie - Vestiging in Nederland vanuit het buitenland.

Inwoners naar stedelijkheidsklasse - Inwoners naar stedelijkheid op 1 januari afgerond op tientallen. De som van de afgeronde getallen is hierdoor niet altijd gelijk aan de afgeronde som. Stedelijkheid is een maat voor de concentratie van menselijke activiteiten (zoals wonen, werken, schoolgaan, winkelen en uitgaan) en is gebaseerd op de gemiddelde omgevingsadressendichtheid (OAD). Voor de berekening van de gemiddelde OAD wordt eerst voor ieder adres de OAD vastgesteld. Dat is het aantal adressen binnen een cirkel met een straal van één kilometer rondom een adres,

gedeeld door de oppervlakte van de cirkel. De OAD wordt uitgedrukt in adressen per vierkante kilometer. Daarna is het gemiddelde berekend van de omgevingsadressendichtheid van alle afzonderlijke adressen binnen het beschouwde gebied (bijvoorbeeld een gemeente of provincie). De hier gebruikte OAD komt overeen met de definitieve OAD in de StatLine-publicatie Maatstaven Financiële-verhoudingswet (Fvw). De definitieve OAD wordt gebruikt voor de vaststelling van de definitieve uitkering voor het Gemeentefonds, dus inclusief gemeentelijke herindelingen, grenscorrecties, sloop en nieuwe adressen.

Voor de berekening van het aantal inwoners naar stedelijkheidsklasse wordt per vierkant van 500 bij 500 m aan de hand van de gemiddelde OAD van dat vierkant de stedelijkheidsklasse bepaald en het aantal inwoners binnen dat vierkant. Vervolgens zijn alle inwoners binnen het beschouwde gebied over de vierkanten heen samengeteld per categorie van de stedelijkheidsklasse. Er zijn vijf klassen onderscheiden.

Inwoners matig stedelijk gebied - Inwoners van een gebied met een gemiddelde OAD groter of gelijk aan 1 000 en kleiner dan 1 500 adressen per vierkante kilometer.

Inwoners niet stedelijk gebied - Inwoners van een gebied met een gemiddelde OAD kleiner dan 500 adressen per vierkante kilometer.

Inwoners op 1 januari - De geregistreerde bevolking van Nederland op 1 januari.

Inwoners op 31 december - De geregistreerde bevolking van Nederland op 31 december. Dit inwonertal wordt verkregen door het inwonertal op 1 januari te vermeerderen met de bevolkingsgroei over het jaar, het saldo van administratieve correcties en de overige correcties.

Inwoners sterk stedelijk gebied - Inwoners van een gebied met een gemiddelde OAD groter of gelijk aan 1 500 en kleiner dan 2 500 adressen per vierkante kilometer.

Inwoners weinig stedelijk gebied - Inwoners van een gebied met een gemiddelde OAD groter of gelijk aan 500 en kleiner dan 1 000 adressen per vierkante kilometer.

Inwoners zeer sterk stedelijk gebied - Inwoners van een gebied met een gemiddelde OAD groter of gelijk aan 2 500 adressen per vierkante kilometer.

Marokko - Allochtonen met als herkomstgroepering Marokko, Ifni, Spaanse Sahara of Westelijke Sahara.

Migratieoverschot - Het aantal in Nederland gevestigde personen min het aantal uit Nederland vertrokken personen inclusief het saldo van de administratieve correcties (administratieve opnemingen min administratieve afvoeringen).

Migratieoverschot, relatief - Migratieoverschot per duizend van de gemiddelde bevolking in het waarnemingsjaar.

Natuurlijke bevolkingsgroei - Het aantal levendgeborenen min het aantal sterfgevallen. Ook wel: geboorteoverschot.

Nederlandse Antillen/Aruba - Allochtonen met als herkomstgroepering de tot het Nederlandse koninkrijk behorende eilanden Bonaire, Curaçao, Saba, Sint-Eustatius, Sint-Maarten of Aruba.

Niet-westerse allochtonen - Het CBS rekent personen tot de allochtonen als ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen personen die zelf in het buitenland zijn geboren (de eerste generatie) en personen die in Nederland zijn geboren (de tweede generatie). Tot de categorie 'niet-westers' behoren allochtonen uit Turkije, Afrika, Latijns-Amerika en Azië met uitzondering van Indonesië en Japan. Op grond van hun sociaal-economische en -culturele positie worden allochtonen uit deze twee landen tot de westerse allochtonen gerekend. Het gaat vooral om mensen die in voormalig Nederlands Indië zijn geboren en werknemers van Japanse bedrijven met hun gezin. De herkomstgroepering wordt bepaald aan de hand van het geboorteland van de persoon zelf (1e generatie) of dat van de moeder (2e generatie), tenzij de moeder in Nederland is geboren. In dat geval is gerubriceerd naar het geboorteland van de vader.

Ongehuwd - Burgerlijke staat die aangeeft dat een persoon nog nooit een huwelijk heeft gesloten of een geregistreerd partnerschap is aangegaan.

Particuliere huishoudens - Particuliere huishoudens bestaan uit één of meer personen die alleen of samen in een woonruimte zijn gehuisvest en zelf in hun dagelijks onderhoud voorzien. Naast eenpersoonshuishoudens onderscheiden we meerpersoonshuishoudens (niet-gehuwde paren met en zonder kinderen, echtparen met en zonder kinderen, eenouderhuishoudens en overige huishoudens).

Totale druk - De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar en van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Vertrek - Vertrokken uit de gemeente naar een andere gemeente binnen Nederland.

Verweduwd - Burgerlijke staat die ontstaat na ontbinding van een huwelijk of geregistreerd partnerschap door overlijden van de partner.

Vestiging - Gevestigd in de gemeente komend uit een andere gemeente binnen Nederland.

Westerse allochtonen - Allochtonen met als herkomstgroepering een van de landen in de wereld-delen Europa (met uitzondering van Turkije), Noord-Amerika en Oceanië of Indonesië of Japan.

Hoofdstuk 2 Onderwijs

Basisonderwijs - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet Primair Onderwijs (WPO). Het reguliere basisonderwijs is bedoeld voor kinderen van 4-12 jaar.

Beroepsbegeleidende leerweg - Een van de twee manieren waarop een mbo-opleiding in het kader van de WEB (Wet Educatie en Beroepsopleiding) kan worden gevolgd. Bij deze leerweg wordt meer dan 60 procent van de totale opleidingsduur besteed aan werkend leren (stage) in de praktijk van een bedrijf of instelling. De opleiding is uitsluitend toegankelijk voor personen van 16 jaar en ouder. Deze leerweg is te vergelijken met het vroegere leerlingwezen. De cijfers gaan over de deelnemers die in het studiejaar in de betreffende gemeente dan wel regio wonen.

Beroepsopleidende leerweg - Een van de twee manieren waarop een mbo-opleiding in het kader van de WEB (Wet Educatie en Beroepsopleiding) kan worden gevolgd. Hierbij wordt 20 tot 60 procent van de totale opleidingsduur besteed aan een stage in de praktijk van een bedrijf of instelling. De opleidingen kunnen als voltijd- en/of als deeltijdonderwijs worden aangeboden. Het betreft hier vol- en deeltijdonderwijs. De cijfers gaan over de deelnemers die in het studiejaar in de betreffende gemeente dan wel regio wonen.

Hoger onderwijs - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Het betreft hier voltijdonderwijs, deeltijdonderwijs en duaal onderwijs. Het hoger onderwijs omvat het hoger beroepsonderwijs (hbo) en het wetenschappelijk onderwijs (wo). De cijfers gaan over de studenten die in het studiejaar in de betreffende gemeente dan wel regio wonen.

Leerlingen primair onderwijs - Het aantal leerlingen op instellingen waar het primair onderwijs (basis-onderwijs, speciaal basisonderwijs en speciale scholen) door de overheid bekostigd is (regulier onderwijs) naar gemeente van de vestiging van de school.

Speciaal basisonderwijs - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet primair onderwijs (WPO). Het speciaal basisonderwijs is bedoeld voor kinderen die meer hulp behoeven bij de opvoeding en het leren dan het reguliere basisonderwijs kan bieden. Vergeleken met scholen voor basisonderwijs hebben scholen voor speciaal basisonderwijs kleinere groepen leerlingen en beschikken ze over meer deskundigen om de leerlingen met leer- en gedragsproblemen te begeleiden.

Speciale scholen - Speciale scholen zijn bedoeld voor basis- en voortgezet onderwijs aan zeer moeilijk lerende of opvoedbare kinderen, dove en slechthorende kinderen, visueel gehandicapte kinderen en langdurig zieken. De leerlingen kunnen op deze scholen blijven totdat ze 20 jaar zijn.

Voortgezet onderwijs - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) behalve het praktijkonderwijs. De WVO omvat de volgende onderwijssoorten: vwo, havo, vmbo, leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) en praktijkonderwijs en het speciaal voortgezet onderwijs (svo). De cijfers gaan over de leerlingen die in het studiejaar in de betreffende gemeente dan wel regio wonen.

Hoofdstuk 3 Bouwen en wonen

Capaciteit bijzondere woongebouwen - Het aantal plaatsen dat aanwezig is in een gebouwen-complex, gebouw of deel van een gebouw, dat volgens de bouw of verbouw bestemd is voor permanente bewoning door een verzameling van personen, waarvan de huishoudelijke verzorging bedrijfsmatig wordt uitgevoerd (institutioneel huishouden).

Eengezinswoning - Elke woning die tevens een geheel pand vormt. Hieronder vallen niet alleen de vrijstaande woningen, maar ook aangebouwde woningen zoals twee onder één kap gebouwde hele huizen, boerderijen met woning en voorts alle eengezinsrijshuizen.

Gemiddelde woningwaarde - Voor de bepaling van de gemiddelde woningwaarde is niet gebruik gemaakt van alle WOZ-objecten die als woning zijn getypeerd. De wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) onderscheidt drie categorieën woningen. Globaal kunnen deze worden omschreven als woningen dienend tot hoofdverblijf, woningen met praktijkruimte en recreatiewoningen en overige woningen. Deze laatste categorie omvat naast recreatiewoningen onder meer garageboxen. Om een zo zuiver mogelijk beeld van de woningmarkt te geven is deze categorie buiten beschouwing gelaten bij het bepalen van de gemiddelde woningwaarde. Daarnaast is van belang op te merken dat boerderijen en andere onroerende goederen waarin wel wordt gewoond, maar die in hoofdzaak worden gebruikt voor niet-woondoeleinden (bijvoorbeeld een winkel met bovenwoning), tot de niet-woningen zijn gerekend. Waardepeildatum 1-1-2007.

Meergezinswoning - Flats, galerijwoningen, portiekwoningen, beneden- en bovenwoningen, woningen boven bedrijfsruimten voor zover deze zijn voorzien van een buiten de bedrijfsruimte gelegen toegangsdeur, alsmede de woongelegenheden in serviceflats en dergelijke.

Nieuwbouwwoningen - Aantal gereedgekomen woningen als gevolg van nieuwbouw.

Recreatiewoningen - Totaal aantal recreatiewoningen per 1 januari. Een recreatiewoning voldoet aan alle criteria die gelden voor woningen. Een recreatiewoning hoeft niet geschikt te zijn voor bewoning gedurende het gehele jaar. Daarnaast geldt dat de woning of voor vakantieoedoeleinden is bestemd of gelegen is op een officieel voor recreatie aangewezen terrein.

Saldo vermeerdering woningen - Per duizend woningen op 1 januari. Het saldo vermeerdering betreft het verschil tussen het aantal woningen dat aan de voorraad is toegevoegd en het aantal dat aan de voorraad is onttrokken. Toevoeging door nieuwbouw en andere redenen zoals woningsplitsing of verbouw van kantoor tot woning. Onttrekking door brand, afbraak, sloop, verbouw, onbewoonbaarverklaring, verandering van bestemming en andere redenen. De berekening van het saldo is inclusief administratieve correcties.

Voorraad woningen - Het aantal woningen op 1 januari. Een woning is een gebouw, of deel van een gebouw, dat bestemd is voor permanente bewoning door één particulier huishouden.

Voorraad wooneenheden - Totaal aantal wooneenheden per 1 januari. Een wooneenheid is een deel van een tot bewoning bestemd gebouw dat, vanuit bouwtechnisch oogpunt gezien, blijvend is bestemd voor permanente bewoning door een particulier huishouden. Bovendien voldoet het aan alle criteria die van toepassing zijn op woningen, met uitzondering van het volgende criterium: het tot bewoning bestemde gebouw dient te beschikken over een toilet en over een keukeninrichting die is bestemd voor de bereiding van complete maaltijden. Ter compensatie hiervoor dient het gebouw waarin de wooneenheid is gelegen, te beschikken over een (gemeenschappelijk) toilet en/of over een (gemeenschappelijke) keukeninrichting die is bestemd voor de bereiding van complete maaltijden.

Waarde onroerende zaken - Sinds 1 januari 1995 is de wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) van kracht. Deze wet verplicht gemeenten al het onroerend goed binnen de gemeentegrenzen periodiek te taxeren en de aldus vastgestelde WOZ-waarde te gebruiken bij het bepalen van de gemeentelijke aanslag Onroerende Zaak Belastingen (OZB). Verder dienen de gemeenten de individuele WOZ-waarden te leveren aan de Belastingdienst en de Waterschappen ten behoeve van de heffing van de inkomstenbelasting, de vermogensbelasting en de waterschapsomslagen. Het CBS publiceert jaarlijks die cijfers: de voorlopige, nader voorlopige en definitieve. Voor de voorlopige en nader voorlopige cijfers vormen de waarden volgens de oorspronkelijke WOZ-beschikking het uitgangspunt. Hierbij zijn wijzigingen als gevolg van bezwaar en beroep niet in de cijfers verwerkt. Bij de definitieve cijfers is dat zoveel mogelijk wel gedaan.

Waarde van WOZ-objecten niet-woningen - De niet-woningen zijn de overige onroerend goed zaken waarin in hoofdzaak bedrijfsmatige activiteiten worden uitgevoerd. De niet-woningen worden in vier groepen onderscheiden:

1. Boerderij.
 2. Niet-woning deels in gebruik als woning.
 3. Niet-woning: een onroerende zaak die geheel wordt gebruikt voor andere dan woondoeleinden; onroerende zaken waar het wonen is gecombineerd met andere functies (hotels, pensions, verpleeghuizen, gevangenissen). Dit betreft alle objecten voor bedrijfsmatige activiteiten zoals kantoren, winkels en bedrijfsruimten, maar ook bijzondere gebouwen die een niet bedrijfsmatig gebruik hebben (scholen, ziekenhuizen). Een object behoort alleen tot deze categorie, wanneer geen enkel deel van het object voor woondoeleinden wordt gebruikt. Zodra wel gewoond wordt in het object, wordt het object ingedeeld in de categorie niet-woning deels in gebruik als woning.
 4. Terrein: ongebouwde, onroerende zaken zoals cultuurgrond, parken, sportvelden, bouwgrond (waar nog geen bouwactiviteiten zijn verricht).
- Waardepeildatum 1-1-2007.

Waarde van WOZ-objecten woningen - Tot de woningen behoren die onroerende zaken die in hoofdzaak worden gebruikt voor woondoeleinden en die onroerende zaken waarvan het gebruik volledig dienstbaar is aan woondoeleinden. Objecten in aanbouw of leegstaande objecten met de bestemming woondoeleinden zijn ook woningen. Tot de woningen behoren de volgende drie klassen:

1. Woning dienend tot hoofdverblijf.
 2. Woning met praktijkruimte;
 3. Recreatie-woningen en overige woningen.
- Waardepeildatum 1-1-2007.

Hoofdstuk 4 Inkomen en sociale zekerheid

AO-uitkeringen - Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen in het kader van de:

- Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO),
- Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong),
- Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ),
- Regeling inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten (IVA) en
- Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA).

Het betreft de uitkeringen die eind 2008 niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen. Vanaf 29 december 2005 is voor nieuwe gevallen de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) van kracht geworden. Het aantal WAO-uitkeringen betreft dus de oude gevallen van vòòr 29 december 2005. De wet WIA kent de twee regelingen IVA en WGA.

Afhankelijk van de arbeidsmarktsituatie voor de intreding van de volledige of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid kan aanspraak bestaan op meer dan één uitkering. Er is dan sprake van samenloop van uitkeringen. Het gaat hierbij om zo'n tienduizend uitkeringen. Bij een dergelijke samenloop zijn van elke uitkering de gegevens opgenomen. In de cijfers zijn de uitkeringen aan uitkeringsgerechtigden in het buitenland niet opgenomen. Het nationaal totaal is inclusief de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen waarbij de leeftijd van de aanvrager onbekend is, waarbij het geslacht van de aanvrager onbekend is of waarbij de woon- of verblijfplaats van de aanvrager onbekend is.

AO-uitkeringen, relatief - AO-uitkeringen per duizend inwoners van 15 tot 65 jaar op 31 december. Bij het bepalen vindt enige vertekening plaats omdat het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen per 31 december een veelvoud van 10 is.

Gemiddeld besteedbaar inkomen - Het besteedbaar inkomen is het bruto-inkomen verminderd met de premies sociale zekerheid en andere betaalde overdrachten (zoals alimentatie voor ex-partner) en de loon-, inkomsten- en vermogensbelasting.

Gestandaardiseerd inkomen - Om inkomens van particuliere huishoudens van verschillende grootte en samenstelling vergelijkbaar te maken wordt het inkomen gestandaardiseerd. Hiertoe wordt het besteedbare huishoudensinkomen gedeeld door een equivalentiefactor. In de equivalentiefactor komen de schaalvoordelen tot uitdrukking die het gevolg zijn van het voeren van een

gemeenschappelijke huishouding. Hierbij is de CBS-equivalentieschaal gebruikt, waarbij het eenpersoonshuishouden als standaardhuishouden is gekozen en de equivalentiefactor 1 is. De CBS-equivalentieschaal voegt hieraan 0,38 toe voor de volgende meerderjarige. Per minderjarig kind wordt de factor afhankelijk van leeftijd en rangorde van het kind opgehoogd met een waarde tussen 0,15 en 0,30.

Een alleenstaande met een besteedbaar inkomen van 10 duizend euro en een echtpaar met een besteedbaar inkomen van 13,8 duizend euro bevinden zich dus op een even hoog welvaartsniveau, want na standaardisatie bedraagt het inkomen in beide situaties 10 duizend euro. Het huishoudensinkomen gedeeld door de som van de gewichten van de afzonderlijke huishoudensleden is het gestandaardiseerde huishoudensinkomen. Het gestandaardiseerde inkomen wordt ook wel het koopkrachtinkomen genoemd. Het koopkrachtinkomen geeft niet het geldbedrag aan dat een huishouden besteden kan, maar geeft aan op welk welvaartsniveau de huishoudensleden zich bevinden, waarbij een eenpersoonshuishouden als standaardhuishouden gehanteerd wordt.

Huishoudens met laag inkomen - Het percentage huishoudens met een laag inkomen. In prijzen van het jaar 2000 is de lage-inkomensgrens vastgesteld op 9.249 euro. Dit bedrag komt in koopkracht ongeveer overeen met de koopkracht van een bijstandsuitkering voor een alleenstaande in 1979, toen deze op zijn hoogst was.

Het inkomensbegrip dat in deze publicatie wordt gehanteerd, is het besteedbaar inkomen verminderd met eventueel ontvangen huursubsidie. Om te bepalen hoe het inkomen van een huishouden zich verhoudt tot de lage-inkomensgrens, wordt het inkomen van een huishouden gecorrigeerd voor verschillen in huishoudenssamenstelling. Vervolgens wordt dit gestandaardiseerde inkomen (met consumentenprijsindices) herleid naar het prijspeil in 2000. Het resulterende inkomen is laag wanneer het minder is dan 9.249 euro.

IOAW-uitkeringen - De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers voorziet in een werkloosheidsregeling die aan oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers een inkomensgarantie biedt op het niveau van het sociaal minimum. De uitkomsten geven niet het aantal personen weer dat afhankelijk is van een IOAW-uitkering, maar het aantal uitkeringen dat aan huishoudens is toegekend. Dit is vooral van belang bij huishoudens van (echt)paren; hoewel bij (echt)paren beide partners voor gelijke delen recht hebben op de uitkering, is er toch sprake van slechts één uitkering en wordt alleen het geslacht van degene die de uitkering daadwerkelijk heeft aangevraagd in beschouwing genomen. Doordat bij (echt)paren de uitkering overwegend wordt aangevraagd door een man, zijn gegevens over vrouwen in de uitkomsten ondervertegenwoordigd. Het nationaal totaal is inclusief de IOAW-uitkeringen waarbij het geslacht van de aanvrager onbekend is.

IOAZ-uitkeringen - De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen biedt een inkomensgarantie op het niveau van het sociaal minimum voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen. De hier gepresenteerde uitkomsten geven niet het aantal personen weer dat afhankelijk is van een IOAZ-uitkering, maar het aantal uitkeringen dat aan huishoudens is toegekend. Dit is vooral van belang bij huishoudens van (echt)paren; hoewel bij (echt)paren beide partners voor gelijke delen recht hebben op de uitkering, is er toch sprake van slechts één uitkering en wordt alleen het geslacht van degene die de uitkering daadwerkelijk heeft aangevraagd in beschouwing genomen. Doordat bij (echt)paren de uitkering overwegend wordt aangevraagd door een man, zijn gegevens over vrouwen in de uitkomsten ondervertegenwoordigd. Het nationaal totaal is inclusief de IOAZ-uitkeringen waarbij het geslacht van de aanvrager onbekend is.

IVA-uitkeringen - Het aantal uitkeringen in het kader van de Regeling inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten die aan het eind van het verslagjaar niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

Personen 15 jaar of ouder met 52 weken inkomen - Personen die het gehele jaar inkomen hebben, worden tot de categorie met 52 weken inkomen gerekend. De categorie zelfstandigen behoort ook tot deze groep. Personen die in het onderzoeksjaar gedurende korte tijd of over een onbekende periode inkomen hebben, worden samengeteld in de groep minder dan 52 weken inkomen. Studenten, dat wil zeggen personen met een studiebeurs in het kader van de Wet Studiefinanciering, worden altijd tot deze groep gerekend, ook al hebben zij het gehele jaar een baan. Uitzondering op deze algemene regel vormen de studenten die naast hun studiebeurs ook nog winst uit onderneming hebben. Zij worden altijd ingedeeld bij de categorie 52 weken inkomen.

Personen die uitsluitend kinderbijslag, individuele huursubsidie en/of tegemoetkoming studiekosten ontvangen, worden bij de groep 52 weken inkomen buiten beschouwing gelaten. Vanuit het grondmateriaal is het niet mogelijk om de groep parttime werkers van de fulltimers te onderscheiden. Hierdoor zullen ook bij de personen met 52 weken inkomen lage inkomens voorkomen.

Wajong-uitkeringen - Het aantal uitkeringen in het kader van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten die eind 2008 niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

WAO-uitkeringen - Het aantal uitkeringen in het kader van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering die eind 2008 niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

WAZ-uitkeringen - Het aantal uitkeringen in het kader van de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen die eind 2008 niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

WGA-uitkeringen - Het aantal uitkeringen in het kader van de Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten die eind 2008 niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

WWB-uitkeringen - Uitkeringen aan thuiswonenden in het kader van de Wet werk en bijstand. Dus niet uitkeringen aan mensen die in instellingen of inrichtingen verblijven. De uitkomsten geven niet het aantal personen weer dat afhankelijk is van een bijstandsuitkering, maar het aantal uitkeringen dat aan huishoudens is toegekend. Dit is vooral van belang bij huishoudens van (echt)paren; hoewel

bij (echt)paren beide partners voor gelijke delen recht hebben op de uitkering, is er toch sprake van slechts één uitkering en worden alleen de kenmerken van degene die de uitkering daadwerkelijk heeft aangevraagd in beschouwing genomen. Doordat bij (echt)paren de uitkering overwegend wordt aangevraagd door de man, zijn gegevens over vrouwen in de uitkomsten ondervertegenwoordigd. Het nationaal totaal is inclusief de WWB-uitkeringen waarbij de aanvrager 65 jaar of ouder is, waarbij de leeftijd van de aanvrager onbekend is of waarbij het geslacht van de aanvrager onbekend is.

WWB-uitkeringen, relatief - Bij het bepalen van het aantal WWB-uitkeringen per duizend particuliere huishoudens vindt enige vertekening plaats omdat de standcijfers van het aantal WWB-uitkeringen per 31 december en het aantal particuliere huishoudens per 1 januari 2008 zijn. Tevens is bij de berekening het aantal bijstandsuitkeringen per 31 december een veelvoud van 10.

WW-uitkeringen - Uitkeringen in het kader van de werkloosheidswet die per 31 december 2008 werden verstrekt, de zogeheten lopende uitkeringen. Afhankelijk van de arbeidsmarktsituatie voor de intreding van de werkloosheid kan aanspraak bestaan op meer dan één uitkering. Er is dan sprake van samenloop van uitkeringen. Bij een dergelijke samenloop zijn van elke uitkering de gegevens opgenomen. De cijfers geven dus geen informatie over het aantal mensen met een of meer uitkeringen, maar wel over het aantal WW-uitkeringen en de bijbehorende kenmerken van de uitkering of uitkeringontvanger. Het nationaal totaal is inclusief de WW-uitkeringen waarbij de leeftijd van de aanvrager onbekend is, waarbij de woon- of verblijfplaats van de aanvrager onbekend is of waarbij de aanvrager woonachtig is in het buitenland.

WW-uitkeringen, relatief - WW-uitkeringen per duizend inwoners van 15 tot 65 jaar op 31 december 2008. Het cijfer geeft een licht vertekend beeld omdat in de teller uitkeringen aan uitkeringsgerechtigden in het buitenland zijn inbegrepen en de noemer bevat alleen personen in Nederland. Tevens is het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen per 31 december een veelvoud van 10.

Hoofdstuk 5 Verkeer en vervoer

Bedrijfsmotorvoertuigen - Bestelauto's (3- en 4-wielige vrachtvoertuigen, waarvan het ledig gewicht vermeerderd met het laadvermogen ten hoogste 3500 kg bedraagt). Vrachtauto's (vier- en meerwielige ongelede vrachtvoertuigen, waarvan het ledig gewicht vermeerderd met het laadvermogen meer dan 3500 kg bedraagt). Trekkers (motorvoertuigen ingericht voor het trekken van opleggers). Speciale voertuigen (bedrijfsauto's voor bijzondere doeleinden zoals brandweer-auto's, reinigungsauto's en takelwagens). Autobussen (motorvoertuigen ingericht voor het vervoer van negen of meer passagiers buiten de bestuurder).

Gemeentelijke en waterschapswegen - Wegen beheerd door gemeente of waterschap. Waterschapswegen vormen een belangrijk deel van het wegennet buiten de bebouwde kom van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Zeeland.

Hybride auto - Een auto waarbij de verbrandingsmotor wordt aangevuld door een elektromotor en een accu. Deze ondersteunt de verbrandingsmotor, waardoor deze minder hard hoeft te werken en dus zuiniger is. Bovendien wordt de energie die vrijkomt bij gas loslaten of remmen opgeslagen en vervolgens weer ingezet voor de voortbeweging. Voor de verbrandingsmotor kan een benzinemotor worden gebruikt, maar ook een dieselmotor of een nog efficiëntere Stirlingmotor. In StatLine zijn auto's met een hybride aandrijving niet als een aparte categorie onderscheiden, wel elektrische auto's. Uit analyses blijkt echter dat het bij deze auto's vrijwel altijd om hybrides gaat.

Motor tweewielers - Motorrijwielen, scooters, motorcarriers en motorinvalidenwagens met een motorrijwielkentekenbewijs.

Motor tweewielers, relatief - Per duizend inwoners op 1 januari.

Personenauto's - Motorvoertuigen ingericht voor het vervoer van ten hoogste 8 passagiers behalve de bestuurder. Combinatiewagens zijn hier bij inbegrepen.

Personenauto's, relatief - Personenauto's per duizend inwoners op 1 januari. Bij het bepalen van het aantal voertuigen per geografische eenheid wordt uitgegaan van de woon- of vestigingsplaats die is opgegeven bij de tenaamstelling van het kenteken. Grote leasemaatschappijen in gemeenten vertekenen het aantal personenauto's per duizend inwoners.

Provinciale wegen - Wegen beheerd door de provincie.

Randstad: Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland.

Rijkswegen - Wegen beheerd door het Rijk.

Totale weglengte - Totale lengte van alle wegen die worden beheerd door wegbeheerders als het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen, voorzien van een straatnaam of nummer, waarop verkeer met motorvoertuigen op meer dan twee wielen is toegestaan. Fiets- en voetpaden zijn uitgesloten.

Vervoermiddelen - Motorvoertuigen die op 1 januari van het desbetreffende jaar in het voertuigenbestand van RDW Centrum voor Voertuigtechniek en -informatie voorkwamen en die voldoen aan de volgende criteria:

- Het voertuig moet houderschapsplichtig zijn.
- Het voertuig moet voldoen aan de Wet Aansprakelijkheid Motorvoertuigen (WAM).
- De APK-datum (keuringsdatum) mag niet langer dan een jaar verlopen zijn.

De motorvoertuigen betreffen personenauto's, bedrijfsmotorvoertuigen en motortweewielers. Aanhangwagens en opleggers zijn niet meegerekend.

Hoofdstuk 6 Oppervlakte, dichtheden en bodemgebruik

Agrarisch terrein - Terrein in gebruik voor glastuinbouw, of als grasland, tuinland, bouwland of boomgaard.

Bebouwd terrein - Terrein in gebruik voor wonen, werken, winkelen, uitgaan, cultuur en openbare voorzieningen.

Bevolkingsdichtheid - Aantal inwoners op 1 januari per vierkante kilometer land.

Bos en open natuurlijk terrein - Terrein in gebruik als bos, als droog of als nat open natuurlijk terrein.

Omgevingsadressendichtheid - De omgevingsadressendichtheid (OAD) van een gemeente is het gemiddeld aantal adressen per vierkante kilometer binnen een cirkel met een straal van één kilometer op 1 januari. De OAD beoogt de mate van concentratie van menselijke activiteiten (zoals wonen, werken, schoolgaan, winkelen en uitgaan) weer te geven. Voor de berekening van de maatstaf is eerst voor ieder adres binnen een gemeente de adressendichtheid vastgesteld van een gebied met een straal van één kilometer rondom dat adres. Daarna is het gemiddelde berekend van de omgevingsadressendichtheden van alle afzonderlijke adressen binnen de gemeente. Bij bovengemeentelijke indelingen is de adresgewogen OAD bepaald. Bij de berekening van de omgevingsadressendichtheid is rekening gehouden met gemeentelijke herindelingen, grens-correcties en sloop.

Oppervlakte binnenwater – Totale oppervlakte volgens de regionale indelingen op 1 januari van inlandig water in gebruik als vaarweg, recreatiewater, delfstofwinplaats, vloeï- en/of slibveld, alsmede spaarbekkens.

Oppervlakte buitenwater - Totale oppervlakte volgens de regionale indelingen op 1 januari van water onderhevig aan getijden.

Oppervlakte land - Totale oppervlakte land volgens de regionale indelingen op 1 januari. Binnenwater smaller dan zes meter, kwelders, schorren, moerassen, rietlanden e.d. is tot land gerekend.

Oppervlakte totaal - De totale oppervlakte is berekend uit digitale bestanden van de gemeentegrenzen welke worden samengesteld door de Topografische Dienst. De onderverdeling in land en water is berekend op grond van de meest recente gegevens afkomstig uit de statistiek van het Bodemgebruik (ook wel bodemstatistiek). De cijfers over het bodemgebruik liggen voor drie of vier jaar vast.

Oppervlakte water - Totale oppervlakte binnen- en buitenwater volgens de regionale indelingen op 1 januari. Binnenwater smaller dan zes meter, kwelders, schorren, moerassen, rietlanden e.d. is tot land gerekend.

Recreatieterrein - Terrein bestemd voor recreatief gebruik.

Semi-bebouwd terrein – Terrein met een zekere mate van verharding dat niet in gebruik is als verkeersterrein of bebouwd terrein.

Verkeersterrein - Terrein in gebruik voor spoor-, weg- en luchtverkeer.

Woningdichtheid - Totaal aantal woningen op 1 januari per vierkante kilometer land (met uitzondering van wooneenheden en recreatiewoningen).

Hoofdstuk 7 Veiligheid

Geregistreerde misdrijven - De door de politie in processen-verbaal (van aangifte of ambtshalve opgemaakt) vastgelegde strafbare feiten. Alleen de misdrijven zijn geteld; overtredingen blijven hier buiten beschouwing.

Geweldsmisdrijven - Misdrijven, omschreven in artikel 242 t/m 250, 285, 287 t/m 291, 293, 294, 296, 300 t/m 304b, 306 t/m 309, 312 en 317 Wetboek van Strafrecht. Het betreft alle seksuele misdrijven, waaronder verkrachting, aanranding en ontucht. Daarnaast gaat het om levensdelicten, zoals moord en doodslag, hulp bij zelfdoding, euthanasie en abortus. Ook dood en lichamelijk letsel door schuld, bedreiging, mishandeling, diefstal met geweld en afpersing horen bij deze categorie. Schennis der eerbaarheid (art. 239 Wetboek van Strafrecht) valt in de categorie vernieling en openbare orde.

Opgehelderde misdrijven - Misdrijven waarbij tenminste één verdachte bij de politie bekend is, ook al is deze voortvluchtig of ontkent hij/zij het strafbare feit te hebben gepleegd.

Opiumwet - De Opiumwet regelt de opsporing, vervolging en berechting van handelingen die te maken hebben met (verboden) drugsbezit en drugshandel. De wet maakt onderscheid tussen misdrijven en overtredingen. Op grond van de Opiumwet geldt een verbod op het bereiden, bewerken, verwerken, verkopen, afleveren, verstrekken, vervoeren of aanwezig hebben van middelen die genoemd worden op de zogeheten lijst I (harddrugs) en lijst II (softdrugs). Voorbeelden van de hier bedoelde stoffen zijn cocaïne, heroïne, methadon, morfine, opium en hennep. De cijfers hebben uitsluitend betrekking op misdrijven.

Politieregio - Door de invoering in 1994 van de Politiewet 1993 is de politie in Nederland georganiseerd in 25 politieregio's. Tot dan was de politie verdeeld in 148 korpsen gemeentepolitie, het korps rijkspolitie en verschillende landelijke diensten. Naast de 25 regiokorpsen bestaat nog het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD), dat de landelijke politietaken organiseert en de Koninklijke Marechaussee (Kmar), die belast is met specifieke (militaire) politietaken.

Landelijke en stedelijke gemeente - Bij de indeling van gemeenten naar landelijk of stedelijk is uitgegaan van de zogeheten omgevingsadressendichtheid (OAD). Gemeenten met een omgevings-

adressendichtheid kleiner dan 1 000 zijn beschouwd als landelijk, gemeenten met een dichtheid van 1 500 of meer als stedelijk. De stedelijkheidsklasse 'matig stedelijk' (zie ook toelichting inwoners naar stedelijkheidsklasse in hoofdstuk 1) is buiten beschouwing gelaten. De indeling in landelijke en stedelijke gemeenten dekt dan ook niet alle gemeenten in Nederland.

Vermogensmisdrijven - Misdrijven, omschreven in artikel 208 t/m 214, 216 t/m 223, 225 t/m 232, 234, 311, 312, 321 t/m 323, 326 t/m 334, 336, 337, 416 en 417bis Wetboek van Strafrecht. Het betreft alle valsheidsmisdrijven, waaronder vals geld maken of in omloop brengen en valsheid in geschriften. Daarnaast alle vormen van diefstal en inbraak, uitgezonderd diefstal met geweld (art. 312 Wetboek van Strafrecht), dat in de categorie geweldsmisdrijven valt. Ook verduistering, bedrog en heling horen bij de categorie vermogensmisdrijven.

Vernieling en Openbare orde - Misdrijven, omschreven in artikel 131 t/m 136, 137c t/m 137g, 138 t/m 151a, 157, 158, 177 t/m 182, 184 t/m 206, 239, 350 t/m 352 Wetboek van Strafrecht. Het betreft misdrijven tegen de openbare orde, waaronder opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging en godslastering. Daarnaast gaat het om misdrijven als discriminatie, randstichting, schennis der eerbaarheid en vernieling. Ook het doen van een valse aangifte, mensensmokkel of het omkopen van een ambtenaar (alle misdrijven tegen het openbaar gezag) horen bij deze categorie.

Verkeersmisdrijven - De Wegenverkeerswet 1994 is de basis voor de regelgeving van het wegverkeer in Nederland. In deze wet staat beschreven wat verkeersdelicten (misdrijf of overtreding) zijn. De cijfers hebben uitsluitend betrekking op misdrijven. De meest voorkomende verkeersmisdrijven zijn rijden onder invloed en het doorrijden na een ongeval.

Hoofdstuk 8 Regionale indelingen 2006

Arrondissement - Aanduiding van de rechtsgebieden van de 19 rechtbanken. Elk arrondissement bestaat uit een aantal kantongebieden.

Brandweergebied - De indeling naar 25 brandweergebieden is afkomstig van het Ministerie van Binnenlandse zaken. De indeling wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de begrotingen van de brandweerregio's.

COROP-gebied - Indeling in 40 gebieden omstreeks 1970 ontworpen door de Coördinatie Commissie Regionaal OnderzoekProgramma, waaraan de indeling haar naam dankt.

COROP-plusgebied - Onderverdeling van de COROP-gebieden Utrecht, Overig Groot-Amsterdam, Agglomeratie 's-Gravenhage, Zuidoost-Zuid-Holland en Flevoland.

COROP-subgebied - Onderverdeling van de COROP-gebieden Groot-Amsterdam, Groot-Rijnmond en Noord-oost-Noord-Brabant.

Economisch-geografische gebied - Uit 1920 daterende economisch-geografische indeling in 129 gebieden.

GGD-gebied - In 1990 door het toenmalige Ministerie van WVC vastgestelde indeling in samenwerkingsgebieden voor de gemeentelijke gezondheidsdiensten.

Grootstedelijke agglomeratie - Bij grootstedelijke agglomeraties gaat het om aaneengesloten gebieden met een stedelijke bebouwing. In totaal zijn 22 grootstedelijke agglomeraties onderscheiden.

Landbouwgebied - Herziene indeling in 66 gebieden, die in 1991 door de Adviescommissie Landbouwstatistiek is vastgesteld.

Landbouwgebied (groep) - Clustering van de 66 landbouwgebieden tot 14 groepen van landbouwgebieden.

Landsdeel - Indeling naar 4 landsdelen die wordt gevormd door een regionale groepering van provincies.

Politieregio - Indeling in 25 politieregio's welke in 1990 door het Ministerie van Justitie is ontworpen.

Provincie - Bestuurlijke onderverdeling van het Nederlands grondgebied die sinds het instellen van de provincie Flevoland per 1 januari 1986 12 bestuurlijke eenheden telt.

Ressort - Indeling van de rechtsgebieden van de 5 gerechtshoven. Elk ressort bestaat uit een aantal arrondissementen.

RPA-gebied - Voor arbeidsmarktinformatie zijn in 2002 door de Regionale Platforms Arbeidsmarkt 34 RPA-gebieden afgeleid uit de 131 werkgebieden van de Centra voor Werk en Inkomen (CWI).

Stadsgewest - Bestaat uit grootstedelijke agglomeratie en het omringende gebied dat geïntegreerd is op deze agglomeratie. De 22 stadsgewesten bevatten het grondgebied van de 22 grootstedelijke agglomeraties met het daarbij behorende "verzorgingsgebied".

Toeristengebied - In 1972 ontworpen indeling in 17 gebieden voor statistiek op het terrein van de toeristische dienstverlening en vrijetijdsbesteding.

Wgr-samenwerkingsgebied - Lokalisering van gemeenten per samenwerkingsgebied volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De opgenomen Wgr-indeling telt 42 gebieden.

Hoofdstuk 9 Kerncijfers wijken en buurten

Bedrijfsmotorvoertuigen - De cijfers zijn afgerond op vijftallen. Zie verder toelichting van hoofdstuk 5.

Bevolkingsdichtheid – Deze is alleen vermeld bij 10 of meer inwoners per buurt. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 6.

Burgerlijke staat - Bij de gemeentelijke tabel 1.2 zijn de percentages berekend op basis van het aantal inwoners van 15 jaar of ouder, maar in tabel 9.3 op basis van het totaal aantal inwoners en alleen bij 50 of meer inwoners per buurt. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Buurt - Kleine sociale ruimtelijke eenheid met een homogeen karakter. Homogeen wil zeggen dat één functie dominant is. Bijvoorbeeld woonfunctie (woongebied), werkfunctie (industriegebied) of recreatieve functie (natuurgebied).

Gemiddelde huishoudensgrootte - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Eenpersoonshuishoudens - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Gehuwd - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Gemiddelde woningwaarde - Er is geen WOZ-waarde opgenomen als de woningvoorraad kleiner is dan 5 of het aantal WOZ-objecten kleiner is dan 50. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 3.

Gescheiden - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Herkomstgroepering - Percentages zijn vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Huishoudens met kinderen - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Huishoudens zonder kinderen - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Inwoners - Aantal inwoners op 1 januari 2008. De cijfers zijn afgerond op tientallen.

Leeftijdsklasse – Percentages zijn vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt.

Marokko – Percentage is vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt en minimaal 10 niet-westerse allochtonen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Motor tweewielers - De cijfers zijn afgerond op vijftallen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 5.

Motorvoertuigen - Inclusief de motorvoertuigen die geregistreerd staan op het adres van een lease- of verhuurbedrijf. De motorvoertuigen die staan ingeschreven op postbusadressen zijn niet meegeteld bij de aantallen van de wijken en buurten, maar wel in de gemeentelijke totalen.

Nederlandse Antillen/Aruba - Percentage is vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt en minimaal 10 niet-westerse allochtonen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Niet-westerse allochtonen - Het percentage is vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Omgevingsadressendichtheid - Zie de toelichting van hoofdstuk 6. De omgevingsadressendichtheid (OAD) in tabel 9.2 wijkt af van die in tabel 6.2 waarin de OAD berekend is zonder gegevens over de nieuwe adressen van het betreffende kalenderjaar.

Ongehuwd - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Oppervlakte land - Zie de toelichting van hoofdstuk 6.

Oppervlakte totaal - Zie de toelichting van hoofdstuk 6.

Oppervlakte water - Zowel binnen- als buitenwater op gemeenteniveau en alleen binnenwater per wijk of buurt. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 6.

Overig niet-westerse allochtonen - Percentage is vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt en minimaal 10 niet-westerse allochtonen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Particuliere huishoudens - Gegevens zijn vermeld bij 10 of meer huishoudens per buurt. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Particuliere huishoudens totaal - De cijfers zijn afgerond op tientallen.

Personenauto's - De cijfers zijn afgerond op vijftallen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 5.

Personenauto's per huishouden - Het aantal personenauto's per huishouden op 1 januari. De personenauto's zijn regionaal ingedeeld met behulp van de kentekenregistratie. Personenauto's die geregistreerd staan op het adres van het lease- of verhuurbedrijf vertekenen daarom de autodichtheid per huishouden. Het aantal personenauto's per huishouden is vermeld bij minimaal 50 huishoudens en bij een waarde van maximaal 2,5 personenauto's per huishouden.

Personenauto's per vierkante kilometer - Het aantal personenauto's per vierkante kilometer land op 1 januari. De personenauto's zijn regionaal ingedeeld met behulp van de kentekenregistratie. Personenauto's die geregistreerd staan op het adres van het lease- of verhuurbedrijf vertekenen daarom de autodichtheid per vierkante kilometer. Het aantal personenauto's per vierkante kilometer is vermeld bij minimaal 50 huishoudens en bij een waarde van maximaal 2,5 personenauto's per huishouden.

Stedelijkheid - Zeer sterk stedelijk (1), sterk stedelijk (2), matig stedelijk (3), weinig stedelijk (4), niet stedelijk (5). Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1 over inwoners naar stedelijkheidsklasse.

Suriname - Percentage is vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt en minimaal 10 niet-westerse allochtonen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Turkije - Percentage is vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt en minimaal 10 niet-westerse allochtonen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Verweduwd - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Westerse allochtonen – Het percentage is vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Wijk - Onderdeel van een gemeente waarin een bepaalde vorm van bodemgebruik of bebouwing overheerst. Een wijk bestaat uit één of meer buurten.

Woningvoorraad - Woningen met een onbekende wijk/buurtcode zijn niet meegeteld bij de aantallen per wijk en buurt, maar wel in de gemeentelijke totalen. De cijfers zijn afgerond op vijftallen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 3.

Aan deze publicatie werkten mee

Duncan Beeckman
Caroline van Houwelingen
Basho Poelman
Hans Righolt
Ingeborg Deerenberg
Bert Raets
Jorien Apperloo
Petra Ament